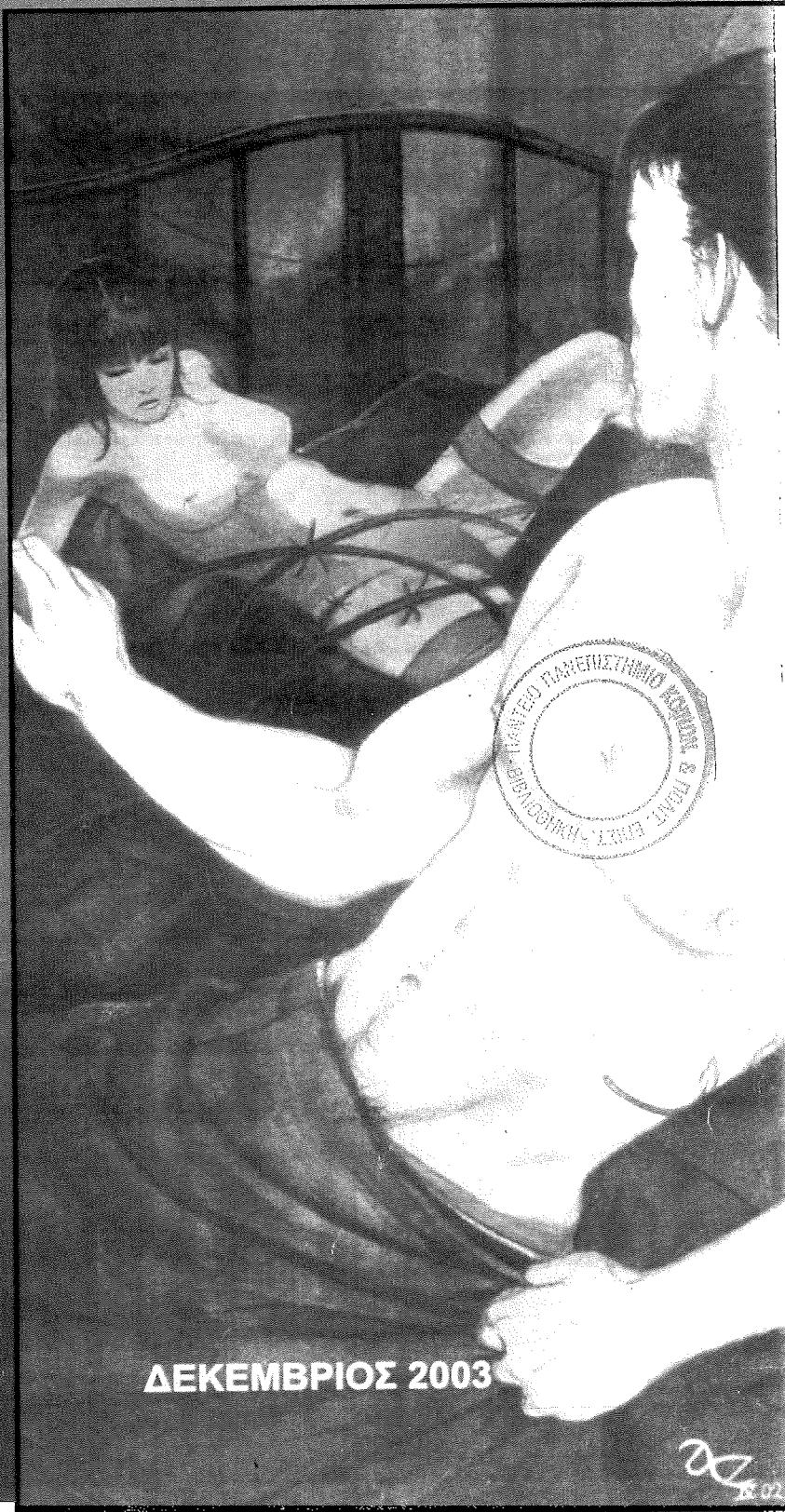

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΦΥΛΟ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΡΓΑΣΙΑ:

ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ
ΤΩΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΩΝ
ΤΟΜΩΝ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2003

22
802

ΚΟΡΔΙΛΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

ΛΑΖΟΣ ΓΡ.
ΜΑΓΓΑΝΑΣ ΑΝΤ.
ΦΑΡΣΕΔΑΚΗΣ ΙΑΚ.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

<u>ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....</u>	<u>σελ.1</u>
<u>ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....</u>	<u>σελ.11</u>
<u>ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ.....</u>	<u>σελ.11</u>
<u>ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....</u>	<u>σελ.13</u>
<u>ΚΕΦ.1..Η ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΩΝ.....</u>	<u>σελ.24</u>
<u>Α) Η σχέση των εκδιδόμενων ατόμων με την οικογένειά τους.....</u>	<u>σελ.24</u>
<u>Β) Διερεύνηση του φιλικού περιβάλλοντος των εκδιδόμενων ατόμων.....</u>	<u>σελ.35</u>
<u>Γ) Το βιοτικό επίπεδο και οι διατροφικές συνήθειες των εκδιδόμενων.....</u>	<u>σελ.39</u>
<u>Δ) Ελεύθερος χρόνος – Περιγραφή ενός 24 ωρου.....</u>	<u>σελ.46</u>
<u>Ε) Χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών.....</u>	<u>σελ.50</u>
<u>ΣΤ) Στόχοι – Όνειρα.....</u>	<u>σελ.52</u>
<u>ΚΕΦ.2..ΤΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΠΟΥ ΩΘΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΟΡΝΕΙΑ.....</u>	<u>σελ.53</u>
<u>Α) Οικονομικά Κίνητρα.....</u>	<u>σελ.54</u>
<u>Β) Οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον.....</u>	<u>σελ.56</u>
<u>Γ) Κυκλώματα Διεθνούς Σωματεμπορίας.....</u>	<u>σελ.57</u>
<u>ΚΕΦ.3..ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΩΝ.....</u>	<u>σελ.66</u>
<u>Α) Σχέση πελάτη – εκδιδόμενου.....</u>	<u>σελ.66</u>
<u>Β) Σχέση προαγωγού – εκδιδόμενου.....</u>	<u>σελ.78</u>
<u>Γ) Σχέσεις ανάμεσα στους εκδιδόμενους με κοινό εργασιακό περιβάλλον.....</u>	<u>σελ.85</u>
<u>Δ) Επικινδυνότητα επαγγέλματος- Μεταδοτικές Ασθένειες.....</u>	<u>σελ.86</u>
<u>ΚΕΦ.4..Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ.....</u>	<u>σελ.89</u>
<u>Α) Εκδιδόμενοι και στίγμα.....</u>	<u>σελ.89</u>

<u>Β) Εκδιδόμενοι και Σ.Α.Π.Δ. (ν.2734/1999).....σελ.94</u>	
<u>Γ) Προτάσεις.....σελ.98</u>	
<u>ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....σελ.101</u>	
<u>ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....σελ.104</u>	
<u>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....σελ.105</u>	

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα έρευνα ασχολείται με το θέμα της πορνείας, εξαναγκαστικής και μη εξαναγκαστικής. Σκοπό είχε να εστιάσει το ενδιαφέρον όχι στο επάγγελμα της πορνείας αλλά στην προσωπική και κοινωνική ζωή των εκδιδόμενων ατόμων. Προκειμένου να πραγματοποιηθεί ο συγκεκριμένος σκοπός χρησιμοποιήθηκε ως εργαλείο η μέθοδος της ποιοτικής έρευνας με την συνέντευξη βάθους αλλά και την παρατήρηση στο πορνικό περιβάλλον, στην Αθήνα και σε μια επαρχιακή πόλη της Βόρειας Ελλάδας. Τα σημεία που στάθηκαν σημαντικά για την έρευνα αυτή ήταν μια αναφορά στην σημασία της πορνείας στην αρχαιότητα αλλά και όλα τα στάδια που πέρασε η αντιμετώπιση του κοινωνικού αυτού φαινομένου μέχρι σήμερα. Στο σημείο αυτό χρησιμοποιήθηκαν περιγραφικά κάποια σημαντικά ελληνικά νομοθετικά πλαίσια.

Στην συνέχεια, ιδιαίτερη έμφαση δώθηκε στις ανθρώπινες σχέσεις των εκδιδόμενων ατόμων, με την οικογένειά τους και το φιλικό τους περιβάλλον. Μας απασχόλησαν κάποια χαρακτηριστικά της προσωπικής τους ζωής, όπως το βιοτικό τους επίπεδο, τα μη πορνικά τους ενδιαφέροντα, αν έχουν κάποια σχέση με την χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών, αλλά και τα κίνητρα που τους ώθησαν να οδηγηθούν στην εκπόρνευση, όπως κάποιοι οικονομικοί λόγοι, οικογενειακοί ή κοινωνικοί παράγοντες. Μεγάλη σημασία σε όλη την διάρκεια της έρευνας δίνεται στην ύπαρξη των κυκλωμάτων διεθνosoματεμπορίας και στις μεθόδους εξαπάτησης και στρατολόγησης νεαρών αλλοδαπών κοριτσιών, παράλληλα ασκείται κριτική στην ύπαρξη του νόμου 2734/1999 που ευνοεί την ύπαρξη των κυκλωμάτων αυτών αλλά γίνονται και κάποιες προτάσεις.

Πέρα από την προσωπική ζωή των εκδιδόμενων ατόμων μεγάλη έμφαση δίνεται και στις κοινωνικές τους σχέσεις. Εξετάζεται κατά πόσο ασκείται έντονη κοινωνική αντίδραση στα άτομα αυτά και αν η αντίδραση αυτή έχει ως αποτέλεσμα την περιθωριοποίησή τους και τον κοινωνικό τους στιγματισμό.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός της έρευνας είναι η διερεύνηση της προσωπικής και κοινωνικής ζωής των εκδιδόμενων ατόμων. Θα ορίσουμε το θεωρητικό μας μοντέλο και πριν εξετάσουμε την πορνεία στη σημερινή εποχή θα αναφερθούμε στον ρόλο που είχε η πορνεία στην αρχαιότητα (ανδρική και γυναικεία), τους σκοπούς που εξυπηρετούσε, αλλά και την παρέμβαση του κράτους και της αστυνομίας, καθώς και το νομοθετικό σύστημα από το 1836 μέχρι το 1999. Στην συνέχεια θα ερευνήσουμε την προσωπική ζωή των εκδιδόμενων ατόμων και θα εστιάσουμε την προσοχή μας στη σχέση που έχουν οι εκδιδόμενοι με τους γονείς και τα αδέρφια τους, με τους συζύγους και τα παιδιά τους, το φιλικό τους περιβάλλον, τις διατροφικές τους συνήθειες και το βιοτικό τους επίπεδο, τα

ενδιαφέροντά τους και την περιγραφή ενός 24ωρου, την σχέση τους με τις εξαρτησιογόνες ουσίες, αλλά και τους στόχους και τα μελλοντικά τους όνειρα. Στο επόμενο κεφάλαιο θα ερευνήσουμε όλα τα κίνητρα που τους ώθησαν στην πορνεία, όπως κάποια οικονομικά οφέλη, κάποιοι παράγοντες μέσα από το οικογενειακό και κοινωνικό τους περιβάλλον, χωρίς να παραβλέψουμε και την εξαναγκαστική πορνεία που προωθείται μέσα από τα κυκλώματα διεθνικής σωματεμπορίας. Το θέμα του επόμενου κεφαλαίου είναι οι συνθήκες εργασίας των εκδιδόμενων, εκεί θα αναφερθούμε στις σχέσεις, πελάτη-εκδιδόμενου, προαγωγού-εκδιδόμενου, σχέσεις ανάμεσα στους εκδιδόμενους που εκπορνεύονται στο ίδιο πορνικό περιβάλλον, αλλά θα ασχοληθούμε και με την επικινδυνότητα του επαγγέλματος της πορνείας και πιο συγκεκριμένα με τον κίνδυνο μεταδοτικών ασθενειών. Στο τελευταίο κεφάλαιο θα μας απασχολήσει η κοινωνική ζωή των εκδιδόμενων ατόμων και ιδιαίτερα αν η κοινωνία περιθωριοποιεί τα εκδιδόμενα άτομα, αλλά και ποιά είναι τα προβλεπόμενα μέτρα από το Σ.Α.Π.Δ. για την αντιμετώπιση του φαινομένου της πορνείας και της διεθνικής σωματεμπορίας.

Στην συγκεκριμένη εργασία χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της ποιοτικής έρευνας με κύριο εργαλείο την συνέντευξη βάθους. Σκοπός ήταν όχι η ανακάλυψη κάποιων γενικών τάσεων, κάτι που προϋποθέτει αναγκαστικά την μελέτη πολλών περιπτώσεων, αλλά η διαμόρφωση ολικής εικόνας για κάθε περίπτωση και η ανεύρεση κοινών στοιχείων όλων των εξεταζόμενων περιπτώσεων.

Κύριο χαρακτηριστικό της ερευνητικής διαδικασίας αλλά και απαραίτητο στοιχείο ήταν η ευελιξία, εφόσον η θεωρία δεν είχε συγκεκριμένη μορφή στην αρχή της έρευνας, αλλά διαμορφωνόταν σε διαπλοκή με την συλλογή και την ανάλυση των στοιχείων. Η μελέτη βάθους οδηγεί στην συγκέντρωση λεπτομερών στοιχείων για πολλαπλές πτυχές

των υπο έρευνα περιπτώσεων, γεγονός που διευκολύνει την διαδικασία ανάπτυξης και αποσαφήνισης εννοιολογικών κατηγοριών.

Στην αρχή της έρευνας δεν υπήρχαν συγκεκριμένες θεωρητικές υποθέσεις, αλλά μόνο ένα γενικό εννοιολογικό πλαίσιο. Βασικός στόχος των συνεντεύξεων ήταν η απορρόφηση όσο το δυνατό περισσότερων πληροφοριών, οι οποίες σταδιακά μειώνονταν καθώς η έρευνα επικεντρωνόταν σε εκείνα τα στοιχεία που φωτίζουν τις υπο διαμόρφωση εννοιολογικές κατηγορίες.

Οι θεωρητικές έννοιες δεν προσδιορίστηκαν εκ των προτέρων με αναφορά σε εμπειρικά δεδομένα, κάτι που συναντά κανείς στο ποσοτικό μοντέλο έρευνας, αλλά αποτέλεσαν μέσα ευαισθητοποίησης προς την κοινωνική πραγματικότητα.

Ο τρόπος προσέγγισης των εξεταζόμενων περιπτώσεων ήταν ρευστός και ευέλικτος έτσι ώστε να μην δεσμεύει την ανάδειξη απρόσμενων θεμάτων και πτυχών των κοινωνικών φαινομένων. Η κατεύθυνση της έρευνας (δεν) ήταν σταθερή και προκαθορισμένη, αλλά διαμορφωνόταν στην πορεία μέσα από τον συνεχή διάλογο ιδεών και στοιχείων. Κύρια επιδίωξη ήταν η κατασκευή αναπαραστάσεων της κοινωνικής πραγματικότητας από την μελέτη σε βάθος των περιπτώσεων.

Μεγάλο βάρος δόθηκε στην σημασία που έχουν τα κοινωνικά φαινόμενα για τα δρώντα άτομα σε συγκεκριμένες κοινωνικές καταστάσεις, δηλαδή στο νόημα που φέρουν αυτά τα φαινόμενα για τα ίδια τα υποκείμενα. Γι' αυτό άλλωστε έγιναν προσπάθειες ώστε η γνωριμία με τους ερευνώμενους αλλά και με άτομα που μπορεί να περιλαμβάνονται στο κοινωνικό τους περιβάλλον, να είναι όσο το δυνατόν καλύτερη, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα να κατασκευαστεί η πραγματικότητα όπως οι ίδιοι οι ερευνώμενοι την κατασκευάζουν. Καθώς και οι εννοιολογικές κατηγορίες που

διαμορφώθηκαν να είναι όσο το δυνατό πιο κοντά στις κατηγορίες που χρησιμοποιούν οι δρώντες για τα ίδια κοινωνικά φαινόμενα και συγκεκριμένα για το φαινόμενο της πορνείας.

Επομένως, στηρίχτηκε η παραδοχή ότι τα κοινωνικά νοήματα δεν απορρέουν από τις ίδιες τις δραστηριότητες ή τα κοινωνικά φαινόμενα, αλλά αποδίδονται από τους δρώντες ανάλογα με το κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο βρίσκονται. Εξάλλου, οι κοινωνικές καταστάσεις διαμορφώνονται και ορίζονται μέσα από την διαπλοκή της προσωπικής ιστορίας των εμπλεκόμενων δρώντων, τις συγκεκριμένες συνθήκες και την επικοινωνία που επιτρέπουν η γλώσσα καθώς και άλλα συμβολικά μέσα. Άρα εξέχουσα σημασία έχει το ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο για την ερμηνεία που αποδίδουν τα υποκείμενα στη συμπεριφορά τους και στην συμπεριφορά των άλλων. Αλλά και η εξέλιξη στις διαδικασίες μέσα από τις οποίες διαμορφώνονται συγκεκριμένες κοινωνικές καταστάσεις.

Τα βασικά μεθοδολογικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν ήταν η συνέντευξη και η παρατήρηση, εφόσον 8 από τις 11 συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν μέσα στον χώρο εργασίας (νυχτερινά μαγαζιά, οίκοι ανοχής) και σαν εργαλεία αποδείχτηκαν πολύ χρήσιμα για την μελέτη αυτών των μικρών και χωροχρονικά περιορισμένων ομάδων. Τα εργαλεία αυτά πλεονεκτούν σε σύγκριση με τα εργαλεία της ποσοτικής κοινωνικής έρευνας σχετικά με τον πλούτο των πληροφοριών που έχουν την δυνατότητα να αντλήσουν σε περιορισμένα πλαίσια και από την άλλη πλευρά μειονεκτούν ως προς την γενικευτική τους ικανότητα να προσφέρουν ερευνητικό υλικό που να είναι δυνατό να ισχύσει σε ευρύτερες κοινωνικές κλίμακες.

Χρησιμοποιήθηκε η στρατηγική της πρόσβασης και αποδοχής, δηλαδή γνωστοποιήθηκε στους ερευνώμενους η ιδιότητα και η ταυτότητα της ερευνήτριας και τα άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα το γνώριζαν και είχαν την δυνατότητα να αρνηθούν να πάρουν μέρος στην έρευνα ή να αρνηθούν να απαντήσουν σε κάποιες ερωτήσεις. Φυσικά, υπήρχαν και κάποιες στιγμές κάλυψης εφόσον χρειάστηκε σε κάποιες περιπτώσεις να υποβαθμιστεί η ερευνητική ιδιότητα σε μέρος της ολικής προσωπικότητας και ακόμη αντλήθηκαν πληροφορίες μέσω τρίτων ατόμων του ίδιου χώρου.

Σε όλες τις συνεντεύξεις υπήρχε ένα άτομο που ήταν ο σύνδεσμος ανάμεσα στην ερευνήτρια και στον ερευνώμενο, κάποιες φορές το άτομο αυτό ήταν ένας κοινός γνωστός, κάποιες άλλες ο επιβλέπων καθηγητής και σε μία περίπτωση ο ίδιος ο προαγωγός. Ο λόγος που χρησιμοποιήθηκε αυτό το άτομο-σύνδεσμος σε κάθε περίπτωση ήταν μέρος της προσπάθειας να χτιστεί μια σχέση εμπιστοσύνης ανάμεσα στις δύο πλευρές, να γνωρίζουν τα ερευνώμενα άτομα εκ των προτέρων κάποια βασικά στοιχεία για την εν λόγω έρευνα και να έχουν το χρονικό περιθώριο να σκεφτούν και να επιλέξουν αν θα συμμετέχουν ή όχι και επιπλέον να ελαχιστοποιηθούν κάποιοι κίνδυνοι πρόσβασης της ερευνήτριας σε ένα άγνωστο κοινωνικό πεδίο. Βέβαια αν και όλοι οι ερευνώμενοι γνώριζαν τον σκοπό των συνεντεύξεων, τα πρώτα λεπτά της άμεσης οπτικής επαφής μαζί τους ήταν πολύ κρίσιμα για το αν θα δεχτούν ή όχι να μιλήσουν για την ζωή και το επάγγελμά τους. Ένα στοιχείο που τις περισσότερες φορές κρίθηκε αρνητικά στα πρώτα λεπτά από τις γυναίκες εκδιδόμενες, ήταν το φύλο της ερευνήτριας αλλά και η ηλικία (25 χρονών), με άμεσο αποτέλεσμα την δυσπιστία σχετικά με τους σκοπούς της έρευνας και εκφράστηκε η ανησυχία μήπως υπάρχει κάποια σχέση με την

αστυνομία. Πέρα από την πρώτη άμεση επαφή και τον ρόλο του ατόμου-συνδέσμου, η σχέση εμπιστοσύνης σε κάποιες συνεντεύξεις χρειάστηκε κάποιο χρονικό διάστημα για να χτιστεί, από μια εβδομάδα μέχρι και δυο μήνες, ενώ σε κάποιες άλλες από την πρώτη κιόλας γνωριμία. Η δυσκολία εντοπίστηκε κυρίως στις αλλοδαπές εκδιδόμενες οι οποίες επειδή βρίσκονταν παράνομα στην Ελλάδα αντιδρούσαν περισσότερο διστακτικά, οι φόβοι ξεπεράστηκαν όταν βεβαιώθηκαν για τα κίνητρα της έρευνας και όταν πείστηκαν ότι θα διασφαλιστεί η ανωνυμία τους. Πολλές φορές δημιουργήθηκαν ακόμη και φιλικές σχέσεις μ' αυτές τις κοπέλες.

Όπως αναφέρθηκε αρχικά, χρησιμοποιήθηκε η μη-δομημένη συνέντευξη, την οποία καθοδηγούσε ο ερευνώμενος, ενώ υπήρχαν κάποιες βασικές κατευθύνσεις από την ερευνήτρια. Δεν υπήρχε κάποιο ερωτηματολόγιο, γεγονός που μερικές φορές ξάφνιασε τους ερευνώμενους. Δώθηκε περισσότερη βαρύτητα στην προσωπική και κοινωνική ζωή των ερευνώμενων και όχι στην άσκηση του επαγγέλματος της πορνείας. Πολλές φορές οι ερευνώμενοι έπαιξαν τον ρόλο του ερευνητή για την προσωπική ζωή της ερευνήτριας κι έτσι η συνέντευξη έμοιαζε περισσότερη στα πρώτα της λεπτά με μια συζήτηση γνωριμίας ανάμεσα σε δυο άτομα που μόλις έχουν συναντηθεί, φυσικά στα αμέσως επόμενα λεπτά πρωταγωνιστούσε η ζωή του ερευνώμενου. Κατά την διάρκεια των συνεντεύξεων υπήρχαν συχνές μεταπτώσεις στις χρονικές κλίμακες, τις χρονικές διάρκειες, τις σημασίες, τους τύπους ερμηνειών αλλά και την διάθεση του συνεντευξιζόμενου. Δεν έλειψαν οι αφηγήσεις που ήταν συναισθηματικά φορτισμένες και έκαναν το έργο της συνέντευξης ακόμα πιο δύσκολο. Αλλά υπήρχαν και συγκλονιστικές μαρτυρίες για βιασμούς, αγοραπωλησίες γυναικών, σωματική και ψυχολογική βία, βασανισμούς, που έπρεπε να αντιμετωπιστούν με ιδιαίτερη ψυχραιμία και έπρεπε να γίνει διαχωρισμός των

δύο ρόλων ερευνητής-άνθρωπος (με συναισθήματα και ευαισθησίες). Θεωρήθηκε σκόπιμο να νοιώσει ο ερευνώμενος ότι υπάρχουν πολλοί άνθρωποι που έχουν ανάλογα βιώματα και εμπειρίες μ'εκείνον, και ότι δεν αποτελεί την εξαίρεση στον κανόνα. Το στοιχείο αυτό αποδείχτηκε ιδιαίτερα αποτελεσματικό σε όλες τις συνεντεύξεις, εφόσον οι ερευνώμενοι μίλησαν πιο 'ανοιχτά' ακόμη και για εμπειρίες τους πολύ προσωπικές. Παράλληλα, αισθάνονταν ότι δεν έδιναν συνέντευξη σε κάποιον ερευνητή που είχε άγνοια για το θέμα της πορνείας, αλλά σε κάποιον που είχε ακούσει κι άλλες προσωπικές ιστορίες παρόμοιες με την δική τους. Επίσης, έπρεπε να αντιμετωπιστεί το γεγονός ότι κάποια γεγονότα που ένας μέσος άνθρωπος θεωρεί αδιανόητα π.χ. αγοροπωλησία γυναικών, τα ίδια τα θύματα τα αντιμετώπιζαν ως δεδομένα της καθημερινής τους ζωής. Σ' αυτές τις περιπτώσεις η ερευνήτρια δεν προσπάθησε σε καμία περίπτωση να επιβάλλει την γνώμη της, γιατί ενδεχόμενα μια τέτοια συμπεριφορά να έκανε τα εκδιδόμενα άτομα να αισθανθούν μειονεκτικά για τις υποτιθέμενες επιλογές τους.

Επίσης, άλλος ένας παράγοντας που έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην διεξαγωγή των συνεντεύξεων με τις αλλοδαπές εκδιδόμενες ήταν η γλώσσα. Κάποιες από τις κοπέλες είχαν έρθει πολύ πρόσφατα στην Ελλάδα και δεν γνώριζαν καθόλου Ελληνικά αλλά ούτε και κάποια άλλη γλώσσα πέρα από την μητρική τους, έτσι χάθηκε η ευκαιρία να συμμετάσχουν στην έρευνα τα άτομα αυτά. Η έρευνα συμπεριέλαβε άτομα που μπορούσαν, έστω και με κάποιες δυσκολίες, να εκφραστούν και να κατανοήσουν σε αρκετά απλουστευτική μορφή τις ερωτήσεις. Χωρίς αυτό να προδικάζει ότι όλες οι αλλοδαπές δεν μιλούσαν καλά Ελληνικά, αντιθέτως, αν κρίνει κανείς το διάστημα παραμονής τους στην χώρα μας, είχαν κάνει θεαματικές προόδους.

Πέρα από την συνέντευξη χρησιμοποιήθηκε και το εργαλείο της παρατήρησης. Η παρατήρηση πραγματοποιήθηκε στις περιπτώσεις που η έρευνα έγινε στον χώρο εργασίας (νυχτερινά μαγαζιά στην Αθήνα και την επαρχία, οίκος ανοχής στην Αθήνα, δωμάτιο σε ξενοδοχείο). Τα πλεονεκτήματα ήταν πολύ σημαντικά, υπήρχε η δυνατότητα άντλησης πρωτογενούς υλικού χωρίς αυτό να εξαρτάται από την ικανότητα ή την θέληση των ερευνώμενων ατόμων. Επίσης, υπήρχε άμεση διερεύνηση ορισμένων καταστάσεων ή ενεργειών στον χρόνο που συνέβαιναν. Αν σκεφτεί κανείς ότι την ώρα της συνέντευξης δεν υπήρχαν στον χώρο μόνο οι ερευνώμενοι, αλλά και άλλες κοπέλες εκδιδόμενες, κάποιοι πελάτες, οι ιδιοκτήτες των νυχτερινών κέντρων και σε μία περίπτωση ο προαγωγός, εύκολα μπορεί να κατανοήσει κανείς την αποφασιστική συμβολή της παρατήρησης, τις συναισθηματικές μεταπτώσεις των ατόμων όταν ήταν μόνα τους και την αλλαγή στην συμπεριφορά τους όταν έρχονταν κάποιος πελάτης. Ακόμα και κάποια βλέμματα ή εκφράσεις του προσώπου, που σίγουρα δεν μπορούν να αποτυπωθούν στην παρούσα έρευνα. Το γεγονός ότι η έρευνα πραγματοποιήθηκε από ερευνήτρια και όχι κάποιον ερευνητή είχε ένα σημαντικό μειονέκτημα που αναφέρθηκε σε προηγούμενο στάδιο και είχε να κάνει με το θέμα της ‘ντροπής’ και την έλλειψη εμπιστοσύνης στα πρώτα λεπτά, αλλά και ένα εξαιρετικό πλεονέκτημα, μία προσέγγιση από τους ανυποψίαστους πελάτες. Η εμπειρία ήταν συγκλονιστική γιατί έστω και υποθετικά και για πολύ μικρό χρονικό διάστημα κάποιοι πελάτες αντιμετώπισαν και συμπεριφέρθηκαν στην ερευνήτρια με τον ίδιο τρόπο που θα προσέγγιζαν μία εκδιδόμενη. Ακόμα και όταν δεν υπήρχε λεκτική προσέγγιση αρκούσε μόνο το βλέμμα ή η στάση του σώματος τους για να δηλώσει την επιθυμία τους. Το κυρίαρχο συναίσθημα ήταν η αίσθηση ότι ο πελάτης έχει την εξουσία να πληρώσει και να πάρει ακριβώς αυτό που θέλει, ότι όλα τα

πράγματα μπορούν να εξαγοραστούν, ότι σημαντικότερο ρόλο παίζει η εξωτερική εμφάνιση της εκδιδόμενης που μεταφράζεται σε χρήμα. Επιπλέον, ότι ο πελάτης αισθάνεται κυρίαρχος του 'παιχνιδιού' και ασκεί την εξουσία του αυτή με αρκετά επιβλητικό τρόπο.

Πέρα από την παρατήρηση σχετικά με τους πελάτες, αρκετά κατατοπιστική ήταν και η παρατήρηση στον χώρο, από μικρές λεπτομέρειες όπως το είδος της μουσικής, τα έπιπλα, τα χρώματα που ήταν βαμμένοι οι τοίχοι, η εσωτερική διαμόρφωση των χώρων, οι ήχοι, ακόμα και οι μυρωδιές που υπήρχαν στον κάθε χώρο.

Επίσης, άλλο ένα στοιχείο που κρίθηκε αρκετά σημαντικό ήταν ο τρόπος καταγραφής των συνεντεύξεων, εφόσον μόνο δυο από τους δέκα ερευνώμενους δέχτηκαν την χρήση μαγνητοφώνου και στην μία περίπτωση όχι σε όλη την διάρκεια της συνέντευξης αλλά επιλεκτικά. Ο τρόπος που χρησιμοποιήθηκε ήταν η καταγραφή των στοιχείων αμέσως μετά την αποχώρηση από το κοινωνικό πεδίο και σε καμία συνέντευξη δεν παρουσιάστηκε κάποιο σημειωματάριο μπροστά στους ερευνώμενους. Έγιναν προσπάθειες να καταγραφούν όλα τα στοιχεία από τις συνεντεύξεις σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα μετά από την συνέντευξη για να αποφευχθούν πιθανές παραλείψεις και όλα τα μειονεκτήματα που μπορεί να έχει η καταγραφή κάποιων στοιχείων στην μνήμη και μόνο.

Καταλήγοντας, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί ότι η συμπεριφορά και η ενδυμασία της ερευνήτριας πριν από κάθε συνέντευξη ήταν αποτέλεσμα πολύωρης προετοιμασίας και σκέψης. Σχετικά με την ενδυμασία, κυμαινόταν σε πολύ συντηρητικούς ρυθμούς, χωρίς κανένα στοιχείο υπερβολής ή οτιδήποτε θα μπορούσε να προκαλέσει 'ένα δεύτερο βλέμμα'. Αναφορικά με την συμπεριφορά, έγινε προσπάθεια ώστε καμία ερώτηση να

μην είναι προκατηλειμμένη, να μην προδιαθέτει για κάποια συγκεκριμένη απάντηση και ως προς το άκουσμα των απαντήσεων να διατηρείται κάποια ισορροπία συναισθημάτων. Δεν υπήρξε καμία προσποίηση έντονης συμπάθειας στους ερευνώμενους ή ξαφνικής φιλίας από την πρώτη γνωριμία, άσχετα αν προέκυψαν με τον καιρό κάποιες σχέσεις περισσότερο ουσιαστικές απ' αυτές του ερευνητή και του ερευνώμενου.

Η περιγραφή της μεθοδολογίας δεν θα ήταν ολοκληρωμένη χωρίς την αναφορά στην επιλογή του δείγματος. Δεν υπήρχε κάποια συγκεκριμένη μέθοδος δειγματοληψίας, απλά υπήρξε η ανάγκη και η επιθυμία οι ερευνώμενοι να είναι εκδιδόμενα άτομα από διάφορες εθνικότητες, από διαφορετικές ηλικιακές κατηγορίες και από διαφορετικά κοινωνικά στρώματα. Έτσι, το δείγμα αυτής της έρευνας αποτελείται από 7 συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν στην Αθήνα και περιλαμβάνουν μια Ελληνίδα 29 ετών, παντρεμένη η οποία δουλεύει στο ίδιο νυχτερινό μαγαζί εδώ και 8 χρόνια, μία κοπέλα από την Γεωργία 28 χρονών, χωρισμένη με ένα παιδί 7 χρονών, η οποία δουλεύει 6 μήνες σε κάποιο νυχτερινό μαγαζί, μια Ελληνίδα 76 ετών, ανύπαντρη, η οποία εκδίδεται 45 χρόνια στην Αθήνα και τα τελευταία χρόνια όχι σε κάποιον οίκο ανοχής αλλά στο δωμάτιο κάποιου ξενοδοχείου, μία Ελληνίδα 25 ετών, η οποία δηλώνει πόρνη πολυτελείας, είναι φοιτήτρια συγχρόνως, εκδίδεται εδώ και 4 χρόνια και έχει αποφασίσει να σταματήσει αυτό το επάγγελμα, την Πρόεδρο του Κ.Ε.Γ.Ε (Κέντρο Εκδιδομένων Γυναικών Ελλάδος), 45 ετών, ανύπαντρη, η οποία εκδίδεται εδώ και 25 χρόνια και έχει δικό της οίκο ανοχής, έναν Έλληνα, 23 ετών, ανύπαντρο, ο οποίος εκδιδόταν πριν από 4,5-5 χρόνια στην επαρχία για χρονικό διάστημα 6 μηνών, μια Ελληνίδα, 30 ετών, η οποία εδώ και 3 χρόνια έχει κάνει εγχείρηση αλλαγής φύλου, εκδίδεται εδώ και 8 χρόνια στην Α. Συγγρού και έχει δεσμό με τον προαγωγό της. Οι υπόλοιπες 4 συνεντεύξεις

πραγματοποιήθηκαν στην επαρχιακή πόλη των Γρεβενών, σε κάποιο νυχτερινό μαγαζί το οποίο απασχολούσε αλλοδαπές κοπέλες για strip show και παράλληλα οι κοπέλες εκδίδονταν. Έτσι οι 4 συνεντεύξεις προκύπτουν από, μια κοπέλα από την Μολδαβία, 20 ετών, ανύπαντρη, η οποία εκδίδεται 1 χρόνο στην Ελλάδα, μια κοπέλα από την Μολδαβία, 25 ετών, ανύπαντρη, εκδίδεται 1 χρόνο στην Ελλάδα, έχει δουλέψει και σε νυχτερινά μαγαζιά της Κατερίνης και εργάζεται 2 μήνες στο συγκεκριμένο μαγαζί, μία κοπέλα από την Ρουμανία, 25 ετών, ανύπαντρη, η οποία εκδίδεται 2 χρόνια στην Ελλάδα σε διάφορες πόλεις της Β. Ελλάδας, μία κοπέλα από την Μολδαβία 30 ετών, χωρισμένη με δυο παιδιά (3 και 5 ετών) η οποία εκδίδεται 2 χρόνια εκ των οποίων ο ένας χρόνος στην Τουρκία και ο δεύτερος στην Ελλάδα και συγκεκριμένα ξεκίνησε από την Αλεξανδρούπολη, πέρασε στην Θεσσαλονίκη, μετά στην Εύβοια και από εκεί στα Γρεβενά. Σίγουρα, μια έρευνα τέτοιου είδους δεν έχει την δυνατότητα να καλύψει όλο το εύρος των περιπτώσεων και δεν έχει ασχοληθεί καθόλου με το θέμα της πορνείας ανηλίκων, παρόλα αυτά στα πλαίσια των δυνατοτήτων που υπήρχαν και με τον περιορισμένο αριθμό των ερευνώμενων, έγινε προσπάθεια να καλυφθούν όσο γίνεται περισσότερο όλα τα πιθανά ερωτήματα σχετικά με την προσωπική και κοινωνική ζωή των εκδιδόμενων αυτών ατόμων.)

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ – ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Στη συγκεκριμένη μελέτη θα προσπαθήσουμε να μελετήσουμε την προσωπική και κοινωνική ζωή των εκδιδόμενων ατόμων καταδικάζοντας τον ντετερμινισμό που χαρακτηρίζει τις ερμηνείες της πορνικής συμπεριφοράς. Η άρνηση του ντετερμινισμού όμως, (δεν) σημαίνει πλήρη αποδοχή της ελεύθερης βούλησης, υπάρχει μια

ουδετεροποίηση της συμβατικής ηθικής, χωρίς, ωστόσο, από μόνη της να αποτελεί μία συνθήκη ικανή να οδηγήσει το άτομο στη παράνομη δραστηριότητα (Matza, 1964). Θα επικεντρώσουμε το ενδιαφέρον μας στην πορνεία ως ορισμό συμπεριφοράς και θα προσεγγίσουμε το εκδιδόμενο άτομο ως εκείνο που ετικετάρεται ως τέτοιο ή στο οποίο απονέμεται η πορνική ιδιότητα. Επίσης, θα δώσουμε μεγάλη βαρύτητα στο στιγματισμό του εκδιδόμενου ατόμου, που προέρχεται από την επίσημη αλλά και από την άτυπη κοινωνική αντίδραση και θα μελετήσουμε κατά πόσο η κοινωνική αντίδραση, η οποία προκαλείται με την είσοδο του ατόμου στην πορνική αγορά συντελεί στη μονιμότερη εμπλοκή του με την πορνική απασχόληση.

Δεν θα αναζητήσουμε ιδιαιτερότητες στο πρόσωπο του εκδιδόμενου ατόμου, αλλά ούτε και συγκεκριμένους εγκληματογενείς παράγοντες, κι αυτό γιατί το εκδιδόμενο άτομο διαμορφώνεται στα πλαίσια της διαντίδρασής του με το κοινωνικό περιβάλλον. Αντίθετα, θα αποδείξουμε ότι οι παράγοντες αυτοί δεν επηρέασαν τα άτομα (του δείγματός μας) να περάσουν στην πορνική ενασχόληση. Μεγάλη βαρύτητα θα δώσουμε στις διαδικασίες που οδηγούν το εκδιδόμενο άτομο στη μόνιμη υιοθέτηση της πορνικής ταυτότητας, μελετώντας επίσης, γιατί κάποια άτομα οδηγούνται στην πορνική συμπεριφορά ενώ κάποια άλλα όχι. Μία τέτοια αντίληψη δεν αποκλείει την ικανότητα του εκδιδόμενου ατόμου να υπερβαίνει τις περιστάσεις οι οποίες πιθανολογείται ότι καθορίζουν τη συμπεριφορά του ή το δεσμεύουν προς μια άλλη κατεύθυνση, έτσι θα διερευνήσουμε και την σχέση ανάμεσα στις πεποιθήσεις και την δράση του εκδιδόμενου ατόμου.

Παράλληλα, θα εξετάσουμε μέσα στα πλαίσια του δείγματός μας, κατά πόσο οι εκδιδόμενοι παρουσιάζουν την τάση να θεωρούν την πορνική συμπεριφορά τους ως

ηθικά σωστή και δικαιωμένη. Αλλά και αν επισημαίνονται κάποιες τεχνικές εξουδετέρωσης (άρνηση της ευθύνης, άρνηση της βλάβης, εμφάνιση του εκδιδόμενου ως θύμα, κατηγορία κατά των κατηγορών, επίκληση ανώτερων ιδανικών), οι οποίες δεν αποτελούν εκ των υστέρων δικαιολογίες προς τρίτους ή εκλογικεύσεις αλλά λειτουργούν σ' ένα προγενέστερο επίπεδο και η λειτουργία τους συνίσταται στο να παράσχουν κίνητρα για το πέρασμα στην εκπόρνευση, εξουδετερώνοντας την συμβατική ηθική. Σε γενικές γραμμές θα ερευνήσουμε την σημασία που έχουν για την κοινωνία και το εκδιδόμενο άτομο οι πορνικές συμπεριφορές αλλά και την σημασία και τον ρόλο των κοινωνικών διαδικασιών αντίδρασης σ' αυτές τις πράξεις όπως τις προσλαμβάνουν τα εκδιδόμενα άτομα αλλά και οι αρμόδιοι φορείς της εξουσίας. Επομένως, θα προσπαθήσουμε να εντοπίσουμε όλους τους κοινωνικούς παράγοντες που γεννούν την πορνεία και το εκδιδόμενο άτομο, και θα αναφερθούμε στον τρόπο που αντιμετωπίζει το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης τα εκδιδόμενα άτομα αλλά και όλα εκείνα τα άτομα που επωφελούνται από την εκπόρνευση των εκδιδόμενων (προαγωγούς και διεθνοσωματέμπορους).

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η πορνεία θεωρείται ότι είναι ένα από τα αρχαιότερα επαγγέλματα του κόσμου, η άποψη αυτή επιβεβαιώνεται μέσα από αρχαία κείμενα, μαρτυρίες, θεατρικούς διαλόγους, πολιτικούς λόγους, αγγεία, νωπογραφίες ή μωσαϊκά, νομίσματα, επιγραφές αλλά και από την λυρική ποίηση. Παράλληλα με την γυναικεία πορνεία συναντάμε και την ανδρική. Ο ανδρικός έρωτας αποτελούσε την προνομιακή πηγή του συναισθήματος, της κοινωνικής αλληλεγγύης και της τιμής. Κάποιοι ιστορικοί χρησιμοποιούν ως επιχείρημα για την άνθηση της ανδρικής πορνείας, την αριθμητική ανεπάρκεια των γυναικών, την κλειστή

συλλογική ζωή των στρατοπέδων, ιδιαίτερα στους πολεμικούς λαούς όπως ήταν οι Δωριείς, αλλά και τις ασκήσεις της παλαίστρας όπου οι νέοι εκπαιδεύονταν γυμνοί. Συχνά ο εραστής γινόταν για τον ερωμένο καθοδηγητής, ενώ ο ερωμένος ήταν υπέρμαχος των ηθικών και υλικών συμφερόντων του εραστή. Η επιθυμία για τις γυναίκες και ιδιαίτερα για τις πόρνες μπορούσε να προκαλέσει μόνο μια φυσική ευχαρίστηση, ενώ η σχέση που υπήρχε ανάμεσα στους άνδρες είχε περισσότερα στοιχεία αφοσίωσης και φιλίας που οδηγούσαν στην αρετή.

Έτσι, κάποια νεαρά αγόρια πουλούσαν το κορμί τους έναντι χρημάτων ή ενός αλόγου, ενός κοσμήματος κ.τ.λ. Συχνό φαινόμενο ήταν η άρνηση ενός εραστή να πληρώσει αφού είχε εκμεταλλευτεί τις χάρες ενός νεαρού αγοριού και προκειμένου να αποφευχθεί κάτι τέτοιο, οι δυο ενδιαφερόμενοι δεσμεύονταν συχνά με ένα συμβόλαιο, το οποίο καθιερωνόταν γραπτώς, συνυπογραφόταν από μάρτυρες και κατατίθετο σε ένα τρίτο πρόσωπο. Στα συμβόλαια αυτά αναφέρονταν οι προϋποθέσεις με τις οποίες το νεαρό αγόρι δεχόταν να πουληθεί.

Στην Αθήνα τα νεαρά αγόρια πήγαιναν στην κατοικία του εραστή τους ή τον περίμεναν να τους επισκεφτεί σε τόπους διαθοράς, μακριά από τις πολυσύχναστες συνοικίες, ενώ κάποιοι σκλάβοι τοποθετούνταν από τον κύριό τους σε τόπους διαθοράς, στέκονταν δίπλα στην πόρτα και περίμεναν τον πελάτη. Η ανδρική πορνεία αποτελούσε επάγγελμα και οι εκπορνευόμενοι ήταν υποχρεωμένοι να πληρώνουν έναν φόρο στους τελώνες, που επικυρωνόταν κάθε χρόνο από την Βουλή των Πεντακοσίων. Αυτή ήταν η συνηθισμένη ανδρική πορνεία, που συνυπήρχε με μια πιο διακριτική και κοσμική πορνεία, η οποία προσέλκυε νέους καλών οικογενειών. Οι νέοι αυτοί πριν εκπορνευθούν έρχονταν σε επαφή με άνδρες μεγαλύτερης ηλικίας, τους παιδαγωγούς και αρκετά συχνά

πέρναγαν τη νύχτα τους στο σπίτι κάποιου άλλου άνδρα ή έπαιρναν μέρος σε διάφορα συμπόσια. Ο εραστής ήταν πάντα μεγαλύτερος σε ηλικία από τον ερωμένο. Ο ερωμένος μπορούσε να έχει ερωτική δραστηριότητα από την ηλικία των δώδεκα ετών.

Αυτό που μας εντυπωσιάζει είναι οι νόμοι του Σόλωνα για τους εκπορνευόμενους, οι οποίοι καταδικαζόταν σε στέρηση των πολιτικών τους δικαιωμάτων και εάν κάποιος παραβίαζε αυτές τις διατάξεις, αφού είχε καταδικασθεί, αντιμετώπιζε την θανατική ποινή.

Παράλληλα, μεγάλη άνθιση είχε και η γυναικεία πορνεία στην αρχαιότητα και ιδιαίτερα σε μερικές πόλεις όπως στην Αθήνα, στην Μυτιλήνη, στην Κόρινθο και στην Αλεξάνδρεια. Οι πόλεις αυτές είχαν ένα κοινό στοιχείο, πέρα από σύμβολα πολιτικού μεγαλείου και οικονομικής ισχύος για τους λαούς της Μεσογείου αποτελούσαν πόλο έλξης για πολλούς ταξιδιώτες από πολλές χώρες.

Στις πόλεις αυτές οι νεαρές κοπέλες εκπορνεύονταν από την πιο τρυφερή τους ηλικία για να φέρουν χρήματα στο σπίτι και να βοηθήσουν οικονομικά την οικογένειά τους. Οι σωματέμποροι τις έβρισκαν ορφανές ή εγκαταλειμμένες και τις πουλούσαν στους προαγωγούς από την ηλικία των δώδεκα μόλις ετών.

(Είναι γνωστό ότι οι ελληνικές πόλεις συνάθροιζαν τα επαγγέλματα κατά συνοικίες, μια από τις πιο γνωστές συνοικίες της Αθήνας, που συγκέντρωνε τους αγγειοπλάστες ήταν ο Κεραμεικός. Στον Κεραμεικό κατέφευγαν όσοι δεν είχαν την δυνατότητα να έχουν στην κατοικία τους μια εταίρα, μια χορεύτρια ή μια αυλήτριδα. Η τιμολογημένη ηδονή δεν είχε τίποτα το αξιόμεμπτο στην Αθήνα και εξυπηρετούσε πάρα πολλά συμφέροντα, οι παρορμητικοί νέοι δεν ενοχλούσαν τις Ελληνίδες αλλά αναζητούσαν ερωτικές περιπέτειες στα πορνεία, οι ίδιες έμεναν πιστές στους συζύγους τους και

παράλληλα το κράτος εισέπραττε φόρους, από τα έσοδα χτίστηκε από τον Σόλωνα και ένας ναός στην Πάνδημο Αφροδίτη, που ήταν η προστάτιδα των πορνών.

Επομένως, στην Αθήνα τα δημόσια σπίτια ήταν υπό κρατικό έλεγχο και πλήρωναν έναν ειδικό δασμό κάθε χρόνο επικυρωμένο από την Βουλή, το « πορνικόν ». Ο δασμός αυτός απέφερε πολλά έσοδα στο αθηναϊκό κράτος, το οποίο προστάτευε τις ενοικιάστριες πορνείων και τι πόρνες. Παρόλο που οι ιδιοκτήτες των σπιτιών αυτών ήταν ευηπόληπτα άτομα δεν ίσχυε το ίδιο και για τους ενοικιαστές των πορνείων και για τους οينوπώλες, οι οποίοι νοίκιαζαν τις κοπέλες για τα συμπόσια. Υπήρχαν ειδικοί νόμοι που καθόριζαν την τιμή του ενοικίου και οι ενοικιαστές όφειλαν να διατηρούν την ηθική τάξη και την ησυχία των πολιτών και η ποινή ήταν αυστηρή γι' αυτούς που δεν συμμορφώνονταν.

(Στην Κόρινθο η πορνεία είχε μια ιδιαιτερότητα, εθεωρείτο ιερή και ήταν συνδεδεμένη με τις λατρείες ορισμένων θεοτήτων που ταυτίστηκαν αργότερα με την Αφροδίτη. Όλες οι πόρνες είχαν ανάλογες τιμές με τις ιέρειες, γινόταν έκκληση σ' αυτές στις προσευχές και στις θυσίες πριν από έναν πόλεμο, μια δικαστική κρίση ή μια πολιτική απόφαση. Οι άνθρωποι έδειχναν σεβασμό απέναντί τους και ένοιωθαν δέος. Σε όλες τις γιορτές και τις τελετές υπήρχε η συνδρομή των πορνών και ακόμη και στο θέατρο κάθονταν σε θέσεις που ήταν προορισμένες για αξιότιμα άτομα.)

(Η Αλεξάνδρεια, μια πόλη χτισμένη με γεωμετρική ακρίβεια και αρχιτεκτονικό μεγαλείο διέθετε στο Δέλτα του Νείλου μια « ηδονική ζώνη », που εξυπηρετούσε την ικανοποίηση όλων των επιθυμιών και των απολαύσεων και για τους κατοίκους της αλλά και για τους ξένους ταξιδιώτες. Μεγάλη φήμη που απλώθηκε στα περίχωρα πολύ γρήγορα, είχε η πυκνοκατοικημένη συνοικία της Ρακώτιδας που ήταν χτισμένη πάνω σε

ένα αρχαίο αιγυπτιακό χωριό καθώς και η συνοικία Βασιλεία που διέθετε πλήθος όμορφων γυναικών.

Ανεξάρτητα από την πόλη που κατάγονταν, τα κορίτσια ξεκίναγαν την σταδιοδρομία τους στην πορνεία από πολύ μικρή ηλικία, αφού πολλοί γονείς όταν το μωρό που γεννιόταν ήταν κορίτσι το παρατούσαν στον δρόμο και συνήθως το έβαζαν μέσα σε μια χύτρα (ή) ένα δοχείο για να το προστατέψουν από τους σκύλους. Τα παιδιά αυτά τα μάζευαν οι έμποροι και τα πουλούσαν πριν από την εφηβεία τους σε σκλαβοπάζαρα ή παζάρια εκπορνευόμενων, που προσέλκυαν τους πειρατές. Στην συνέχεια αναλάμβαναν έργο οι προξενήτρες, πιο συχνά γυναίκες, που εκπαίδευαν τις νεαρές κοπέλες για να γίνουν εταίρες και προορίζονταν να ζήσουν μια άνετη ζωή με πλούσιους άνδρες. Παρατηρείται συχνά οι μητέρες ή οι γιαγιάδες της Αρχαιότητας να μεταφέρουν το επάγγελμα της πορνείας από γενιά σε γενιά, χρησιμοποιώντας την ομορφιά της νεότερης κοπέλας και την δικιά τους φήμη και πείρα. Η εκπαίδευση (δεν) ήταν εύκολη, τα μικρά κορίτσια έπρεπε να μάθουν να σαηνεύουν τους άνδρες, να μάθουν να τραγουδούν, να παίζουν λύρα (ή) αυλό και να χορεύουν, αλλά και να φροντίζουν την εξωτερική τους εμφάνιση. Παράλληλα χρησιμοποιούσαν διάφορα γατροσόφια για να αποφύγουν μια εγκυμοσύνη ή για να προβούν σε άμβλωση.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός, ότι οι πόρνες ήταν ενσωματωμένες στην κοινωνική ζωή των πόλεων και έδειχναν να είναι καλοδεχούμενες από τις νόμιμες συζύγους. Οι καλλιτέχνες, οι πολιτικοί, οι συγγραφείς είχαν συναναστροφές μαζί τους και πολλές φορές γίνονταν « προστάτες » τους, δίνοντάς τους ένα συμβόλαιο ενοικίασης κι ένα σημαντικό χρηματικό ποσό. Η ισχύς του συμβολαίου ήταν άλλοτε μικρότερη κι άλλοτε μεγαλύτερη και στο διάστημα αυτό τους χάριζαν ρούχα και κοσμήματα. Οι εταίρες πέρα

από την ικανοποίηση των σεξουαλικών τους επιθυμιών, τους συνόδευσαν στα συμπόσια και στις δημόσιες εμφανίσεις, κάτι που ήταν ανεπίτρεπτο για την νόμιμη σύζυγο. Μόνο οι χορεύτριες, οι οργανοπαίχτριες και οι εταίρες μπορούσαν να παρεβρεθούν στα συμπόσια που συχνά κατέληγαν σε ομαδικό έρωτα.

Σπάνια οι εταίρες ασκούσαν το επάγγελμα τους ελεύθερα χωρίς να εξαρτώνται από κάποιον προξενητή και αν και η ζωή τους έμοιαζε πολυτελής, πολλά από τα χρήματά τους τα διέθεταν για την συντήρηση του σπιτιού που τους είχε δεχθεί.

Οι εταίρες που δεν είχαν μεγάλη φήμη αναζητούσαν τους πελάτες τους, έμπορους, στρατηγούς ή πολιτικούς στα λιμάνια. Όταν οι εταίρες έφταναν σε ηλικία που τους εμπόδιζε να προσελκύουν πελάτες, προσπαθούσαν να εξασφαλίσουν τα γηρατειά τους δουλεύοντας σε κάποιον οίκο ανοχής ή στο αγρόκτημα του κυρίου τους ή στα μαγειρεία. Το σημαντικότερο όμως είναι ότι η κοινωνία τις είχε δεχτεί και ακόμα και οι υπόλοιπες γυναίκες δεν ένοιωθαν να απειλούνται από την ύπαρξή τους.

Συμπερασματικά, θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι σκοποί που επεδίωξε ο Σόλων ιδρύοντας τα κρατικά πορνεία ήταν να ανακουφίσει τους νέους που έφταναν στην ακμή, να πατάξει την εκμετάλλευση της θρησκευτικής πορνείας από τους ιερείς, να εξαλείψει την διαφθορά και την ακολασία, να περιστείλει την μοιχεία και να ανυψώσει την οικογένεια.

(Κατά την διάρκεια της Βυζαντινής περιόδου, παρά τις έντονες διαμαρτυρίες της εκκλησίας, η πορνεία εθεωρείτο ότι προσφέρει τα μέγιστα στο κοινωνικό σύνολο. Οι βυζαντινοί απέδιδαν στην λέξη πορνεία μεγάλη σημασία. Πόρνη ονομαζόταν η γυναίκα που είχε βιασθεί ή είχε ερωτικές σχέσεις χωρίς την θέλησή της ή αν είχε παντρευτεί

χωρίς την συγκατάθεση των γονιών της. Η πορνεία ήταν συνώνυμη με την αμαρτία γι' αυτό και η εκκλησία δεν έδινε θεία κοινωνία στις πόρνες.

Οι πόρνες έκαναν έντονο μακιγιάζ, δεν κάλυπταν το πρόσωπό τους, φορούσαν πολυτελή φορέματα και κοσμήματα, ήταν ομιλητικές και βάδιζαν « προκλητικά ». Επίσης, πόρνες αποκαλούσαν και τις γυναίκες που τραγουδούσαν και τις γυναίκες που δούλευαν στα καπηλειά. Πως
ντυνόταν;

Οι πόρνες εργάζονταν στα πορνεία ή καταγώγια, τα οποία ήταν δημόσια ή ιδιωτικά και ήταν χτισμένα έξω από τα τείχη της πόλης αφού απαγορευόταν μια πόρνη να κατοικεί δίπλα σε μία έντιμη οικογένεια. Βέβαια κάποιοι προαγωγοί, ιδιοκτήτες των πορνείων, παρά τις απαγορεύσεις έχτιζαν πορνεία μέσα στις πόλεις και κοντά στις αγορές που υπήρχε μεγάλη κίνηση. Κάθε πόρνη είχε το δικό της διαμέρισμα που ακριβώς απέξω διέθετε ταμπέλα με το όνομα της και το χρηματικό ποσό που έπαιρνε από τους πελάτες. Τα παράθυρα των διαμερισμάτων έβλεπαν στον δρόμο ώστε να μπορούν να καλούν τους περαστικούς να ανέβουν ως πελάτες. Πως
δούλευαν;

Οι προαγωγοί προκειμένου να προμηθευτούν το ανθρώπινο εμπόρευσμά τους πήγαιναν στην επαρχία και εκεί είτε αγόραζαν νέα φτωχά κορίτσια από τους γονείς τους είτε τα παραπλανούσαν με την υπόσχεση ότι θα τους δώσουν τροφή, ενδύματα, υποδήματα και κοσμήματα. Για να βεβαιωθούν ότι τα κορίτσια θα παρέμεναν στις υπηρεσίες τους, τα έβαζαν να υπογράψουν ένα συμβόλαιο, το οποίο καθόριζε τον χρόνο παραμονής τους. Η πολιτεία προστάτευε τα νεαρά κορίτσια και επέβαλλε αυστηρές ποινές στους προαγωγούς, μάλιστα η Εκκλησία έφτασε στο σημείο να τους αφορίζει. Πως
πρόμηθευτο;
νέαν
τις
πόρνες;

Επιπλέον, οι πόρνες εκτός από τις ελεεινές συνθήκες διαβίωσης είχαν να *Αρρώστειες* αντιμετωπίσουν και μεταδοτικές ασθένειες όπως την σύφιλη και άλλα αφροδίσια νοσήματα, αλλά και την βία των εραστών τους.

Η πορνεία ήταν διαδεδομένη σ' όλες τις μεγάλες πόλεις του Βυζαντίου και οι γυναίκες αυτές πρόσφεραν τις υπηρεσίες τους και στα στρατόπεδα.

Κάθε χώρα και κάθε εποχή αντιμετωπίζει με διαφορετικό τρόπο το φαινόμενο της πορνείας, ενώ επίσημα ο θεσμός αποδοκιμάζεται, στην πράξη το καθεστώς ποικίλλει από την απλή ανοχή μέχρι την νομιμοποίηση.

Στις μέρες μας υπάρχουν τρία συστήματα για τον έλεγχο της πορνείας, το *Στήλερ* απαγορευτικό, το διακανονιστικό και το καταργητικό. Το απαγορευτικό σύστημα *Δυστήλερ* απαγορεύει κάθε μορφή πορνείας και εφαρμόζει αυστηρή νομοθεσία αλλά και επιβάλλει *έλεγχον* αυστηρές κυρώσεις σ' αυτούς που δεν συμμορφώνεται. Σύμφωνα με το διακανονιστικό σύστημα δεν απαγορεύεται η πορνεία, εφόσον τα εκδιδόμενα άτομα τηρούν τους κανονισμούς που υπάρχουν. Εκείνο που πατάσσεται μ' αυτό το σύστημα είναι η *πορνεία* σωματεμπορία και η εκμετάλλευση πορνών. Στο τρίτο σύστημα, το καταργητικό, η πορνεία δεν αποτελεί αδίκημα, αλλά απαγορεύεται η διαχείριση οίκων ανοχής αλλά και η τήρηση αρχείων εκδιδομένων. Ουσιαστικά, το σύστημα αυτό απαγορεύει το « εμπόριο ανθρώπων ».

→ Το νομικό καθεστώς που ισχύει στην Ελλάδα είναι το διακανονιστικό το οποίο *νομικο* αναγνωρίζει επισήμως το επάγγελμα της πόρνης και τις καταγράφει, επιτρέπει την *πράξεις* ύπαρξη των οίκων ανοχής, υποβάλλει σε υποχρεωτική ιατρική εξέταση τις δηλωμένες πόρνες και καταδικάζει την μαστροπεία, την εκμετάλλευση πόρνης και την σωματεμπορεία. Οι σκοποί του συστήματος αυτού, από το 1836 μέχρι το 1980,

συνοψίζονται στο τρίπτυχο « περιορισμός της πορνείας- περιφρούρηση της ηθικής- προστασία της δημόσιας υγείας ».

Στο σύστημα αυτό η πορνεία νομιμοποιείται και ελέγχεται από το κράτος με την ίδρυση και λειτουργία κρατικών οίκων ανοχής, οι εκδιδόμενες διαμένουν εκεί υποχρεωτικά και έχουν δικαίωμα εξόδου μόνο με άδεια της αστυνομίας, επίσης περνούν τακτικά από υγειονομικό έλεγχο. Βλέπουμε μια οργάνωση της πορνείας σε κλειστό κύκλωμα, μια ιδρυματοποίηση των εκδιδόμενων γυναικών στους οίκους ανοχής κι όλα αυτά στόχευαν στον έλεγχο των αφροδισίων νοσημάτων, στην μείωση των προαγωγών, στην μείωση των βιασμών τιμίων γυναικών αλλά και στην προσπάθεια να μην γίνεται αντιληπτή η πορνεία από τα παιδιά και τις τίμιες γυναίκες.)

(Το 1836 με το Βασιλικό Διάταγμα του Όθωνα περί « Δημοτικής Αστυνομίας », οι Αστυνομικές Αρχές έπρεπε να καταστέλλουν ότι προσβάλλει τα ήθη και να περιορίσουν την διαφθορά των ηθών. Συνέπεια αυτού του Διατάγματος ήταν η Αστυνομία να χωρίσει τις εκδιδόμενες σε δυο κατηγορίες : τις « κοινές » και τις « ελευθέριας » ή « αοιδούς ».

"1836"
κατηγορίες
εκδιδόμενων

« Κοινές » ήταν εκείνες οι γυναίκες που έπρεπε να διαμένουν μέσα σε οίκους ανοχής που ελέγχονταν από το κράτος. Δεν είχαν δικαίωμα εξόδου χωρίς άδεια της Αστυνομίας, υποβάλλονταν δυο φορές την εβδομάδα σε υποχρεωτικό υγειονομικό έλεγχο, είχαν ατομικό βιβλιάριο στο οποίο καταγράφονταν τα αποτελέσματα των εξετάσεων τους και δεν είχαν δικαίωμα επιλογής στους πελάτες.

Στην κατηγορία των « αοιδών » ή « ελευθέριας » εντάσσονταν οι γυναίκες που τραγουδούσαν στα καφωδεία ή τα κέντρα διασκέδασης. Οι γυναίκες αυτές μπορούσαν να μένουν σε ξενοδοχείο, αλλά όπως και οι κοινές υποβάλλονταν σε υγειονομικό έλεγχο

δυο φορές την εβδομάδα και δεν μπορούσαν να φύγουν από την πόλη χωρίς την άδεια της Αστυνομίας.)

(Ο ρόλος της Αστυνομίας στην φάση αυτή ήταν καθοριστικός εφόσον έλεγχε τις εκδιδόμενες αλλά είχε και την εξουσία να συλλάβει οποιαδήποτε γυναίκα θεωρούσε ως ύποπτη ελευθέρων ηθών, να την οδηγήσει στο κρατητήριο, να την υποβάλλει σε εξευτελιστική υγειονομική επιθεώρηση και να την κλείσει σε κάποιο οίκο ανοχής.

Όλες αυτές οι αρμοδιότητες της Αστυνομίας, που κάποιες φορές συνδυάστηκαν και με μια ιατρικοποίηση της πορνείας, οδήγησαν σε κατάχρηση εξουσίας και προκάλεσαν πολλές αντιδράσεις. Οι κριτικές που προβλήθηκαν αναφέρονταν σε πολλές αδυναμίες του διακανονιστικού συστήματος, όπως ήταν η αδυναμία ελέγχου των αφροδισίων νοσημάτων, η αδυναμία καταστολής της σωματεμπορίας αλλά και της κρυφής πορνείας.

Αποτέλεσμα όλων αυτών των προβλημάτων του διακανονιστικού συστήματος ήταν η κατάργησή του, κατά την διάρκεια του Μεσοπολέμου, σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες εκτός από την Ελλάδα, την Ρουμανία και την Γαλλία. Το καταργητικό σύστημα ήταν αυτό που αντικατέστησε το διακανονιστικό, ενώ στην Ελλάδα με τον νόμο 3310 του 1955 « Περί Καταπολεμήσεως των Αφροδισίων Νόσων και Άλλων Τινών Διατάξεων », το διακανονιστικό μετεξελίχθηκε σε νεο-διακανονιστικό. Ουσιαστικά ο νόμος έκλεισε τους δημόσιους οίκους ανοχής και επέτρεψε την δημιουργία ιδιωτικών, απαγόρευσε τον ομαδικό εταιρισμό και τον εταιρισμό σε ανήλικες κάτω των 18 ετών, και υποχρέωσε τις εκδιδόμενες να διαθέτουν δελτίο υγείας και να εξετάζονται στις αρμόδιες υγειονομικές αρχές κάθε εβδομάδα.)

(Το 1960 ο νόμος 3310 του 1955 αντικαταστάθηκε από τον 4095 « Περί της εξ Αφροδισίων Νόσων Προστασίας και Ρυθμίσεως Συναφών Θεμάτων ». Με τον νόμο αυτό

η εκδιδόμενη δεν είχε το δικαίωμα να νοικιάσει κάποιο δωμάτιο ή διαμέρισμα ή δωμάτιο 1960
σε ξενοδοχείο χωρίς την έγκριση της Αστυνομικής Αρχής η οποία την εξέδιδε. Επίσης,
δεν μπορούσε να αλλάξει τόπο διαμονής χωρίς την έγκριση της Αστυνομίας και της
Υγειονομικής Αρχής.)

(Το 1981 με τον νόμο 1193 αναγνωρίζεται η πορνεία ως κοινωνικό πρόβλημα, 1981
ανεβαίνει το όριο ηλικίας της εκδιδόμενης (21 ετών), θεωρείται απαραίτητο το
βιβλιάριο υγείας, απαγορεύεται στην ίδια περιοχή να υπάρχουν πάνω από 12 οίκοι
ανοχής, απαγορεύεται η λειτουργία οίκων ανοχής προς άσκηση επαγγελματικού
→ ομαδικού εταιρισμού και αναγνωρίζεται και ο εταιρισμός των ανδρών. Οι αρνητικές
συνέπειες του νόμου 1193 ήταν ότι δεν προέβλεπε καμία αλλαγή παρέμβασης στο
ζήτημα της μαστροπείας, ενέτεινε την περιθωριοποίηση και τον στιγματισμό της
εκδιδόμενης γυναίκας, καταργούσε το ιατρικό απόρρητο, τιμωρούσε τους ασθενείς που
δεν εφάρμοζαν την ενδεδειγμένη θεραπεία και θεσμοθετούσε την εμπορία του
γυναικείου σώματος.)

(Ο τελευταίος νόμος σχετικά με την πορνεία είναι ο 2734 του 1999, σ' αυτό τον νόμο 1999
προβλέπεται για τα πρόσωπα που εκδίδονται με αμοιβή να διαθέτουν πιστοποιητικό
→ ασκήσεως επαγγέλματος, καθορίζεται το όργανο χορήγησής του, ο χρόνος και ο τόπος
ισχύος του, καθορίζονται οι υγειονομικές υποχρεώσεις των εκδιδόμενων, ο τόπος και ο
τρόπος στέγασής τους, μειώνει το όριο ηλικίας νόμιμης ένταξης στην πορνεία από τα 21
έτη στα 18. Επίσης, ορίζει τον τρόπο που πρέπει να υπολογίζεται η απόσταση ανάμεσα
σε δυο οίκους ανοχής, αλλά και την απόσταση που πρέπει να έχει ένας οίκος ανοχής από
εκκλησίες, ευαγή ιδρύματα, σχολεία, αθλητικά και πνευματικά κέντρα και πολιτιστικά
μνημεία και απαγορεύει την εγκαθίδρυση οίκων ανοχής σε ιστορικά οικήματα. Οι

Η ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΕΚΑΙΔΟΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ

ελλείψεις και οι παραλήψεις του νόμου 2734 σχετίζονται με την απουσία κάποιων μέτρων για τον περιορισμό της διεθνικής σωματεμπορίας και της εξαναγκαστικής πορνείας, για την καταπολέμηση της παιδικής πορνείας, αλλά και για την καταστολή άλλων μορφών πορνείας (νυχτερινά κέντρα, χώροι για μασάζ, ροζ αγγελίες, πορνεία στα ξενοδοχεία, πορνεία στο διαδίκτυο).

Κοινό χαρακτηριστικό όλων των νόμων που αναφέρθηκαν είναι ότι δεν αντιμετωπίζουν την πορνεία ως κοινωνικό πρόβλημα, αλλά συνεισφέρουν στον στιγματισμό των εκδιδόμενων ατόμων και παράλληλα ευνοούν τα τελευταία χρόνια την ύπαρξη της διεθνικής σωματεμπορίας και της εξαναγκαστικής πορνείας των αλλοδαπών γυναικών.

Η ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΕΚΑΙΔΟΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ

Στο κεφάλαιο αυτό θα ασχοληθούμε με τις σχέσεις των εκδιδόμενων ατόμων με τις οικογένειες τους, αρχικά με την σχέση ανάμεσα στα άτομα αυτά και τους γονείς και τα αδέρφια τους (αν υπάρχουν) και στην συνέχεια με τις σχέσεις ανάμεσα στους εκδιδόμενους και στους συζύγους και τα παιδιά τους. Θα ερευνήσουμε αν υπήρχε βία μέσα στην οικογένειά τους, είτε από τους γονείς είτε από τον σύζυγο. Ακόμη θα προσπαθήσουμε να ερευνήσουμε το φιλικό τους περιβάλλον, τις διατροφικές τους συνήθειες και το βιωτικό τους επίπεδο, τα ενδιαφέροντά στον ελεύθερο χρόνο τους, το πώς περνάνε ένα 24ωρο, καθώς και την ενδεχόμενη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών, αλλά και τους στόχους και τα όνειρά τους για το μέλλον.

Η ΣΧΕΣΗ ΤΩΝ ΕΚΑΙΔΟΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΟΥΣ

Ξεκινώντας από την σχέση που έχουν τα εκδιδόμενα άτομα με την οικογένειά τους (αδέρφια, γονείς) αυτό που μας εντυπωσιάζει είναι ότι στις περισσότερες οικογένειες του

δείγματος ο ένας από τους δυο γονείς έχει πεθάνει και συγκεκριμένα στις 6 από τις 11 περιπτώσεις έχει πεθάνει ο πατέρας, στην μια περίπτωση έχει πεθάνει η μητέρα και σε μια ακόμα περίπτωση είναι νεκροί και οι δυο γονείς (η περίπτωση αυτή δεν πρέπει να ληφθεί ιδιαίτερα υπόψη γιατί η ερευνώμενη είναι μεγάλης ηλικίας, οπότε κάτι τέτοιο ήταν αναπόφευκτο). Το γεγονός ότι πολλά από τα εκδιδόμενα άτομα του δείγματος προέρχονται από μονογονεϊκές οικογένειες είναι αρκετά εντυπωσιακό, αλλά περισσότερο εντυπωσιακό είναι το γεγονός ότι, ενώ το δείγμα μας αποτελείται από 5 Ελληνίδες, 5 αλλοδαπές και 1 Έλληνα, από τις 5 Ελληνίδες και τον 1 Έλληνα, οι 2 προέρχονται από μονογονεϊκές οικογένειες, μη λαμβάνοντας υπόψη την ηλικιωμένη κυρία και από τις 5 αλλοδαπές και οι 5 έχουν χάσει τον ένα από τους δυο γονείς.

Σύμφωνα με την Ζαραφονίτου (1995, σ.132,134), οι εμπειρικές προσεγγίσεις αναφέρονται στις οικογένειες, των οποίων η ισορροπία έχει διαταραχθεί λόγω θανάτου, χωρισμού, εγκατάλειψης (ή) διαζυγίου των γονέων (broken families) (ή λόγω έλλειψης εσωτερικής συνοχής. Αυτές είναι οι διασπασμένες οικογένειες. Επίσης, σημαντικό ρόλο έχει ο χρόνος στον οποίο πραγματοποιήθηκε η οικογενειακή διάσπαση (πρώιμη ανηλικότητα παιδιών, εφηβεία). Ο συσχετισμός αυτών των οικογενειών με την εγκληματικότητα/παρέκκλιση είναι έντονος στα κυρίαρχα στερεότυπα των κοινωνικών υπηρεσιών αλλά και στο ευρύ κοινό. Τα ερευνητικά πορίσματα, παρόλα αυτά, δεν είναι σαφή στο σημείο αυτό και ο ρόλος αυτής της μεταβλητής φαίνεται ότι μπορεί να αξιολογηθεί μόνο μέσα από την αλληλεπίδρασή της με άλλους παράγοντες. Από τις γαλλικές έρευνες προκύπτει ότι ο θάνατος ενός ή και των δυο γονέων σε περίοδο ανηλικότητας του παιδιού, αποτελεί το σημαντικότερο παράγοντα οικογενειακής διάσπασης. Στο συμπέρασμα αυτό κατέληξε η έρευνα του CNERP στο Ensisteim σε

υπότροπους και πολυ-υπότροπους κρατούμενους (CNERP στο Ensisteim, 1972, που αναφέρεται στην Ζαραφονίτου, 1995, σ.132).

Επίσης, η έρευνα των Glueck στις ΗΠΑ, έδειξε ότι η πρώτη οικογενειακή διάσπαση σε πρώιμη ανηλικότητα (έως 5 ετών) είναι συχνότερη στους ανήλικους παραβάτες παρά στους μη παραβάτες. Και η παραπάνω γαλλική έρευνα διαπίστωσε τη μεγαλύτερη συχνότητά της στους πολυ-υπότροπους παραβάτες σε σχέση με τους απλούς υπότροπους (Glueck, 1950, που αναφέρεται στην Ζαραφονίτου, 1995, σ.133). Βέβαια, η θεμελίωση των παραπάνω ποσοτικών συσχετισμών πρέπει να ερμηνευθεί και μέσα από τους μηχανισμούς παραπομπής των διάφορων αδικημάτων.

Αν σκεφτεί κανείς ότι οι αλλοδαπές κοπέλες προέρχονται από χώρες (Μολδαβία, Ρουμανία, Γεωργία) που οι οικογένειες είναι πατριαρχικές και ο πατέρας είναι εκείνος που εργάζεται συνήθως στην οικογένεια, ίσως μια πρόωρη σκέψη μας να είναι ότι με τον θάνατο του πατέρα η οικογένεια να είχε περισσότερες οικονομικές δυσκολίες. Επίσης, μόνο 3 από τα 11 άτομα προέρχονται από πολύτεκνες οικογένειες. Όμως, μια τέτοια θέση αποτελεί την εύκολη λύση. Ρίχνοντας το βάρος στα χαμηλά κοινωνικοοικονομικά στρώματα χάνουν ένα μεγάλο μερίδιο ευθύνης η κοινωνία και η πολιτεία, αφού σύμφωνα με την Χάιδου (1996, σ.124) είναι ευκολότερο να προβληθεί η « φτώχεια » και άλλα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των κατώτερων κοινωνικών στρωμάτων ως εγκληματογόνοι παράγοντες από το να διερευνηθεί ο ρόλος και η ευθύνη της πολιτείας και εν γένει της κοινωνίας.

Ακόμη, στις 10 από τις 11 περιπτώσεις η οικογένεια δεν γνωρίζει ότι κάποιο από τα μέλη της εκδίδεται και μόνο στην μία περίπτωση του ατόμου που έχει κάνει αλλαγή φύλου, η οικογένεια γνώριζε ότι το αγόρι είχε ομοφυλοφιλικές τάσεις από την ηλικία των

16 ετών. Και στην περίπτωση αυτή το άτομο αυτό έπαψε να έχει σχέσεις με την οικογένειά του γιατί δεν το δέχτηκαν ποτέ. Σύμφωνα με την Κουκουτσάκη (1996-7,σ.147-148) η ομοφυλοφιλία είναι μια μορφή σεξουαλικά παρεκκλίνουσας συμπεριφοράς, όπου σεξουαλικά παρεκκλίνουσα είναι η συμπεριφορά που έρχεται σε αντίθεση με τους κανόνες που ρυθμίζουν την σεξουαλική συμπεριφορά των μελών μιας κοινωνικής ομάδας. Ο παραβιαζόμενος κανόνας, σε επίπεδο γενικών αρχών, μοιάζει με οποιονδήποτε άλλο κανόνα (άτυπο ή θεσμικό), ο οποίος περιγράφει μια αποδεκτή και αναμενόμενη συμπεριφορά και επιβάλλεται διαμέσου ενός πλέγματος ανταμοιβών και κυρώσεων. Η σεξουαλική συμπεριφορά του ατόμου είναι αποτέλεσμα μάθησης και αποτελεί τμήμα της της διαδικασίας κοινωνικοποίησης του στα πλαίσια της κοινωνικής ομάδας στην οποία ανήκει. Το στοιχείο της παραβίασης του κανόνα δεν αρκεί από μόνο του για τον χαρακτηρισμό μιας συμπεριφοράς ως σεξουαλικά παρεκκλίνουσας. Ο χαρακτηρισμός αυτός προϋποθέτει μια αρνητική αντίδραση απέναντι στην παραβίαση του κανόνα : η εκδήλωση της συμπεριφοράς θα πρέπει να προκαλέσει αντιδράσεις αποδοκιμασίας.

Για τα υπόλοιπα άτομα που εκδίδονται, η οικογένεια που κατοικεί είτε σε άλλη χώρα είτε σε κάποια επαρχιακή πόλη, θεωρεί ότι τα παιδιά ή τα αδέρφια τους ασχολούνται σε κάποιον άλλο επαγγελματικό κλάδο, π.χ. ότι καθαρίζουν σπίτια, ότι είναι σερβιτόρες σε κάποια καφετέρια ή ότι εργάζονται στην κουζίνα σε κάποια ταβέρνα. Σύμφωνα με μαρτυρίες από δυο εκδιδόμενες, που υπήρχε και συγγενική σχέση μεταξύ τους, οι οικογένειές τους γνώριζαν ότι εργάζονταν στα μαγειρεία κάποιας ταβέρνας, έτσι για να ελαχιστοποιήσουν και τις παραμικρές υποψίες των συγγενικών τους προσώπων, συχνά έβγαζαν φωτογραφίες η μία την άλλη έξω από ταβέρνες και εστιατόρια και τις έστελναν

στην πατρίδα τους, υποστηρίζοντας ότι ήταν ο χώρος εργασίας τους. Σχεδόν όλα τα εκδιδόμενα άτομα δεν συναντιούνται τακτικά με την οικογένειά τους. Αυτό μπορεί να μεταφραστεί από μία έως δυο επισκέψεις τον χρόνο για τις αλλοδαπές κοπέλες των οποίων η οικογένεια βρίσκεται στο εξωτερικό, και από μία φορά στους 1-2 μήνες για τα άτομα που η οικογένειά τους βρίσκεται σε άλλη πόλη μέσα στην Ελλάδα.. Παρατηρούνται, δηλαδή κάποιες χαλαρές σχέσεις των εκδιδόμενων ατόμων με την οικογένειά τους και άγνοια της τελευταίας σχετικά με το επάγγελμα του παιδιού τους. Στο σημείο όμως αυτό πρέπει να τονιστεί η δυσκολία που υπάρχει για τις αλλοδαπές κοπέλες να επιστρέψουν έστω και για μικρό χρονικό διάστημα στην πατρίδα τους από την στιγμή που ένα πολύ μεγάλο ποσοστό εργάζεται παράνομα στην χώρα μας και δεν διαθέτει τα απαραίτητα χαρτιά όπως διαβατήριο, άδεια παραμονής και κάρτα εργασίας. Επιπλέον, οι συνθήκες εργασίας των αλλοδαπών γυναικών θυμίζουν περισσότερο καθεστώς κράτησης από τους προαγωγούς και από τα κυκλώματα διεθνικής σωματεμπορίας.

Στις συναισθηματικές σχέσεις γονέων-παιδιών μεγάλη έμφαση δίνουν οι ψυχαναλυτές, οι οποίοι μελετούν την έλλειψη αυτών των σχέσεων, ως παράγοντα εκδήλωσης εγκληματικής / παραβατικής συμπεριφοράς. Η συναισθηματική αδιαφορία και η εχθρότητα με την οποία αντιμετωπίζουν οι γονείς τα παιδιά τους, ήταν συχνότερη στην ομάδα παραβατών που μελέτησαν οι Glueck. Οι περιπτώσεις αδιαφορίας ή εχθρότητας του πατέρα, μετρήθηκε τρεις φορές μεγαλύτερη στους ανήλικους παραβάτες παρά στους μη παραβάτες, ενώ η διαφορά ήταν μεγαλύτερη όταν επρόκειτο για την συμπεριφορά της μητέρας (5 φορές συχνότερη στην ομάδα των παραβατών). Επίσης, οι McCord και Zola κατέληξαν στο ίδιο συμπέρασμα μέσα από λεπτομερέστατα διαβαθμισμένες

συμπεριφορές των γονέων προς τα παιδιά. Η συναισθηματική αδιαφορία και η εχθρότητα των γονέων και κυρίως της μητέρας, δημιουργεί έντονα αισθήματα αποστέρησης στο παιδί, ικανά να προξενήσουν συμπεριφορές εξέγερσης απέναντι σε κάθε μορφή εξουσίας (Ζαραφονίτου, 1995, σ.134).

Εξετάζοντας την προσωπική τους ζωή παρατηρήσαμε ότι από τα 11 άτομα μόνο σε μία περίπτωση η εκδιδόμενη είναι παντρεμένη για χρονικό διάστημα 6 ετών, αλλά όπως μας εξομολογήθηκε γνώρισε τον σύντροφό της μέσα στον χώρο εργασίας της και ο σύντροφός της δεν την εμποδίζει να εκδίδεται. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις, δυο εκδιδόμενες είναι χωρισμένες και έχουν και οι δυο παιδιά, τα υπόλοιπα 7 άτομα είναι ανύπαντρα και δεν σκέφτονται να παντρευτούν στο άμεσο μέλλον και υπάρχει και μία περίπτωση που το εκδιδόμενο άτομο δηλώνει ότι έχει δεσμό και συζεί με τον προαγωγό της. Η κοινή αιτία που δήλωσαν όλα τα ανύπαντρα άτομα προκειμένου να αιτιολογήσουν την αποστροφή τους στον έγγαμο βίο είναι η έλλειψη εμπιστοσύνης προς το αντίθετο φύλο. Επίσης εξέφρασαν την ανασφάλεια πιθανής διαχείρισης των οικονομικών τους απολαβών από τον σύντροφό τους.

Επιπλέον, είναι σημαντικό να αναφέρουμε και οι δυο εκδιδόμενες κοπέλες που έχουν χωρίσει και έχουν παιδιά είναι αλλοδαπές. Στην μία περίπτωση η κοπέλα ζει μαζί με το παιδί της και το μεγαλώνει μόνη της, ενώ στην δεύτερη περίπτωση τα δυο παιδιά μεγαλώνουν μαζί με την μητέρα της εκδιδόμενης και τον αδερφό της, στην πατρίδα της. Στο σημείο αυτό θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθούμε στην έννοια της βίας, σωματικής και ψυχολογικής που μπορεί να προέρχεται από τους γονείς (τον έναν ή και τους δυο) προς τα παιδιά, ανάμεσα στους ίδιους τους γονείς και αργότερα από τον σύζυγο προς την σύζυγο. Στην προσπάθειά μας να ορίσουμε την έννοια της βίας θα

μπορούσαμε να την χαρακτηρίσουμε ως ακραία διαδικασία επιβολής κοινωνικών κανόνων και ρύθμισης των κοινωνικών σχέσεων. Η βία θα πρέπει να διασταλεί από τον κοινωνικό έλεγχο, και να θεωρηθεί ως έννοια και μορφή της κοινωνικής σύγκρουσης η οποία περιλαμβάνει το σύνολο των τρόπων καταναγκασμού, λόγου χάρη ψυχολογικού, οικονομικού κ.τ.λ. που χρησιμοποιείται ως μέσο από πρόσωπα ή ομάδες, τυπικά ή άτυπα, συνειδητά ή ασυνειδητά, ενάντια σε άλλα πρόσωπα ή ομάδες προς επιβολή της δικής τους θέσης. Μάλλον η βία θα πρέπει να μελετηθεί ως ένα πολύεδρο φαινόμενο που είναι αποτέλεσμα και όχι αιτία κάθε έκρυθμης πραγματικότητας, είναι δηλαδή αποτέλεσμα σχέσεων κυριαρχίας και της κοινωνικής ανισότητας σ' όλα τα επίπεδα (Βασιλείου – Σταματάκης, 1992, σ.69).

↓
Ξεκινώντας από την ενδοοικογενειακή βία στην έρευνά μας στις 7 από τις 11 περιπτώσεις τα εκδιδόμενα άτομα μας αποκάλυψαν ότι κατά την διάρκεια των παιδικών τους χρόνων οι σχέσεις των γονιών τους δεν ήταν καλές και συχνά ο πατέρας της εκάστοτε οικογένειας ασκούσε ψυχολογική πίεση στην σύζυγο και τα παιδιά του και σε 2 από τις 11 περιπτώσεις ο πατέρας εκδήλωνε έντονες μορφές σωματικής βίας στην σύζυγό του, στο εκδιδόμενο άτομο και τα αδέρφια του. Αυτό είχε ως συνέπεια, σύμφωνα με την μαρτυρία του εκδιδόμενου ατόμου, στην μία περίπτωση το άτομο να φύγει από το σπίτι του στην ηλικία των 13 ετών και να εργάζεται ταυτόχρονα σε δυο εργοδότες για να καταφέρει να ανταπεξέλθει στις υποχρεώσεις που είχε (ενοίκιο σπιτιού, λογαριασμοί κ.τ.λ.), και στην δεύτερη περίπτωση το άτομο παντρεύτηκε σε ηλικία 16-17 ετών γιατί ήταν ο μοναδικός τρόπος με τον οποίο μπορούσε να φύγει από το σπίτι.

Σύμφωνα με τις έρευνες που έχουν γίνει σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία, εμφανίστηκαν σοβαρά μεθοδολογικά προβλήματα στο σημείο της εμπειρικής

διερεύνησης λόγω της ύπαρξης μεγάλου σκοτεινού αριθμού. Ορίζοντας την έννοια του σκοτεινού αριθμού θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι η αφανής εγκληματικότητα. Γνωρίζουμε μόνο την εμφανή εγκληματικότητα, αυτή που καταγράφεται από την αστυνομία και την εισαγγελία και που ούτε αυτή είναι ασφαλής, μια και αρκετά από τα καταγγελλόμενα δεν έχουν ποτέ διαπραχθεί. Επομένως, ο σκοτεινός αριθμός της εγκληματικότητας αποτελεί τη διαφορά μεταξύ πραγματικής και εμφανούς εγκληματικότητας και ποικίλλει ανάλογα με τη θεατότητα, τη βαρύτητα και το είδος του εγκλήματος και είναι, μεταξύ άλλων, συνάρτηση και του βαθμού και της συχνότητας καταγγελίας του εγκλήματος από τους παθόντες (Φαρσεδάκης, 1996 σ.46,153). Αν σκεφτεί κανείς ότι μόνο ένα 40-49% των σωματικών βλαβών καταγγέλλονται στην αστυνομία εξαιτίας των συγγενικών σχέσεων μεταξύ δράστη-θύματος (President's Commission on Law Enforcement and Administration of Justice, 1967, που αναφέρεται στην Ζαραφωνίτου 1995 σ.282), τότε βλέπουμε πόσο δύσκολη είναι η διερεύνηση τέτοιων μορφών βίας. Ένας ακόμη παράγοντας που μπορεί να αυξήσει τον σκοτεινό αριθμό είναι οι αρνητικές συνέπειες για όλη την οικογένεια, μέχρι και την διάλυσή της και την ποινικοποίηση όλων των μελών της, ακόμα και των θυμάτων (εγκλεισμός σε ιδρύματα στο 75% των περιπτώσεων), (Baril, 1985 σ.161-184, που αναφέρεται στην Ζαραφωνίτου, 1995 σ.282).

Παρόλη την σημασία της ύπαρξης του σκοτεινού αριθμού, κάποιες έρευνες διαπίστωσαν ότι τα ποσοστά παραβατικότητας ήταν μικρότερα στις αποδιοργανωμένες οικογένειες απ' ότι στις δυστυχισμένες (Nye, 1958, που αναφέρεται στην Ζαραφωνίτου, 1995, σ.133). Έτσι, οι περισσότερες έρευνες συμφωνούν ότι, η κακοποίηση των παιδιών αυξάνει την πιθανότητα να ξεκινήσουν μια πρόωπη εγκληματική/ παραβατική

σταδιοδρομία (Patrignani, Villey, 1995, σ.32, που αναφέρεται στην Ζαραφονίτου, 1995, σ.135).

Σχετικά με το θέμα της ενδοοικογενειακής βίας στα παιδικά χρόνια των εκδιδόμενων ατόμων, θεωρούμε ότι είναι ένας παράγοντας, σε κάποιες περιπτώσεις βαρυσήμαντος, που ώθησε κάποια άτομα στην επιδίωξη της εγκατάλειψης της οικογενειακής στέγης. Αλλά και στην επιδίωξη οικονομικής ανεξαρτησίας και « ελευθερίας κινήσεων ». Οφείλουμε όμως να τονίσουμε ότι η πορνική συμπεριφορά δεν είναι αποτέλεσμα ενός και μόνο παράγοντα και πολύ περισσότερο όταν έχουμε να αντιμετωπίσουμε περιπτώσεις καταναγκαστικής πορνείας κατά τις οποίες οι επιλογές των ατόμων μηδενίζονται.

Πέρα από την βία μέσα στην οικογένεια κατά την διάρκεια των παιδικών χρόνων των εκδιδόμενων ατόμων, στην έρευνά μας συναντήσαμε 2 από τις 11 περιπτώσεις κατά τις οποίες οι κοπέλες πριν ενταχθούν στην πορνική αγορά, κατά την διάρκεια του συζυγικού τους βίου, είχαν πέσει θύματα σεξουαλικής, σωματικής και ψυχολογικής βίας από τους συζύγους τους. Ορίζοντας την έννοια της σεξουαλικής βίας θα μπορούσαμε να πούμε ότι αποτελεί ακραία εκδήλωση επιθετικότητας που οφείλεται : α) στο σεξουαλικό αποκλεισμό μιας μερίδας του πληθυσμού από φυσιολογικές και συναινετικές σεξουαλικές σχέσεις, η οποία βιώνει συναισθήματα αποστέρησης σε μια κοινωνία αφθονίας σεξουαλικών μηνυμάτων και ερεθισμάτων, β) στην ψυχοπαθολογική προσωπικότητα ορισμένων δραστών, γ) στις βιολογικο-ορμονικές διαταραχές από τις οποίες ενδεχομένως μπορεί να πάσχουν, δ) στις πολιτισμικές αξίες που ευδοκμούν σε μια κοινωνία αναφορικά με τον ρόλο των δυο φύλων, ε) στο βαθμό σεξουαλικής καθυστέρησης ή προόδου μιας κοινωνίας και στ) στην έκταση και τον βαθμό των

κοινωνικών ανισοτήτων (Τσιγκρής, 2000, σ.XVII). Και οι δυο εκδιδόμενες έχουν χωρίσει και έχουν την κηδεμονία των ανήλικων παιδιών τους, παρόλο που, συμπτωματικά και στις δυο περιπτώσεις οι σύζυγοι διεκδικούν την κηδεμονία των παιδιών με ένδικα μέσα και απειλές.

Στην μία περίπτωση η εκδιδόμενη μας ανέφερε ότι αναγκάστηκε να παντρευτεί σε πολύ μικρή ηλικία, 17 ετών, για να ξεφύγει από την βία που δεχόταν από τον πατέρα της (ψυχολογική και σωματική), όμως η επιλογή του συζύγου της ήταν πολύ βιαστική, με αποτέλεσμα ο σύζυγός της να αντικαθιστά τον ρόλο του πατέρα της. Μόνο που σ' αυτές τις δυο μορφές βίας που προϋπήρχαν προστέθηκε και ο συζυγικός βιασμός. Ο σεξουαλικός καταναγκασμός σηματοδοτεί για την γυναίκα το χώρο μιας τρομαχτικής σιωπής, ένα χώρο ακύρωσης του εαυτού, ακύρωσης μιας από τις πιο θεμελιακές ίσως ανθρώπινες επιθυμίες, της ερωτικής (Τσαλίκोगλου, 1996, σ.95). Σε διάστημα 7 ετών απέκτησε 3 παιδιά, (αυτήν την στιγμή μόνο τα δυο είναι εν ζωή), και η κακοποίηση κάθε μορφής συνεχίστηκε σε όλο αυτό το διάστημα. Τα σημάδια κακοποίησης ήταν εμφανή κατά την διάρκεια των συνεντεύξεων (δόντια που είχαν σπάσει από γροθιές στο πρόσωπο, ουλές στο κεφάλι λόγω πρόσκρουσης σε βαρεία αντικείμενα). Η εκδιδόμενη μας δήλωσε ότι πολλές φορές ενώ χρειαζόταν ιατρική και νοσοκομειακή περίθαλψη, περιέθαλψε μόνη της τα τραύματά της στο σπίτι, γιατί υπήρχε ο φόβος ο σύζυγός της να επαναλάβει την κακοποίηση αν η ίδια πήγαινε στο νοσοκομείο. Εξάλλου, αν η ίδια έφτανε στο νοσοκομείο η αιτία των κακώσεων και των τραυμάτων της θα γινόταν φανερή στους γιατρούς, οι οποίοι είχαν την αρμοδιότητα να καλέσουν ιατροδικαστή και να γίνει καταγγελία εις βάρος του συζύγου της.

Στην δεύτερη περίπτωση, η κοπέλα είχε αρμονικές σχέσεις με τον σύζυγό της μέχρι την περίοδο πριν την εγκυμοσύνη της. Από το στάδιο εκείνο και μετά ο σύζυγός της άρχισε να την κακοποιεί σωματικά και να την βιάζει ενώ η εγκυμοσύνη της ήταν σε αρκετά προχωρημένο στάδιο, γεγονός που έθετε σε κίνδυνο την υγεία του εμβρύου. Με την γέννηση του βρέφους, τα πράγματα χειροτέρεψαν και η κοπέλα αναγκάστηκε να χωρίσει. Ο σύζυγός της όμως, από το στάδιο του χωρισμού κι έπειτα διεκδικεί με κάθε τρόπο την κηδεμονία του παιδιού.

Σύμφωνα με τον Μαγγανά (1999, σ.201) σε μια έρευνα στο Quebec, σχετική με τα αίτια του διαζυγίου, αποδείχτηκε ότι σε 30% των περιπτώσεων η αιτία ήταν η φυσική σκληρότητα των συζύγων. Τα θύματα μπορούσαν να καταγγείλουν τους συζύγους για σωματικές βλάβες, αλλά, τα αποδεικτικά προβλήματα ήταν τέτοια και οι ποινές τόσο αστείες που σπάνια οι γυναίκες ζητούσαν την εφαρμογή του ποινικού νόμου. Έτσι, προτιμούσαν να υπομένουν ορισμένες καταστάσεις λόγω της οικονομικής τους εξάρτησης από τους άνδρες και επειδή επιθυμούσαν να διατηρήσουν την οικογενειακή ενότητα.

Στην παρούσα έρευνα τα 2 θύματα υποστήριζαν ότι υπέμεναν αυτήν την κατάσταση για λόγους οικονομικής εξάρτησης από τον δράστη-σύζυγο, εξαιτίας του φόβου που ένοιωθαν από τις απειλές του συζύγου ακόμη και για ανθρωποκτονία στις ίδιες ή στα παιδιά τους, αλλά και επειδή πίστευαν ότι το συγγενικό και το φιλικό τους περιβάλλον θα αποδοκίμαζε μια απόφαση εγκατάλειψης της συζυγικής τους στέγης. Επομένως, δεν θα τους παρείχε ψυχολογική και οικονομική στήριξη τουλάχιστον τον πρώτο καιρό.

Επίσης, σύμφωνα με την Τσαλίκoglou (1996, σ.113), ο νόμος δεν παρέχει την προστασία του αδιάκριτα σε κάθε γυναίκα θύμα βιασμού. Υπάρχουν τα αξιόπιστα και τα

μη αξιόπιστα θύματα. Οι πόρνες, οι γυναίκες ελευθερίων ηθών, οι σεξουαλικά δραστήριες γυναίκες δεν μπορούν να θεωρηθούν αξιόπιστα θύματα βιασμού. Ο νόμος δεν προστατεύει τις « αποκλίνουσες » αυτές γυναίκες στον ίδιο βαθμό που προστατεύει τις « ενάρετες » και αποδεκτές κοινωνικά γυναίκες. Από την άλλη μεριά, αυτές οι τελευταίες δεν νομιμοποιούνται να καταγγείλουν το βιαστή σύζυγό τους.

ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΟΥ ΦΙΛΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΤΩΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ

Ερευνώντας το θέμα της φιλίας, σε όλο το δείγμα των εκδιδόμενων ατόμων και στις 11 περιπτώσεις, υπήρχε η κοινή δήλωση ότι (δεν έχουν φίλους λόγω έλλειψης εμπιστοσύνης και ότι πολύ δύσκολα προσεγγίζουν καινούρια άτομα.) Το εντυπωσιακό αυτό εύρημα έρχεται να συμπληρώσει η διαπίστωση ότι αν υπάρχει κάποια σχέση φιλίας, αυτή μπορεί να συνδέσει μόνο άτομα του ίδιου επαγγέλματος, τα οποία γνωρίζονται για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα και κάποιες φορές μπορεί να υπάρχει και συγγενική σχέση μεταξύ τους. Έτσι, μόνο σε 2 περιπτώσεις υπήρχε κάποια φιλική σχέση, στην μία περίπτωση οι δυο εκδιδόμενες κοπέλες ήταν πρώτες ξαδέρφες, ήρθαν από την Μολδαβία στην Ελλάδα σε πολύ κοντινό χρονικό διάστημα μεταξύ τους, εργάζονταν στο ίδιο μαγαζί και συγκατοικούσαν. Παρόλα αυτά και οι δυο δήλωσαν ότι πάντα υπάρχει ο φόβος μήπως μετά από κάποιον ενδεχόμενο καυγά ανάμεσά τους, η μία να αποκαλύψει στην οικογένεια της άλλης το πραγματικό της επάγγελμα. Όμως, αν συνέβαινε κάτι τέτοιο από την μία κοπέλα θα έπραττε το ίδιο ακριβώς και η άλλη για αντίποινα. Επομένως, τα δυο αυτά πρόσωπα πέρα από την συγγενική σχέση, τους ένωνε και ένα κοινό μυστικό, το οποίο έπρεπε πάση θυσία να διαφυλαχθεί. Στην δεύτερη περίπτωση και τα δυο εκδιδόμενα πρόσωπα είχαν μεγαλώσει μαζί από την παιδική τους ηλικία,

είχαν περάσει μαζί τα σχολικά τους χρόνια, κατάγονταν από κοντινές επαρχιακές πόλεις και εργάζονταν στο ίδιο νυχτερινό μαγαζί.

Παράλληλα, όλα τα εκδιδόμενα άτομα, δήλωσαν ότι οι φίλιες που είχαν πριν την πορνική τους ενασχόληση, με άτομα ανεξάρτητα του επαγγέλματός τους, δεν είχαν κρατήσει. Σε κάποιες μάλιστα περιπτώσεις, τα ίδια τα εκδιδόμενα άτομα μερίμνησαν ώστε να τις διαλύσουν ή « να ξεκόψουν » από τις προηγούμενες παρέες τους για τους εξής λόγους : α) για να μην ανακαλύψουν οι φίλοι τους το πραγματικό τους επάγγελμα, β) γιατί ένοιωθαν ότι οι φίλοι τους δεν μπορούσαν πλέον να τους καταλάβουν, δεν είχαν κοινά ενδιαφέροντα, γ) μια φιλική σχέση βασίζεται στην ειλικρίνεια, το οποίο ήταν κάτι ανέφικτο αφού έπρεπε συνέχεια να καλύπτουν τον πραγματικό τους εαυτό, αλλά και να δικαιολογούν την ύπαρξη των χρημάτων που είχαν στην κατοχή τους, ή τα ακριβά ρούχα, τα κινητά τους τηλέφωνα και τα κοσμήματα.

Θα μπορούσαμε έτσι να υποστηρίξουμε ότι, τα εκδιδόμενα άτομα με την ένταξή τους στην πορνική αγορά είναι σαν να ξεκινάνε μια καινούρια ζωή, σαν να μπαίνουν στην διαδικασία μίας νέας κοινωνικοποίησης, το αποτέλεσμα της οποίας αποκλίνει από τους κοινωνικούς κανόνες και από τις αξίες που θεωρούνται σωστοί από την κοινωνία. Επίσης, ένα στοιχείο που μπορεί να θεωρηθεί σημαντικό είναι ότι η παρεκκλίνουσα συμπεριφορά του ατόμου και στην έρευνά μας, η ένταξη του ατόμου στην πορνική αγορά, είναι αποτέλεσμα της συμμετοχής του ατόμου στην ομάδα των εκδιδόμενων ατόμων. Αν ακολουθήσουμε τις υποπολιτισμικές θεωρίες, η υποπολιτισμική ομάδα είναι η ομάδα των εκδιδόμενων ατόμων.

Αν και θα αποφύγουμε να ορίσουμε την έννοια της « κουλτούρας » παρόλο που χρησιμοποιείται πολλές φορές ως έννοια ταυτόσημη με τον πολιτισμό, με

αδιαφοροποίητο περιεχόμενο, για να υποδηλώσει το σύνολο των υλικών και πνευματικών προϊόντων μιας κοινωνίας, ή ακόμα τον τρόπο που δρουν, σκέπτονται κι αισθάνονται τα άτομα και οι ομάδες στα πλαίσιά της, παραμένει ένας από τους λιγότερο αποσαφηνισμένους όρους. Αν σκεφτεί κανείς ότι για την έννοια της κουλτούρας έχουν καταγραφεί τουλάχιστον τριακόσιοι ορισμοί, τότε ένας τυποποιημένος ορισμός θα είχε εκλεκτικό χαρακτήρα και θα παραμόρφωνε ίσως τις πολυεπίπεδες κι ενδιαφέρουσες αποχρώσεις των πολλών και διάφορων σημασιών της (Βασιλείου – Σταματάκης, 1992, σ.235).

Θα μπορούσαμε να ορίσουμε την έννοια της υποκουλτούρας (*subculture*) ως το ιδιαίτερο σύστημα αξιών, αρχών, πίστεων, προκαταλήψεων, στάσεων, συμπεριφορών και γενικά του τρόπου ζωής των ομάδων που είτε διαφοροποιούνται έντονα από την κοινωνία όπου ανήκουν, είτε συγκρούονται με την εκφρασμένη κυρίαρχη ιδεολογία και κουλτούρα της. Στα πλαίσια των σύγχρονων κοινωνιών υπάρχει μια τεράστια ποικιλία τέτοιων συλλογικών ενοτήτων που καλλιεργούν και μεταδίδουν ένα σύνολο ιδιοτυπιών και χαρακτηριστικών εκδηλώσεων στα μέλη τους. Ο όρος « υποκουλτούρα » χρησιμοποιείται περισσότερο προκειμένου να μελετηθούν οι αποκλίνουσες ομάδες ή οι ομάδες νέων. Αρκετές απ' αυτές συγκροτούνται στη βάση εξειδικευτικών τρόπων έκφρασης, σκέψης και δράσης. Οι ξεχωριστές αυτές εκδηλώσεις των μελών τους εμφανίζονται στην ενδυμασία, την ομιλία, τις ασχολίες τους κ.λ.π. και τα μέλη τους δύσκολα απομακρύνονται από την ομάδα (Βασιλείου – Σταματάκης, 1992, σ.385).

Παρόλα αυτά υπάρχουν κάποια χαρακτηριστικά της « υποκουλτούρας » που μπορούν να αναγνωρισθούν στην συμπεριφορά των εκδιδόμενων ατόμων. Χωρίς να υπάρχει η πρόθεση αυτό να αποτελεί γενίκευση για όλα τα εκδιδόμενα άτομα Ένα τέτοιο

χαρακτηριστικό είναι μια συγκεκριμένη διαδικασία μέσω της οποίας τα μέλη μαθαίνουν και υιοθετούν την απαιτούμενη από την ομάδα συμπεριφορά. Ένα ιδιαίτερο λεξιλόγιο το οποίο είναι συνήθως σχετικό με τις επιμέρους δραστηριότητες της ομάδας και τη διαφοροποιεί από το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Το λεξιλόγιο αυτό κάποιες φορές μπορεί να είναι εντελώς ακατανόητο στους « αμύητους ». Συχνά μπορεί να παρατηρείται ένας ιδιαίτερος τρόπος ντυσίματος και κίνησης που χρησιμεύει στην διαφοροποίηση των μελών της ομάδας από το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, αλλά και στην αναγνώριση μεταξύ τους. Ακόμη, ένα σύνολο αξιών και κανόνων που έρχονται σε αντίθεση, ως προς το περιεχόμενο ή την έμφαση, με τις αξίες και τους κανόνες των άλλων ομάδων και γενικά της κοινωνίας (Χάιδου, 1996, σ.161).

Αν και η κοινωνία μπορεί να θεωρεί την πορνεία μορφή παρεκκλίνουσας συμπεριφοράς, η συμπεριφορά του εκδιδόμενου ατόμου βρίσκεται σε απόλυτη αρμονία με τις αξίες και τους κανόνες της ομάδας στην οποία ανήκει. Έτσι, το εκδιδόμενο άτομο, με την είσοδό του στην πορνική αγορά, μαθαίνει τις αξίες εκείνες που το οδηγούν σε συμπεριφορές οι οποίες χαρακτηρίζονται από την ευρύτερη κοινωνία ως παρεκκλίνουσες. Από την άλλη η ομάδα των εκδιδόμενων ατόμων ή των ατόμων που εμπλέκονται με το ζήτημα της πορνείας, μπορεί να παρέχει υποστήριξη στην εκπόρνευση του ατόμου, θεωρώντας την ανεκτή ή και επιθυμητή. Επομένως, το εκδιδόμενο άτομο που για οποιοδήποτε λόγο εκπορνεύεται, οδηγείται στην ομάδα όλων των εμπλεκόμενων ατόμων με την πορνεία, η οποία θα του παρέχει την στήριξη για την συνέχιση αυτής της συμπεριφοράς.

Το πορνικό
σύνολο
αποτελείται
από άτομα
πορνικής

Ίσως στο σημείο αυτό θα μπορούσαμε να κατανοήσουμε καλύτερα για ποιο λόγο τα εκδιδόμενα άτομα από το δείγμα της έρευνάς μας, δήλωσαν ότι δεν έχουν φίλιες με

άτομα που δεν ανήκουν στον χώρο της πορνείας, αλλά και οι ίδιοι επεδίωξαν να διακόψουν οποιαδήποτε φιλική σχέση είχαν πριν εκπορνευθούν. Παράλληλα, κάποιες κοπέλες δήλωσαν ότι έχουν φιλικές σχέσεις με κάποιους πελάτες, αλλά ακόμα και οι πελάτες έστω και αν δεν εκδίδονται, είναι άτομα που βρίσκονται στον χώρο της πορνείας.)

× ΤΟ ΒΙΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΕΣ ΣΥΝΗΘΕΙΕΣ ΤΩΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ

Στο σημείο αυτό θα μας απασχολήσει το βιοτικό επίπεδο των ατόμων που εκπορνεύονται και οι διατροφικές τους συνήθειες. Αν και το δεύτερο ζήτημα είναι αρκετά εξειδικευμένο, προέκυψε ύστερα από την έρευνα και τις αποκαλυπτικές μαρτυρίες των ατόμων από το δείγμα της έρευνάς μας.

Αρχικά θα αναφερθούμε στον τόπο κατοικίας των εκδιδόμενων ατόμων, από το δείγμα μας προκύπτει ότι σε δυο μόνο περιπτώσεις τα άτομα μένουν σε κάποιο σπίτι πάνω από 100τ.μ.. Αξίζει να αναφέρουμε ότι μία από τις δυο αυτές περιπτώσεις αποτελεί η Πρόεδρος του Κ.Ε.Γ.Ε. και η άλλη είναι η Ελληνίδα που έχει κάνει εγχείρηση αλλαγής φύλου. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις, 5 άτομα μένουν σε γκαρσονιέρα, 2 άτομα σε δυάρι και 2 από τις αλλοδαπές κοπέλες που εργάζονται σε νυχτερινό μαγαζί επαρχιακής πόλης, μένουν μαζί με όλες τις κοπέλες του μαγαζιού (16 άτομα) στον ίδιο χώρο ο οποίος δεν είναι πάνω από 100τ.μ. και έχει 4-5 υπνοδωμάτια. Στο σπίτι αυτό, το μπάνιο και η κουζίνα είναι κοινά και μοιράζονται το ίδιο υπνοδωμάτιο 3-4 άτομα, οι εκνευρισμοί και ο συνωστισμός των ατόμων εκδηλώνονται έντονα στην καθημερινότητά τους όπως μας δήλωσαν.

Το θέμα της κατοικίας για τις αλλοδαπές κοπέλες έχει μια ιδιαιτερότητα, δεν είναι σταθερός ο τόπος κατοικίας τους. Σύμφωνα με τις μαρτυρίες τους δεν μένουν στο ίδιο μαγαζί ή κάτω από τον ίδιο « προστάτη » πάνω από δύο με τρεις μήνες, αυτό συνεπάγεται ότι ο τόπος διαμονής τους είναι μεταβαλλόμενος και πέρα απ' αυτό δεν είναι και αποτέλεσμα προσωπικής τους επιλογής. Σχετικά με τον λόγο για τον οποίο αλλάζουν τόσο συχνά « αφεντικά », είναι ευνόητος. Οι κοπέλες τους πρώτους 2-3 μήνες εργασίας τους δεν παίρνουν χρήματα ενώ εργάζονται κανονικά, για να « ξεχρεώσουν » τα έξοδα που έκαναν γι' αυτές οι διακινητές. Μόλις περάσει το χρονικό διάστημα των 2-3 μηνών, μεταπωλούνται σε κάποιον άλλο προαγωγό, όπου πάλι θα εργασθούν αμμισθί τους πρώτους μήνες. Ένας λόγος ακόμη είναι ότι οι ιδιοκτήτες νυχτερινών κέντρων ή οι ιδιοκτήτες οίκων ανοχής προτιμούν να αλλάζουν το ανθρώπινο εμπόρευσμά τους σε τακτά χρονικά διαστήματα ώστε οι πελάτες να μένουν ευχαριστημένοι και να μπορούν να ικανοποιούνται « όλα τα γούστα ». Επομένως, για τις κοπέλες αυτές το θέμα της κατοικίας θεωρείται πολυτέλεια.

Πριν αναφερθούμε στα ημερήσια ή τα μηνιαία έσοδα των εκδιδόμενων ατόμων θα θέλαμε να ορίσουμε την έννοια του πορνικού μισθώματος, δηλαδή του οικονομικού τμήματος της πορνικής επαφής. Σύμφωνα με τον Λάζο (2002, σ.111), το πορνικό μίσθωμα, το οικονομικό στοιχείο της πορνικής μίσθωσης και της πορνικής σχέσης ευρύτερα, αποτελεί μία πολύπλοκη συνάρτηση, η οποία περιλαμβάνει πλήθος συντελεστών και παραμέτρων. Έτσι, ως πορνικό μίσθωμα ορίζεται το χρηματικό αντίτιμο που καταβάλλει ο πορνοπελάτης στην εκδιδόμενη ή το διαχειριστή της για τις πορνικές υπηρεσίες που του πρόσφερε ή πρόκειται να του προσφέρει η ίδια ή το υποκείμενο στον έλεγχο του ατόμου. Στο μίσθωμα δεν περιλαμβάνονται πιθανά έξοδα

προσέγγισης (π.χ. ποτά σε μπαρ) ή πιθανά λειτουργικά έξοδα (ενοικίαση δωματίου ξενοδοχείου από πελάτη, άλλου από το προβλεπόμενο στο μίσθωμα) που αφορούν σε παραλλαγές μεταξύ τομέων παροχής πορνικών υπηρεσιών.

Στην προσπάθειά μας να προσδιορίσουμε τα μηνιαία ή τα ημερήσια έσοδα των εκδιδόμενων ατόμων, καταλήξαμε στον σχηματισμό τριών κατηγοριών. Στην πρώτη κατηγορία εντάξαμε τις κοπέλες που εργάζονται σε κάποιο νυχτερινό μαγαζί στην Αθήνα, δηλαδή 2 περιπτώσεις από τις 11 του δείγματός μας, αν και η μια ήταν Ελληνίδα και η δεύτερη αλλοδαπή έπαιρναν το ίδιο « νυχτοκάματο », που ήταν 50 ευρώ την βραδιά, χωρίς ένσημα, ΙΚΑ και χωρίς δώρο Χριστουγέννων και Πάσχα, επιπλέον έβγαζαν και κάποια χρήματα από τα φιλοδομήματα των πελατών που στην καλύτερη περίπτωση θα μπορούσε να διπλασιάσει το νυχτοκάματό τους.

Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει την ηλικιωμένη κυρία 76 ετών, την νεαρή φοιτήτρια η οποία αυτοχαρακτηρίζεται « πόρνη πολυτελείας », την Πρόεδρο του ΚΕΓΕ, την transexual και τον Έλληνα που εκδιδόταν σε μεγάλη επαρχιακή πόλη. Τα άτομα αυτά αν και οι οικονομικές απολαβές ανάμεσά τους δεν κυμαίνονται ακριβώς στα ίδια επίπεδα, παρόλα αυτά έχουν ένα κοινό στοιχείο, μισθώνονται από μια ειδική μερίδα πελατών, η οποία πολλές φορές προκειμένου να ικανοποιήσει τις σεξουαλικές της ανάγκες μπορεί να διαθέσει ένα αρκετά σεβαστό χρηματικό ποσό. Αν και 2 από τα άτομα αυτής της κατηγορίας δεν μας ανέφεραν την χρηματική αξία της πορνικής μίσθωσης, μας διαβεβαίωσαν ότι δεν εργάζονται για τα χρήματα αλλά ότι η πορνεία γι' αυτούς είναι τρόπος ζωής και ότι δεν χρειάζεται να εργάζονται εντατικά για να εξασφαλίσουν 'τα προς το ζην'. Αυτό συνεπάγεται ότι μπορούν να καλύψουν τα μηνιαία τους έξοδα με 2-3 ραντεβού την εβδομάδα. Το άτομο που έχει κάνει αλλαγή φύλου μας δήλωσε ότι

κανόνιζε τον αριθμό των πελατών ανάλογα με τα μηνιαία έξοδα που είχε κάθε φορά, έτσι μπορεί να δούλευε μόνο μια εβδομάδα τον μήνα και τις υπόλοιπες τρεις να μην εκδιδόνταν. Επομένως, δυο μόνο άτομα σ' αυτήν την κατηγορία μας ανέφεραν την πορνική ταρίφα, ο άνδρας που εκδιδόνταν το 1999 σε επαρχιακή πόλη και η « πόρνη πολυτελείας » που εκδιδόνταν στην Αθήνα μέχρι και τον Αύγουστο του 2003. Οι απαντήσεις τους αντίστοιχα ήταν 1.000.000-1.500.000δρχ. τον μήνα (για το έτος 1999) και πιο συγκεκριμένα η πορνική μίσθωση ήταν 50.000δρχ. για κάτι « φυσιολογικό » και 100.000δρχ. για οτιδήποτε πιο εξεζητημένο. Να ξεκαθαρίσουμε όμως ότι η πελατεία του συγκεκριμένου ατόμου ήταν καθαρά γυναικεία. Τα μηνιαία έσοδα της κοπέλας ήταν 3.000 ευρώ. Σύμφωνα με τον Λάζο (2002, σ.112-113) στην κατ'οίκον πορνεία η μίσθωση λάμβανε χώρα συχνά με την ώρα ή με τη βραδιά ή ακόμα και με το weekend, γεγονός που σήμαινε ότι ίσχυε ένα άλλο τιμολόγιο, όπως άλλο τιμολόγιο ίσχυε και για τα escort services. Επίσης, ειδικές απαιτήσεις των πελατών οδηγούσαν σε αυξήσεις του πορνικού μισθώματος, όμως, σε όλες αυτές τις παραλλαγές και εκδοχές πορνικής μίσθωσης, η διαμόρφωση του πορνικού μισθώματος λάβαινε χώρα με αναγωγή στην πορνική μίσθωση ανά πορνική επαφή.

Στην τρίτη κατηγορία εντάξαμε όλες τις αλλοδαπές κοπέλες του δείγματός μας που εργάζονται στην επαρχία σε νυχτερινά κέντρα. Τα άτομα αυτά δεν έχουν ένα σταθερό ημερίσιο εισόδημα, χωρίς να θέλουμε να παραβλέψουμε το διάστημα των πρώτων 2-3 μηνών κατά το οποίο δεν ανταμείβονται για την προσφορά τους στην πορνική πελατεία. Στο διάστημα αυτό υπάρχουν μαρτυρίες από 2 περιπτώσεις του δείγματός μας ότι ο προαγωγός τους έδινε μόνο 20 ευρώ τον μήνα¹, για να αγοράσουν τσιγάρα και κάποια τηλεκάρτα για να πάρουν τηλέφωνο στην πατρίδα τους. Όταν περάσει το

διάστημα αυτό και παραμένουν στο ίδιο « αφεντικό » παίρνουν κάποια ποσοστά από τα ποτά που πίνουν μαζί με τους πελάτες και τα συγκεκριμένα άτομα έπαιρναν 6 ευρώ για κάθε ποτό. Επίσης, το εισόδημά τους κυμαινόταν ανάλογα με την ζήτηση που είχαν από την πορνική πελατεία, με την διαφορά ότι η πορνική μίσθωση δεν έφτανε στα χέρια τους αλλά στα χέρια του προαγωγού, ο οποίος τους έδινε μόνο ένα μερίδιο της πορνικής μίσθωσης.

Σχετικά με τα εκδιδόμενα άτομα ελληνικής καταγωγής, διαπιστώθηκε ότι πολλές φορές τα προσωπικά τους έξοδα είναι πολύ περισσότερα από τις οικονομικές τους απολαβές. Έτσι, όπως προέκυψε από το δείγμα των 6 συνεντεύξεων που προέκυψαν από τα άτομα ελληνικής καταγωγής, όλα τα άτομα δήλωσαν ότι διέθεταν πολλά χρήματα για την αγορά ρούχων, εσωρούχων και καλλυντικών (οι γυναίκες). Τα ίδια τα άτομα υποστήριζαν ότι δεν μπορούσαν να εμφανίζονται κάθε βράδυ στους πελάτες με τα ίδια ρούχα και εσώρουχα, ότι το επάγγελμά τους στηρίζεται στην εξωτερική εμφάνιση και ήταν υποχρεωμένοι να την προσέχουν.

Ακόμη, 5 από τα 6 άτομα ελληνικής καταγωγής δήλωσαν ότι ξοδεύουν πολλά χρήματα για ψυχαγωγικούς λόγους. Αυτό συνεπάγεται ότι τα άτομα αυτά έβγαιναν πολύ συχνά, σχεδόν σε καθημερινή βάση σε κάποιο νυχτερινό μαγαζί ή πήγαιναν σε κάποια καφετέρια πριν ξεκινήσουν την εργασία τους.

Αναφορικά με τις υπόλοιπες κοπέλες που κατάγονταν από την Μολδαβία, την Ρουμανία και την Γεωργία, κάποιο σημαντικό μέρος των εισοδημάτων τους οι ίδιες το έστελναν στις οικογένειές τους, οπότε το τελικό εισόδημα που παρέμενε στην κατοχή τους ήταν ελάχιστο.

Το δεύτερο θέμα που μας εντυπωσίασε είναι οι διατροφικές συνήθειες των εκδιδόμενων ατόμων και ιδιαίτερα οι ιδιομορφίες που εμφανίζονται στην διατροφή των αλλοδαπών εκδιδόμενων που έχουν πέσει θύματα εξαναγκαστικής πορνείας. Ενώ, από τα 6 άτομα ελληνικής καταγωγής δεν παρατηρήσαμε κάποια ιδιομορφία στο θέμα της διατροφής, αν και 4 από τα 6 άτομα μας δήλωσαν ότι έκαναν δίαιτα γιατί ήθελαν να προσέχουν την σιλουέτα τους, το τοπίο άλλαξε τελείως όταν ερωτήθηκαν οι αλλοδαπές κοπέλες.

Στις αλλοδαπές εκδιδόμενες ασκείται τεράστια ψυχολογική βία, από τους προαγωγούς, όχι μόνο στο πρώτο στάδιο εκπόρνευσής τους αλλά και καθόλη την διάρκεια παράνομης παραμονής και εργασίας τους στην χώρα μας. Συγκεκριμένα, στην μία από τις πέντε περιπτώσεις, η βασική διατροφή της εκδιδόμενης ήταν ξηροί καρποί και πατατάκια από το νυχτερινό μαγαζί που δούλευε. Η ίδια μας δήλωσε ότι δεν μπορούσε να φάει μια κανονική μερίδα φαγητού γιατί μετά κατά την διάρκεια της πέψης είχε πρόβλημα και δεν μπορούσε να εργαστεί. Επιπλέον, υπήρχαν επιπλήξεις από τον προαγωγό της αν την έβλεπε να τρώει, ο οποίος ήθελε όλες οι κοπέλες του να είναι « λεπτειλίεπτες » για να είναι περισσότερο αρεστές στους πελάτες.

Επιπρόσθετα, οι υπόλοιπες 4 αλλοδαπές εκδιδόμενες είχαν μεταξύ τους παρόμοιες εμπειρίες αν και είχαν εργαστεί σε διαφορετικές πόλεις ακόμα και σε διαφορετικές χώρες (Τουρκία, Ιταλία, Ελλάδα). Το κοινό χαρακτηριστικό και στις 4 κοπέλες ήταν ότι κατά το πρώτο στάδιο που έφτασαν παράνομα στην χώρα υποδοχής, πέρασαν ένα διάστημα από 15 μέρες έως έναν μήνα, ανάλογα με τις αντιστάσεις τους, χωρίς καθόλου φαγητό, μόνο με νερό. Αν και θα αναφερθούμε στην ψυχολογική και σωματική βία που ασκείται στα εκδιδόμενα άτομα σε ειδικό σημείο στην έρευνά μας, δεν πρέπει να παραλείψουμε

και την στέρηση της διατροφής ως μια σοβαρή μορφή ψυχολογικής βίας και εξαναγκασμού.

Ιδιαίτερα στις 2 από τις 5 περιπτώσεις εκδιδόμενων υπήρχε η μαρτυρία ότι οι κοπέλες κάθε φορά που άλλαζαν « εργοδότη », περίπου κάθε δυο με τρεις μήνες, περνούσαν πάλι αυτό το στάδιο τις δυο πρώτες εβδομάδες. Συχνά η βασική τους διατροφή ήταν μόνο φρούτα, με σκοπό να αδυνατίσουν και όταν οι ίδιες παρακαλούσαν για λίγο φαγητό, οι προαγωγοί επέμεναν ότι οι κοπέλες έπρεπε να χάσουν πολλά κιλά γιατί διαφορετικά δεν θα είχαν ζήτηση από τους πελάτες. Συγκλονιστική υπήρξε η μαρτυρία μιας εκδιδόμενης από την Μολδαβία η οποία εκπορνεύθηκε καταναγκαστικά για πρώτη φορά σε κάποια πόλη της Τουρκίας. Οι συνθήκες διαβίωσης και διατροφής της ήταν άθλιες και από θαύμα κατάφερε να επιβιώσει, απ' ότι μας εξομολογήθηκε η ίδια πέρασε έναν μήνα μέσα σ' ένα σκοτεινό υπόγειο μόνο με νερό, χωρίς καθόλου φαγητό, στο διάστημα αυτό δεχόταν καθημερινά ομαδικούς βιασμούς από τους προαγωγούς της. Μετά από τον ένα μήνα άρχισε να εκδίδεται στον ίδιο χώρο και να δέχεται πάνω από 15 πελάτες την ημέρα, το προσωπικό της όφελος ήταν ότι είχε ένα κομμάτι ψωμί κι ένα κομμάτι τυρί κάθε δεύτερη μέρα.

Από την στιγμή που οι εκδιδόμενες αρχίσουν να εκπορνεύονται, μετά από το πρώτο αυτό στάδιο εξαναγκασμού, και πάλι η διατροφή τους είναι πολύ ελλιπής. Κατά την διάρκεια της έρευνάς μας συναντήσαμε μια εκδιδόμενη η οποία τρεφόταν μόνο με τσάι σε όλη την διάρκεια της ημέρας και το βράδυ στο νυχτερινό μαγαζί που εργαζόταν ήταν υποχρεωμένη να πίνει πολλά ποτά για να ανεβαίνουν τα ποσοστά της (εφόσον έπαιρνε 6 ευρώ από το κάθε ποτό). Αν και παρενθετικά θα μπορούσαμε να προσθέσουμε ότι πολλές κοπέλες είχαν ανακαλύψει διάφορα τεχνάσματα απ' ότι μας αποκάλυψαν για να

αποφύγουν να φτάσουν στα όρια του αλκοολισμού. Έτσι, 4 από τις 5 εκδιδόμενες μας αποκάλυψαν ότι είχαν κάνει συμφωνία με τον barman του κέντρου που εργάζονταν και έπαιρναν κάποια ποτά που δεν περιείχαν καθόλου αλκοόλ, π.χ. η βότκα πορτοκάλι δεν είχε μέσα καθόλου βότκα, το ουίσκι ήταν ice tea, το μαρτίνι ήταν μεταλλικό νερό. Μ' αυτό τον τρόπο και το μαγαζί είχε κέρδος και οι ίδιες απέφευγαν να καταναλώνουν μεγάλες ποσότητες αλκοόλ. Κάποιες φορές βέβαια τα πράγματα γινόταν δυσκολότερα όταν ο πελάτης είχε παραγγείλει σφραγισμένη φιάλη π.χ. ουίσκι.

Ένα άλλο γεγονός που εμπόδιζε τις κοπέλες να έχουν ένα πλούσιο διαιτολόγιο ήταν το γεγονός ότι σχόλαγαν τις πρώτες πρωινές ώρες και τα μοναδικά εστιατόρια που ήταν εκείνη την ώρα ανοιχτά ήταν τα μαγαζιά που σέρβιραν πατσά. Οι 4 από τις 5 αλλοδαπές εκδιδόμενες ήταν πολύ συχνές πελάτισσες αυτών των μαγαζιών, το μενού των οποίων ήταν αρκετά περιορισμένο.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ – ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΝΟΣ 24 ΩΡΟΥ

Ο σκοπός της διερεύνησης της περιγραφής ενός 24ωρου από το δείγμα των εκδιδόμενων ατόμων, αρχικά απέβλεπε στο να δούμε αν η ενασχόληση με την πορνεία τους άφηνε περιθώριο να έχουν κι άλλα ενδιαφέροντα αλλά και πώς αξιοποιούσαν τον ελεύθερο χρόνο τους. Μία από τις ιδιαιτερότητες της ενασχόλησης με την πορνεία αποτελεί το γεγονός ότι τα άτομα εκδίδονται συνήθως κατά την διάρκεια της νύχτας. Αυτό κάποιες φορές έχει ως αποτέλεσμα, την αναγκαία προσαρμογή των ατόμων σε άλλους ρυθμούς απ' αυτούς που είχαν συνηθήσει αλλά και στην απώλεια κάποιων φυσικών στοιχείων (π.χ. δεν έβλεπαν τον ήλιο). Επίσης, η εκπόρνευση απαιτεί μια διαδικασία προετοιμασίας (επιλογή ρούχων, μακιγιάζ κ.τ.λ.) που αφαιρεί αρκετό από τον ελεύθερο χρόνο. Έτσι, επιθυμούσαμε περισσότερο να διερευνήσουμε κατά πόσο η

άσκηση της πορνείας είχε γίνει τρόπος ζωής στα 11 άτομα του δείγματός μας και αν τους άφηνε περιθώρια να έχουν κι άλλες ασχολίες.

Συγκεκριμένα, στην έρευνά μας διαπιστώσαμε ένα κοινό σιχείο που υπήρχε ανάμεσα στις 5 αλλοδαπές εκδιδόμενες, κι αυτό ήταν ότι είχαν πολύ περιορισμένο ελεύθερο χρόνο, κατά την διάρκεια του οποίου ξεκουράζονταν χωρίς να ασχολούνται με κάτι άλλο. Έτσι, στις 4 από τις 5 περιπτώσεις αλλοδαπών που εκπορνεύονταν σε νυχτερινό κέντρο επαρχιακής πόλης, η περιγραφή ενός 24ωρου ήταν με ελάχιστες διαφοροποιήσεις κοινή και είχε ως εξής : η μέρα ξεκινάει από το μεσημέρι ή από το απόγευμα συνήθως, ανάλογα με την σωματική εξάντληση της προηγούμενης νύχτας, την ώρα που ξυπνούσαν οι κοπέλες είχαν από 3-6 ελεύθερες ώρες στην διάθεσή τους. Κατά το διάστημα αυτό έπρεπε να καλύψουν κάποιες βασικές τους ανάγκες όπως το φαγητό, αλλά και κάποιες καθημερινές δουλειές, όπως το πλύσιμο των ρούχων, που γινόταν στο χέρι, κάποιες φορές το μαγείρεμα, το καθάρισμα του χώρου που έμεναν κ.τ.λ. Στην συνέχεια γύρω στις 7:00 με 8:00μμ άρχιζαν να ετοιμάζονται για την εργασία, αυτή η προετοιμασία συχνά κρατούσε αρκετή ώρα, ιδίως στις περιπτώσεις που στο ίδιο σπίτι έμεναν όλες ή πολλές από τις κοπέλες του μαγαζιού, κι αυτό γιατί έπρεπε γύρω στα 10-16 άτομα να κάνουν μπάνιο περίπου την ίδια ώρα και το σπίτι διέθετε μόνο ένα μπάνιο. Γύρω στις 10:00, και λίγο νωρίτερα κάποιες φορές, πήγαινε το ταξί και της έπαιρνε από το σπίτι και της πήγαινε στο μαγαζί, οι κοπέλες έπαιρναν μαζί τους τα ρούχα που θα φορούσαν το βράδυ και άλλαζαν στο μαγαζί, εξάλλου τα ρούχα τους ήταν αρκετά αποκαλυπτικά και δύσκολα θα μπορούσαν να τα φορέσουν εκτός του επαγγελματικού τους χώρου και κατά την διάρκεια της διαδρομής από το σπίτι στο μαγαζί. Το κανονικό τους ωράριο ήταν μέχρι της 4:00πμ και από τις 4:00πμ και μετά, σύμφωνα με τα

λεγόμενα του προαγωγού εάν κάποια κοπέλα το επιθυμούσε ήταν ελεύθερη να έχει πορνική επαφή με κάποιον πελάτη, ο οποίος είχε επιλέξει την κοπέλα και είχε προπληρώσει την πορνική μίσθωση. Αυτή είναι η μία εκδοχή, από την πλευρά του προαγωγού. Η δεύτερη εκδοχή είναι από την πλευρά των εκδιδόμενων αλλοδαπών, οι οποίες ισχυρίζονται ότι ο προαγωγός κανόνιζε τις πορνικές επαφές των εκδιδόμενων και τις πορνικές μισθώσεις των πελατών. Αν και θα ασχοληθούμε εκτενέστερα σε άλλο κεφάλαιο για τις σχέσεις προαγωγού-εκδιδόμενων και πελάτη-εκδιδόμενης, σ' αυτό το σημείο θα επικεντρώσουμε στις πολλές ώρες εργασίας των εκδιδόμενων αλλοδαπών του δείγματός μας, που συχνά επέστρεφαν στο σπίτι 7:00-8:00πμ, πήγαιναν σε κάποιο ανοιχτό μαγαζί για φαγητό και στην συνέχεια πήγαιναν για ύπνο.

Στην ερώτησή μας τί προτιμούν να κάνουν σ' αυτές τις λίγες ώρες που τους απομένουν, οι περισσότερες κοπέλες μας απάντησαν ότι τους αρέσει να ακούνε μουσική και να βλέπουν τηλεόραση, εάν υπάρχει στο σπίτι, γιατί τις περισσότερες φορές αποτελούσε πολυτέλεια η ύπαρξή της.

Σχετικά με την μία αλλοδαπή κοπέλα του δείγματός μας που εργαζόταν στην Αθήνα, υπήρχε η εξής ιδιαιτερότητα, μεγάλωνε μόνη της το επτάχρονο παιδί της. Αυτό είχε ως συνέπεια η εκδιδόμενη να εργάζεται και ως καθαρίστρια κτιρίων τα απογεύματα πριν πάει στο νυχτερινό μαγαζί και κάποιες μέρες την εβδομάδα να κάνει και τρεις δουλειές. Το αποτέλεσμα ήταν ότι ο ελεύθερος χρόνος της ήταν ελάχιστος και απ' ότι μας δήλωσε η εκδιδόμενη για να έχει περισσότερο χρόνο να βλέπει το παιδί της κοιμόταν ελάχιστες ώρες.

Δυο άτομα από το δείγμα μας, η πρόεδρος του Κ.Ε.Γ.Ε και η ηλικιωμένη κυρία μας δήλωσαν ότι προτιμούν να περνούν τον ελεύθερο χρόνο τους στο σπίτι με τα κατοικίδια

τους, να ηρεμούν και να ακούν μουσική ή να διαβάζουν κάποιο βιβλίο. Η ηλικιωμένη κυρία, που οι επαγγελματικές της υποχρεώσεις δεν ήταν τόσο απαιτητικές, μπορεί να είχε 2 μόνο πελάτες την εβδομάδα, μας δήλωσε ότι μοναδική της συντροφιά ήταν το κατοικίδιό της και οι πελάτες της κι ότι τις υπόλοιπες ώρες της ημέρας που έμενε μόνη της ένοιωθε πολύ μεγάλη μοναξιά.

Τα υπόλοιπα 4 άτομα ελληνικής καταγωγής του δείγματός μας (3 γυναίκες και 1 άνδρας), είχαν ένα κοινό σημείο πέρασαν τον ελεύθερο χρόνο τους εκτός σπιτιού, διασκεδάζοντας σε κάποιο νυχτερινό μαγαζί. Ιδιαίτερα τα 3 άτομα (ο άνδρας εκδιδόμενος, η « πόρνη πολυτελείας » και το άτομο που είχε κάνει αλλαγή φύλου), τα οποία δεν είχαν πελάτες σε καθημερινό επίπεδο είχαν πολύ περισσότερο ελεύθερο χρόνο από την εκδιδόμενη που εργαζόταν σε νυχτερινό συνοικιακό μαγαζί της Αθήνας. Θα λέγαμε ότι αν υπήρχε ένα κοινό σημείο μεταξύ τους, αυτό ήταν ότι ξόδευαν με κάθε τρόπο τα χρήματα που έβγαζαν πολλές φορές άσκοπα όπως μας δήλωσαν οι ίδιοι. Αγοράζοντας πανάκριβα ρούχα, αυτοκίνητα, κοσμήματα, δειπνούσαν σε ακριβά εστιατόρια, πήγαιναν σε « χλιδάτα » μαγαζιά και ήθελαν κατά την έξοδό τους να γίνονται το επίκεντρο της προσοχής από τους άλλους θαμώνες των μαγαζιών.

Η ιδιαιτερότητα που υπήρχε στην Ελληνίδα που εργαζόταν σε νυχτερινό μαγαζί, αν και ήταν παντρεμένη, ότι στον ελεύθερο χρόνο της έβγαине και με κάποιους από τους πελάτες της. Η ίδια υποστήριξε ότι είναι πολύ σημαντικές οι δημόσιες σχέσεις σ' αυτά τα επαγγέλματα. Όταν της ζητήσαμε να μας περιγράψει ένα 24ωρο, μας είπε ότι επιστρέφει στο σπίτι της 6:30-7:00πμ., κάνει ένα μπάνιο και κοιμάται γύρω στις 7:30, το μεσημέρι ξυπνάει για να μαγειρέψει και να ασχοληθεί με τις δουλειές του σπιτιού, το απόγευμα

βγαίνει για καφέ, μετά για κάποιο ποτό, επιστρέφει στο σπίτι της για να ετοιμαστεί και να πάει για δουλειά.

✕ ΧΡΗΣΗ ΕΞΑΡΤΗΣΙΟΓΟΝΩΝ ΟΥΣΙΩΝ

Αν και η παρούσα έρευνα δεν έχει ως αντικείμενο μελέτης την χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών από τα εκδιδόμενα άτομα, ένα τέτοιο θέμα απαιτεί ιδιαίτερη ενασχόληση και μελέτη, θεωρήσαμε απαραίτητο να αναφέρουμε τους παράγοντες που συνέβαλλαν σε κάποιες περιπτώσεις εκδιδόμενων ατόμων, ώστε μέσα από τον χώρο εργασίας να γίνει η πρώτη γνωριμία των ατόμων με τις ουσίες αυτές.

Σύμφωνα με τον Delay (1973, σ.19, που αναφέρεται στην Κουκουτσάκη, 1996-7, σ.27), ορίζουμε ως ναρκωτικό κάθε φυσική, χημική ή τεχνητή ουσία, η οποία μεταβάλλει την ψυχολογία και την νοητική δραστηριότητα του ατόμου. Ο ορισμός αυτός περιλαμβάνει όλες τις ψυχότροπες ουσίες (οπιούχα, παράγωγα κάνναβης, παραισθησιογόνα, καφεΐνη, νικοτίνη, αλκοόλ, ψυχοφάρμακα κ.τ.λ.), ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς διακίνησής τους.

Από το δείγμα των 11 ατόμων στην έρευνά μας, τα 10 άτομα μας δήλωσαν ότι καπνίζουν κατά μέσο όρο ένα με δυο πακέτα τσιγάρα την ημέρα. Το κοινό χαρακτηριστικό και των 10 ατόμων είναι ότι ξεκίνησαν το κάπνισμα κατά την διάρκεια της ενασχόλησής τους με την πορνεία, 3 από τα 10 άτομα δήλωσαν ότι κάπνιζαν και πριν την ενασχόλησή τους περιστασιακά, αλλά τώρα καπνίζουν περισσότερο συστηματικά. Το μοναδικό άτομο που δήλωσε ότι κάπνιζε στο παρελθόν αλλά τώρα έχει σταματήσει, ήταν η ηλικιωμένη εκδιδόμενη. Επίσης, οι 5 αλλοδαπές εκδιδόμενες που εργάζονταν σε νυχτερινά κέντρα κάπνιζαν πολύ περισσότερο σε σχέση με τα υπόλοιπα άτομα. Στην κοινή ερώτηση μας στα 10 από τα 11 εκδιδόμενα άτομα, για ποιά λόγο καπνίζουν, οι

περισσότεροι απάντησαν ότι, α) είναι ένας τρόπος χαλάρωσης που διώχνει την ένταση και το στρες, β) από συνήθεια, γ) επειδή τους προσφέρουν οι πελάτες.

Η σχέση των εκδιδόμενων ατόμων με το αλκοόλ ήταν εξίσου αποκαλυπτική, 9 από τα 11 άτομα δήλωσαν ότι έκαναν συστηματική χρήση αλκοόλ κυρίως μέσα στα πλαίσια του επαγγελματικού τους χώρου. Για τα εκδιδόμενα άτομα που εργάζονταν σε νυχτερινά μαγαζιά (6 από τα 11), η χρήση αλκοόλ ήταν ένας τρόπος να αυξήσουν τα κέρδη τους, αφού έπαιρναν ποσοστά από τα ποτά που έπιναν μαζί με τους πελάτες. Κάποιες κοπέλες δήλωσαν ότι η ελεγχόμενη χρήση αλκοόλ (2-3 ποτά) τους βοηθούσε να έρθουν σε ευφορική κατάσταση και ξεπεράσουν τις δυσκολίες της εργασίας τους.

Σε ερώτησή μας, αν κάνουν χρήση κάποιων άλλων εξαρτησιογόνων ουσιών, ένα άτομο από τα 11 μας απάντησε ότι έκανε χρήση κοκαίνης, χασίς και χαπιών, δηλώνοντας ότι πολλές φορές του πρόσφεραν οι πελάτισες και έκαναν μαζί χρήση κυρίως κοκαίνης. Η χρήση κοκαίνης τον βοηθούσε να βελτιώσει τις σεξουαλικές του επιδόσεις και να ξεπεράσει τις αναστολές του σε σχέση με τις απαιτήσεις του επαγγέλματός του. Επίσης, μια αλλοδαπή εκδιδόμενη ανέφερε ότι κάποιοι πελάτες το απαιτούσαν πριν από την σεξουαλική επαφή, αλλά υπήρχε και η περίπτωση κατά την οποία ο προαγωγός τροφοδοτούσε τις εκδιδόμενες που είχε « υπό την προστασία του » με χασίς και τις υποχρέωνε να κάνουν χρήση. Επιπλέον άλλα δυο άτομα δήλωσαν ότι έκαναν περιστασική χρήση κοκαίνης, αλλά συνήθως μαζί με τους πελάτες και όχι στην προσωπική τους ζωή. Κανένα άτομο από το δείγμα μας δεν δήλωσε ότι παίρνει κάποιο ψυχοφάρμακο.

Ένας από τους πιο κύριους παράγοντες χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών από τα εκδιδόμενα άτομα τις περισσότερες φορές ήταν το περιβάλλον εργασίας και οι

συναναστροφές τους με τους προαγωγούς και τους πελάτες. Πιο συχνή ήταν η χρήση αλκοολούχων ποτών και τσιγάρων και πιο σπάνια κοκαΐνης και χασίς. Μεγάλη σημασία πρέπει να δωθεί στις περιπτώσεις που οι πελάτες απαιτούσαν από τις εκδιδόμενες χρήση ναρκωτικών ουσιών πριν από την πορνική επαφή αλλά και στις περιπτώσεις εκείνες που κάποιος προαγωγός ανάγκαζε τις εκδιδόμενες να κάνουν χρήση χασίς. Σε καμία περίπτωση τα συμπεράσματα αυτά δεν είναι γενικευτικά του συνόλου των εκδιδόμενων ατόμων. Ο αριθμός των ατόμων του δείγματός μας είναι αρκετά περιορισμένος κάτι άλλωστε που απαιτεί και η ποιοτική έρευνα, παρόλα αυτά ακόμα και σε έναν τόσο μικρό αριθμό δείγματος εμφανίστηκαν αυτά τα κοινά στοιχεία ανάμεσα στα άτομα αυτά έστω κι αν κάθε περίπτωση ήταν ξεχωριστή και είχε τα δικά της προσωπικά, κοινωνικά και επαγγελματικά δεδομένα.

ΣΤΟΧΟΙ – ΟΝΕΙΡΑ

Στο τέλος κάθε συνέντευξης, η ερώτηση η οποία ήταν κοινή για όλους τους ερευνώμενους αφορούσε τους μελλοντικούς στόχους και τα όνειρά τους για την ζωή τους. Τα αποτελέσματα ήταν εντυπωσιακά γιατί υπήρχε μεγάλη ταύτιση απόψεων.

Έτσι, από τα 11 άτομα του δείγματός μας τα 8 μας απάντησαν ότι έχουν σκοπό να συνεχίσουν να εκδίδονται για 2-3 χρόνια ακόμα και μετά από αυτό το διάστημα έχουν σκοπό να σταματήσουν. Θέλουν να μαζέψουν κάποια χρήματα ώστε να μπορούν να αγοράσουν κάποιο σπίτι και παράλληλα να έχουν κάποια χρήματα στην άκρη για κάποια δύσκολη στιγμή (όλες οι εκδιδόμενες αλλοδαπές ήθελαν να επιστρέψουν στην πατρίδα τους και να είναι ανεξάρτητες οικονομικά, να ξεκινήσουν την ζωή τους από την αρχή χωρίς κανέναν να γνωρίζει το παρελθόν τους).

Τα υπόλοιπα 3 άτομα δήλωσαν ότι δεν έχουν σκοπό να σταματήσουν να προσφέρουν τις πορνικές τους υπηρεσίες γιατί η πορνεία έχει γίνει γι' αυτούς τρόπος ζωής (τα άτομα αυτά είχαν αρκετά μεγάλη πορνική προϋπηρεσία 8-45 χρόνια).

Στην ερώτησή μας που αναφερόταν στο αν σκέφτονται να δημιουργήσουν οικογένεια (για τους εκδιδόμενους που δεν είχαν), 3 άτομα απάντησαν αρνητικά, μια εκδιδόμενη ήταν παντρεμένη αλλά δεν ήθελε να αποκτήσει παιδί επειδή θεωρούσε ότι δεν θα μπορούσε να ανταποκριθεί στις μητρικές υποχρεώσεις, 2 άτομα απάντησαν θετικά, 2 εκδιδόμενες που ήταν χωρισμένες με παιδιά δεν ήθελαν να παντρευτούν γιατί δεν είχαν εμπιστοσύνη στους άνδρες και οι υπόλοιπες 3 εκδιδόμενες ήθελαν να αποκτήσουν παιδιά χωρίς όμως να παντρευτούν αιτιολογώντας την απόφασή τους ότι δεν εμπιστεύονται κανέναν άνδρα για να γίνει πατέρας των παιδιών τους.

ΤΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΠΟΥ ΩΘΟΥΝ ΤΑ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΑ ΑΤΟΜΑ ΣΤΗΝ ΠΟΡΝΕΙΑ

Στο κεφάλαιο αυτό θα προσπαθήσουμε να ανακαλύψουμε όλα τα κίνητρα που ώθησαν τα άτομα του δείγματός μας να εκπορνευθούν. Πιο συγκεκριμένα, θα εξετάσουμε τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες διαβίωσης των ατόμων, τους παράγοντες της φτώχειας της ανεργίας και του μορφωτικού επιπέδου, κάποιους οικογενειακούς λόγους των ατόμων αλλά και την περίπτωση της προσωπικής επιλογής. Θα κάνουμε διάκριση ανάμεσα στα εξαναγκαστικά εκδιδόμενα και στα μη εξαναγκαστικά εκδιδόμενα άτομα και θα αναφερθούμε στα κυκλώματα διεθνικής σωματεμπορίας καθώς και σε όλους τους τρόπους εξαπάτησης ή ακόμα και απαγωγής των υποψήφιων εκδιδόμενων. Αν και θεωρούμε ότι ο συνδυασμός πολλών παραγόντων ταυτόχρονα μπορεί να αποτελέσει το έναυσμα για την πορνική ενασχόληση και όχι ένας και μόνο παράγοντας, εντούτοις, θα αναφερθούμε στο κάθε κίνητρο ξεχωριστά.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ

Ανεξάρτητα από την εθνική προέλευση των ατόμων, Ελλήνων ή αλλοδαπών, ένα από τα σημαντικότερα κίνητρα που μπορεί να ωθήσουν ένα άτομο στην πορνεία, σε συνδυασμό και με άλλους παράγοντες, είναι η αντίληψη ότι η πορνική απασχόληση προσφέρει « εύκολο και γρήγορο χρήμα ». Η αντίληψη αυτή σε συνδυασμό με την ανεργία του ατόμου, ιδιαίτερα αν αυτή είναι μακροχρόνια, ίσως και να δημιουργεί τις πρώτες σκέψεις περάσματος στην πορνική αγορά.

Ειδικότερα για την Ελλάδα, σύμφωνα με τον Καράγιωργα (1999, σ.19), οι κύριες εστίες φτώχειας στην Ελλάδα, κατά σειρά προτεραιότητας είναι :

- Η μεγάλη οικογένεια με τέσσερα ή περισσότερα παιδιά.
- Οι αγροτικές και ακριτικές περιοχές όπως Ήπειρος, Ανατολική Μακεδονία, Θράκη, Νησιά Ανατολικού Αιγαίου.
- Τα αγροτικά επαγγέλματα.
- Η μεγάλη ηλικία του αρχηγού του νοικοκυριού.
- Το χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο του αρχηγού του νοικοκυριού.
- Η ελλιπής ασφαλιστική κάλυψη στις χαμηλές εισοδηματικές κατηγορίες.

Ας δούμε όμως από τα 6 εκδιδόμενα άτομα του δείγματός μας, που είναι ελληνικής καταγωγής, ποιά κίνητρα θεωρούν οι ίδιοι ότι έπαιξαν αποφασιστικό ρόλο για το πέρασμά τους στην πορνική αγορά αλλά και ποιοί λόγοι στάθηκαν σημαντικοί ώστε η πορνική τους ενασχόληση να έχει κάποια χρονική διάρκεια.

Έτσι, από τα 6 άτομα του δείγματός μας κανένα δεν προέρχεται από πολύτεκνη οικογένεια, τα άτομα που είναι από επαρχία δεν προέρχονται από ακριτικές και αγροτικές περιοχές ούτε και εξασκούσαν αγροτικά επαγγέλματα, ο αρχηγός του

νοικοκυριού (που στις μονογονεϊκές οικογένειες ήταν η μητέρα) δεν ήταν σε πολύ μεγάλη ηλικία, σε 2 περιπτώσεις ήταν χαμηλού εκπαιδευτικού επιπέδου, αλλά η ασφαλιστική κάλυψη των συγκεκριμένων ατόμων δεν ήταν ελλιπής.

Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι, ένα από τα 6 εκδιδόμενα άτομα προέρχεται από εύπορη οικογένεια η οποία είχε την δυνατότητα να το εξασφαλίσει από οικονομικής πλευράς. Αλλά και τα υπόλοιπα 5 άτομα πριν την ενασχόλησή τους με την πορνεία δεν ήταν άνεργα, είχαν κάποια εργασία η οποία μπορούσε να τους εξασφαλίσει τα απαραίτητα μέσα για να ζήσουν, σε καμία περίπτωση δεν ζούσαν πλουσιοπάροχα αλλά δεν είχαν φτάσει και στα όρια της πείνας και της εξαθλίωσης.

Ένα άλλο σημείο στο οποίο πρέπει να σταθούμε είναι το μορφωτικό επίπεδο των ατόμων, συγκεκριμένα τα 3 άτομα ήταν απόφοιτοι Λυκείου και από τα υπόλοιπα 3, τα 2 είχαν τελειώσει κάποια ιδιωτική σχολή, ήξεραν να μιλούν 1-2 ξένες γλώσσες και άλλο ένα άτομο ήταν απόφοιτος κρατικού πανεπιστημίου.

Επομένως, τουλάχιστον στο περιορισμένο αριθμητικό δείγμα μας, δεν υπήρχε ανεργία, φτώχεια και χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, σε τέτοιο βαθμό, ώστε να αποτελέσουν παράγοντα περάσματος στην πορνική θητεία.

Αντίθετα, στην περίπτωση των 5 αλλοδαπών εκδιδόμενων, εκ των οποίων οι 4 είχαν πέσει θύματα εξαναγκαστικής πορνείας, υπάρχουν έντονα τα στοιχεία της οικονομικής εξαθλίωσης και της φτώχειας. Αν και οι 5 αλλοδαπές εργάζονταν στην χώρα τους και δεν ήταν άνεργες, τα εισοδήματά τους δεν ήταν ικανά να τους εξασφαλίσουν ούτε ένα χαμηλό επίπεδο διαβίωσης. Και οι 5 αλλοδαπές εκδιδόμενες προέρχονται από αγροτικές περιοχές αλλά μόνο οι 2 από τις 5 προέρχονται από πολύτεκνες οικογένειες.

✓ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Στο σημείο αυτό θα προσπαθήσουμε να διερευνήσουμε αν υπήρχε κάποιος παράγοντας, μέσα από το οικογενειακό ή το κοινωνικό περιβάλλον του ατόμου, ο οποίος τον επηρέασε σημαντικά στην επιλογή (αν και κατά πόσο αποτέλεσε επιλογή) της πορνικής απασχόλησης.

Ξεκινώντας από τα 6 εκδιδόμενα άτομα ελληνικής καταγωγής, σύμφωνα με τις μαρτυρίες τους, το ένα άτομο μας δήλωσε ότι η πορνική απασχόληση ήταν αποτέλεσμα προσωπικής επιλογής. Εντυπωσιακές είναι οι δηλώσεις των υπόλοιπων 5 εκδιδόμενων ατόμων, οι οποίες συγκλίνουν σε κάποια κοινά σημεία. Ειδικότερα, και οι 5 εκδιδόμενοι δήλωσαν ότι η αρχική απασχόλησή τους με την πορνεία ήταν κατά ένα μεγάλο βαθμό αποτέλεσμα της συναναστροφής τους με κάποια άτομα, από το φιλικό ή κοινωνικό τους περιβάλλον που ήταν ήδη στον χώρο αυτό, είτε ως εκδιδόμενοι, είτε ως προαγωγοί. Στην αρχή δέχτηκαν ν' ασχοληθούν δοκιμαστικά (ερασιτεχνικά), ύστερα από την ενθάρρυνση των φιλικών τους προσώπων που γνώριζαν καλά τον χώρο του αγοραίου έρωτα, 3 από τα 6 άτομα. Τα υπόλοιπα 2 άτομα εξαναγκάστηκαν από κάποιο οικείο τους πρόσωπο να εκπορνευθούν (η ηλικιωμένη εκδιδόμενη και η εκδιδόμενη που έχει κάνει αλλαγή φύλου).

Ακόμη, τα 3 από τα 6 άτομα που ασχολήθηκαν δοκιμαστικά με την πορνεία σε πρώτο στάδιο, μας δήλωσαν ότι παρέμειναν στο χώρο αυτό, αν και η πρώτη τους εμπειρία ήταν αρνητική και πολλές φορές τραυματική, για δυο λόγους. Ο πρώτος λόγος ήταν τα οικονομικά έσοδα που τους πρόσφεραν οι πορνικές μισθώσεις και ο δεύτερος ήταν ο φόβος ότι η αποχώρησή τους μπορεί να προκαλούσε σοβαρά προβλήματα σε εκείνους και τις οικογένειές τους εφόσον οι απειλές των προαγωγών

και των κυκλωμάτων που εμπλέκονταν με την εκπόρνευσή τους, ήταν σε καθημερινό επίπεδο.

Φυσικά, για τα 2 άτομα που αναφέραμε ότι εξαναγκάστηκαν να εκπορνευθούν, οι λόγοι για τους οποίους μας δήλωσαν ότι εξακολούθησαν να εκδίδονται είναι προφανείς. Αφενός, υπήρχε ο κίνδυνος ότι η απόφαση της διακοπής της πορνικής απασχόλησης μπορεί να προκαλούσε βλάβη στη σωματική τους ακεραιότητα από τους « προστάτες » και αφετέρου υπήρχαν οι απειλές καταγγελίας στην αστυνομία και στιγματισμού τους, από τους μαστραπούς, για την παράνομη εργασία τους.

Σχετικά με τις αλλοδαπές εκδιδόμενες, διαπιστώσαμε ότι, 2 από τις 5 ξεκίνησαν με την παρακίνηση κάποιου φιλικού τους προσώπου να εργάζονται σε διάφορα νυχτερινά μαγαζιά (σερβιτόρες, barwoman), όχι όμως να εκδίδονται. Η ενασχόλησή τους με την πορνεία ήταν αποτέλεσμα της γνωριμίας τους με διάφορα κυκλώματα προαγωγών και εξαναγκαστικής ένταξής τους σ' αυτά. Έτσι, οι 4 από τις 5 αλλοδαπές έπесαν θύματα κυκλωμάτων σωματεμπορίας, τα οποία τις οδήγησαν στην εξαναγκαστική πορνεία.

✕ ΚΥΚΛΩΜΑΤΑ ΔΙΕΘΝΙΚΗΣ ΣΩΜΑΤΕΜΠΟΡΙΑΣ

Η εμπορία ανθρώπων με σκοπό τη σεξουαλική τους εκμετάλλευση είναι ένα σοβαρό πρόβλημα που έχει λάβει μεγάλες διαστάσεις τα τελευταία χρόνια, λόγω των κοινωνικοπολιτικών αλλαγών της χώρας της βαλκανικής χερσονήσου και της ανατολικής Ευρώπης. Η χώρα μας λόγω της γεωγραφικής της θέσης αποτελεί μια από τις κύριες χώρες προορισμού των παράνομα διακινούμενων γυναικών με σκοπό τη σεξουαλική τους εκμετάλλευση. Από τα στοιχεία που έχουν συλλεχθεί τα τελευταία χρόνια αποδυνκνείται ότι στο εμπόριο γυναικών εμπλέκονται ολόένα και

περισσότερες οργανωμένες εγκληματικές ομάδες και πολλές εξιχνιασθείσες υποθέσεις πληρούν τα κριτήρια της Ε.Ε για την ένταξή τους στο οργανωμένο έγκλημα.

Η διακίνηση των γυναικών παγκοσμίως είναι η τρίτη μεγάλη πηγή εσόδων μετά το εμπόριο ναρκωτικών και όπλων. Το trafficking είναι διεθνές φαινόμενο ιδιαίτερα αισθητό στις αναπτυγμένες χώρες μετά την κατάρρευση των κοινωνιών της Ανατολικής Ευρώπης και των κοινωνιών της Βαλκανικής. Σύμφωνα με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το διεθνές οργανωμένο έγκλημα και το συνοδευτικό Πρωτόκολλο σχετικά με το trafficking, με την έννοια « trafficking » εννοείται η « στρατολόγηση, μεταφορά, μεταβίβαση, απόκρυψη ή παραλαβή προσώπων με τη χρήση ή την απειλή χρήσης βίας ή άλλης μορφής εξαναγκασμού, την απαγωγή, την εξαπάτηση, το δόλο, την κατάχρηση ισχύος ή της θέσης τρωτότητας, τη δοσοληψία πληρωμών ή πλεονεκτημάτων για την εξασφάλιση της σύμφωνης γνώμης προσώπου που έχει τον έλεγχο πάνω σε άλλο πρόσωπο, με σκοπό την εκμετάλλευση. Η έννοια εκμετάλλευση περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο, την εκμετάλλευση της πορνείας άλλων ή άλλη μορφή σεξουαλικής εκμετάλλευσης, την εξαναγκαστική εργασία ή υπηρεσίες, τη δουλεία ή πρακτικές παρόμοιες της δουλείας, τη δέσμευση ή την αφαίρεση οργάνων (Πρωτόκολλο για την Πρόληψη, Καταστολή και Τιμωρία της Διακίνησης Προσώπων, Ιδιαίτερα Γυναικών και Παιδιών. Συνοδεύει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος. Ηνωμένα Έθνη 2000 (άρθρο 3), αναφέρεται στον Λάζο, 2002, σ.206).

Υπάρχουν σημαντικές διαφορές ανάμεσα στη παράνομη διακίνηση ατόμων και στο λαθρεμπόριο μεταναστών, το οποίο έχει σκοπό άμεσα ή έμμεσα την απόκτηση

οικονομικών ή άλλων οφελών από την παράνομη είσοδο του ατόμου σε μία άλλη χώρα της οποίας δεν είναι υπήκοος ή μόνιμος κάτοικος (Πρωτόκολλο Ηνωμένων Εθνών ενάντια στο λαθρεμπόριο μεταναστών, Δεκέμβριος 2000).

Ένας από τους ουσιαστικούς παράγοντες στη παράνομη διακίνηση ατόμων είναι η επιθυμία για εκμετάλλευση. Στην παράνομη διακίνηση γυναικών τρεις είναι οι κύριοι πρωταγωνιστικοί ρόλοι : το θύμα, ο διακινητής (δουλέμπορος) και ο χρήστης (πελάτης). Ο διακινητής είναι αυτός που ωφελείται οικονομικά ή με άλλες υλικές παροχές από την παράνομη διακίνηση χρησιμοποιώντας το δόλο, την εξαπάτηση, τον εξαναγκασμό, τον εκβιασμό, την κακομεταχείριση και άλλους τρόπους εκμετάλλευσης των ανθρώπων που βρίσκονται σε ανάγκη, με αποτέλεσμα την καταπάτηση των ανθρώπινων δικαιωμάτων. Οι ομάδες των διακινητών αποτελούνται από 2 έως 8 το πολύ άτομα, χωρίς συμπαγή δομή και σαφή ιεραρχία κάτω από τον επικεφαλής-αρχηγό της ομάδας. Σε ορισμένες περιπτώσεις διαπιστώθηκε κατανομή των ρόλων μεταξύ των μελών της ομάδας, ενώ στη πλειοψηφία των περιπτώσεων η κατανομή των ρόλων κάτω από τον αρχηγό, ήταν ασαφής ή εναλλασσόμενη.

Τα κίνητρα των εγκληματικών ομάδων που εντοπίστηκαν ήταν πάντοτε οικονομικά. Σε ορισμένες περιπτώσεις διαπιστώθηκε ότι μέλη των ομάδων, εκτός των άλλων βίαζαν και οι ίδιοι τις αλλοδαπές γυναίκες τις οποίες προωθούσαν στην πόρνεια.

Σε πολλές περιπτώσεις εμπορίας και διακίνησης γυναικών διαπιστώθηκε ότι οι εγκληματικές ομάδες ή οι μεμονωμένοι κακοποιοί συνεργάζονται μεταξύ τους στη « πώληση » ή διάθεση των θυμάτων, χωρίς να υπάρχει περαιτέρω σύμπραξη ή άλλη μορφή συνεργασίας στην εκμετάλλευση των γυναικών. Διαπιστώθηκε επίσης, ότι οι

περισσότεροι κακοποιοί έκαναν συστηματική χρήση ψευδών στοιχείων ταυτότητας, ψευδώνυμων ή χρησιμοποιούσαν μόνο τα μικρά τους ονόματα προκειμένου να αποτρέψουν το ενδεχόμενο σύλληψης τους σε περίπτωση που τα θύματα καταφύγουν στην αστυνομία.

Τα θύματα είναι γυναίκες που δεν είναι πόρνες, οι ηλικίες τους κυμαίνονται ανάμεσα στα 18-25, το μορφωτικό τους επίπεδο είναι αρκετά ικανοποιητικό (έχουν τελειώσει το Λύκειο ή κάποια ανώτερη ή ανώτατη σχολή). Είναι γυναίκες που επιθυμούν να εργαστούν, με δυναμική προσωπικότητα. Έχουν αποφασίσει να μεταναστεύσουν λόγω των δυσμενών οικονομικών συνθηκών, αλλά και λόγω του υψηλού δείκτη φτώχειας και ανεργίας που υπάρχουν στις χώρες προέλευσής τους : Ουκρανία, Ρωσία, Μολδαβία, Ρουμανία, Βουλγαρία, Κόσσοβο, Τσεχοσλοβακία, Αλβανία, Βοσνία, Καζακστάν, Λευκορωσία, Ουζμπεκιστάν, Σλοβακία. Το αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο για τη μετανάστευση των χωρών υποδοχής και η δυσκολία απόκτησης ταξιδιωτικών εγγράφων είναι οι λόγοι που θα τις οδηγήσουν προς ανζήτηση βοήθειας από κάποιον τρίτο που τυγχάνει συνήθως να είναι ο διακινητής. Στην αρχή το θύμα, συνήθως, επιθυμεί την μετανάστευση, αλλά από την στιγμή που συναντά το διακινητή ξεδιπλώνεται ο μηχανισμός, που από την θεληματική μετανάστευση οδηγεί στη παράνομη διακίνηση και κατακράτηση.

Οι νεαρές γυναίκες που στρατολογήθηκαν στο εξωτερικό, στη πλειοψηφία τους μεταφέρθηκαν οδικώς μέσω των βορείων και ανατολικών χερσαίων συνόρων μας, από παράνομα περάσματα. Η προώθησή τους στο εσωτερικό της χώρας μας γίνεται με ιδιωτικά μέσα μεταφοράς, με μισθωμένα ταξί ή με λεωφορεία του ΚΤΕΛ.

Επίσης, σε πολλές περιπτώσεις απέλασης αλλοδαπών, δια μέσω Βουλγαρίας με τρένο, σωματέμποροι ανεβαίνουν στην αμαξοστοιχία πριν τους Βούλγαρους αστυνομικούς και αποβιβάζουν δια βίας νεαρές κατ' επιλογή γυναίκες, προκειμένου να τις επαναπροωθήσουν την ίδια μέρα πίσω στην Ελλάδα. Η είσοδος στη χώρα επιτυγχάνεται από μη νομοθετημένα σημεία συνοριακής διέλευσης ή με τουριστικές προξενικές βεβαιώσεις βραχείας διάρκειας. Σε πολλές περιπτώσεις παρατηρήθηκε να έχουν εφοδιαστεί οι εκδιδόμενες γυναίκες με πλαστές βεβαιώσεις του ΟΑΕΔ. Από τις περιπτώσεις εμπορίας με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση γυναικών που εξιχνιάστηκαν στη περιοχή μας προκύπτει ότι οι γυναίκες εισέρχονται κατά βάση από τη Βουλγαρία και τη Τουρκία.

Από Βουλγαρία τα δίκτυα διακίνησης γυναικών, τις περνάνε τα σύνορα με τα πόδια, έχοντας μαζί τους ελάχιστο φαγητό και κάνοντας πολύ λίγες στάσεις για να ξεκουραστούν, δεν κοιμούνται καθόλου και εάν κάποιος πάθει κάτι στο δρόμο και δεν μπορεί να συνεχίσει, τον αφήνουν εκεί! Τις συγκεντρώνουν σε προκαθορισμένα σημεία συγκέντρωσης πλησίον των συνόρων, από εκεί τις παραλαμβάνουν άλλα μέλη των κυκλωμάτων αυτών και τις εγκαθιστούν σε μεμονωμένες κατοικίες ή εντός ειδικών διαμορφωμένων χώρων σε καταστήματα (μπάρ, κέντρα διασκέδασης) όπου παραμένουν μερικές φορές αρκετές ημέρες και στη συνέχεια τις εφοδιάζουν με πλαστά έγγραφα και τις προωθούν με μεταφορικά μέσα στο εσωτερικό της χώρας. Οι γυναίκες που έρχονται από την Βουλγαρία προέρχονται από χώρες της Ανατολικής Ευρώπης.

Από την Τουρκία η διακίνηση γυναικών προς την χώρα μας πραγματοποιείται τόσο από τα χερσαία σύνορα όσο και από τα θαλάσσια. Από τα χερσαία σύνορα ο

τρόπος είναι γνωστός, η μεταφορά δια θαλάσσης γίνεται με πλωτά μέσα (βάρκες, ταχύπλοα). Η εγγύτητα των ελληνικών νησιών στα τουρκικά παράλια είναι ένας παράγοντας που επιτρέπει στα ταχύπλοα σκάφη να φτάνουν στα ελληνικά νησιά και να επιστρέφουν στην Τουρκία σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα.

Η καταναγκαστική πορνεία είναι παράνομη και εμφανίζει διαφορές από την θεληματική πορνεία, κατά την οποία οι κοπέλες έχουν ελευθερία κινήσεων, εκπορνεύονται όταν το θελήσουν και αμοιβονται για τις υπηρεσίες τους, εργάζονται συνήθως ως χορεύτριες και στριптиζέζ, οι συνθήκες διαβίωσής τους είναι αποδεκτές και διατηρούν το δικαίωμά τους για έξοδο από τη χώρα οποιαδήποτε στιγμή το θελήσουν.

Οι γυναίκες στρατολογήθηκαν στην Ελλάδα με την υπόσχεση οικονομικής και κοινωνικής ανόδου. Οι εγκέφαλοι των κυκλωμάτων πείθουν τα υποψήφια θύματά τους, αλλοδαπές κυρίως, να εργασθούν σε διάφορα κέντρα. Στην αρχή απασχολούνται ως σερβιτόρες και στη συνέχεια με την χρήση σωματικής και ψυχολογικής βίας τις εξαναγκάζουν να εκδίδονται είτε σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους εντός των καταστημάτων, είτε αλλού. Διαδεδομένος τρόπος διάθεσης των εκδιδομένων γυναικών είναι μέσω σχετικών δημοσιευμάτων και διαφημίσεων στα ΜΜΕ, αλλά και μέσω του διαδικτύου.

Οι γυναίκες που στρατολογούνται στις χώρες προέλευσης, χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, από οργανωμένες ομάδες κακοποιών, είναι νεαρές και εμφανίσιμες και η στρατολόγηση γίνεται με το πρόσχημα της εξεύρεσης αξιοπρεπούς και προσοδοφόρου εργασίας στη χώρα μας. Επίσης και μέσω γραφείων ευρέσεως εργασίας των χωρών προέλευσης των θυμάτων, εν γνώσει του παράνομου σκοπού

που επιδιώκεται. Στη συνέχεια με παρότρυνση ή εξαναγκασμό κάνοντας χρήση σωματικής και ψυχολογικής βίας εξαναγκάζουν τις αλλοδαπές να εκδίδονται, προκειμένου να εξοφλήσουν τμηματικά τα οφειλόμενα χρηματικά ποσά που δαπανήθηκαν για την είσοδο και διαμονή στην χώρα. Η αμοιβή που λαμβάνουν οι εκδιδόμενες για τις πορνικές υπηρεσίες που παρέχουν κατακρατείται στο σύνολό της, ή κατά το μεγαλύτερο μέρος της, από τους προαγωγούς. Οι ομογενείς από την πρώην Σοβιετική Ένωση και οι Έλληνες προαγωγοί, συνήθως είναι δυο, ο πρώτος για προώθηση και ο δεύτερος για ασφάλεια. Μόλις οι κοπέλες φτάσουν στην χώρα μας, τις πιέζουν για να αρχίσουν να δουλεύουν σε ξενοδοχεία ή σε οίκους ανοχής, αν οι κοπέλες αρνηθούν τότε τις κλειδώνουν σε σπίτια ή δωμάτια ξενοδοχείων για 1-2 εβδομάδες χωρίς φαγητό, μόνο με νερό, τις υποβάλλουν σε διάφορες μορφές βασανιστηρίων, ώστε να τις πείσουν να δουλέψουν. Αφού τις πείσουν / εξαναγκάσουν τους ζητούν να φέρνουν κάθε μέρα τα διπλάσια χρήματα, για να αποκτήσουν « επαγγελματική συνείδηση », αν δεν το καταφέρουν τις κλειδώνουν και πάλι.

Ένας άλλος τρόπος στατολόγησης με σκοπό την καταναγκαστική πορνεία είναι και η απαγωγή (ποσοστό 9%). Οι σωματέμποροι επιλέγουν κορίτσια που ζουν σε επαρχιακές πόλεις μόνα τους ή με ηλικιωμένους γονείς, που συνήθως δεν έχουν άλλα αδέρφια, τις κλέβουν από τα σπίτια τους και τις φυλακίζουν σε διαμερίσματα, τα οποία φρουρούνται ολόκληρο το 24ωρο. Τις κρατούν κλειδωμένες στα διαμερίσματα και ασκούν πάνω τους σωματική, ψυχολογική και σεξουαλική βία, πολλές φορές τις αφήνουν νηστικές, δίνοντάς τους μόνο νερό, και γυμνές, ενώ οι ομαδικοί βιασμοί

συνηθίζονται πάρα πολύ. Ο χρόνος που απαιτείται από τους προαγωγούς για να υποτάξουν τις κοπέλες είναι συνήθως ένας μήνας.

Υπήρχε και μια ειδική κατηγορία μουσουλμάνων ανήλικων γυναικών, από το Αζερμπαϊτζάν, το Καζακστάν, το Ουζμπεκιστάν και την Κιργισία, τις οποίες δεν τις πορνολογούσαν ομάδες Ουκρανών διεθνοσωματεμπόρων. Σύμφωνα με τον Λάζο (2002, σ.243) ήταν κάποιοι στενοί συγγενείς τους που με ίδια πρωτοβουλία προσέγγιζαν Ουκρανούς διεθνοσωματεμπόρους και τις πουλούσαν, τους πρότειναν πολλές κοπέλες από τις οποίες οι διεθνοσωματέμποροι διάλεγαν όποιες αυτοί εκτιμούσαν ότι υπήρχε αξιόλογη προοπτική κερδοφορίας από την εκμετάλλευσή τους.

Τα θύματα αλλάζουν συνέχεια χέρια και περνούν σε καινούρια αφεντικά, αγοράζονται και μεταπωλούνται από χώρα σε χώρα μέχρι τον τελικό προορισμό, πρώτα δουλεύουν σε μεγάλες πόλεις της Ελλάδας και έπειτα σε επαρχιακές πόλεις. Δουλεύουν σε κέντρα στριπτιζ ή εκδίδονται, ή τις περισσότερες φορές και τα δύο. Πολλές από αυτές εξαναγκάζονται να έρχονται σε επαφή με πελάτες χωρίς προφυλάξεις, με αποτέλεσμα να εκθέτονται σε αφροδίσια νοσήματα ή σε ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες.

Οι πιθανότητες για να δραπετεύσει το θύμα είναι ελάχιστες, το 45% καταφέρνει να δραπετεύσει μετά από 12 μήνες και μόνο 14,5% καταφέρνει να δραπετεύσει το πρώτο τρίμηνο (Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης) κι αυτό γιατί είναι σχεδόν αδύνατο να βρει κάποιον να εμπιστευτεί και να μπορεί να την βοηθήσει. Τις εξαναγκάζουν να εκπορνευτούν, υποτίθεται για ένα μικρό διάστημα, μέχρι να ξεπληρώσουν τα έξοδα που έκαναν γι' αυτές οι διακινητές, ενώ τους υπόσχονται ότι

θα τις αφήσουν ελεύθερες όταν περάσει το διάστημα αυτό. Όμως, όταν περάσει το χρονικό διάστημα τις μεταπωλούν σε κάποιον άλλο προαγωγό και εκπορνεύονται πάλι χωρίς να αμοίβονται.

Από τα 5 άτομα του δείγματός μας οι 4 εκδιδόμενες στρατολογήθηκαν στη χώρα προέλευσης (Μολδαβία και Ρουμανία) μέσω αγγελιών στην εφημερίδα και η άλλη κοπέλα (από την Γεωργία) στην Ελλάδα, αφού πρώτα είχε εργαστεί σε νυχτερινό κέντρο ως barwoman. Από τα 5 άτομα του δείγματός μας τα 2 πέρασαν στα ελληνικά σύνορα με τα πόδια. Για τα 4 άτομα η διαδικασία εξαναγκαστικής ένταξής τους στην πορνεία είναι ακριβώς αυτή που περιγράψαμε πιο πάνω.

Επίσης, οι εκδιδόμενες μας κατήγγειλαν πολλά περιστατικά κατά τα οποία οι διεθνοσωματέμποροι έπαιρναν κάποια χρήματα από μερικές κοπέλες για να τις περάσουν στα ιταλικά σύνορα, αφού τις επιβίβαζαν σε Ι.Χ. τις περιπλανούσαν για πέντε ημέρες περίπου, χωρίς καθόλου φαγητό, γύρω από τα βουνά της Μολδαβίας και τις άφηναν σε ερημική τοποθεσία χωρίς καθόλου χρήματα λέγοντάς τους ότι είχαν φτάσει στην Ιταλία. Όταν οι κοπέλες διαπίστωναν ότι βρίσκονταν στην χώρα τους, προσπαθούσαν με κάθε μέσο να γυρίσουν σπίτι τους, όχι πάντα επιτυχώς.

Ακόμα, 2 από τις εκδιδόμενες μας κατήγγειλαν ένα περιστατικό κατά το οποίο συγγενικό πρόσωπο είχε πουλήσει κοπέλα σε διεθνοσωματέμπορους και είχε πάρει εκείνη τα χρήματα. Συγκεκριμένα, μια κοπέλα την είχε πουλήσει η αδερφή της στην Τουρκία και τα ίχνη της από τότε έχουν χαθεί.

Η δεύτερη περίπτωση αφορά μια εκδιδόμενη από το δείγμα μας, η οποία εκπορνευόταν εξαναγκαστικά μαζί με μια φίλη της σε επαρχιακή πόλη, όταν η φίλη της κατάφερε να αποδράσει ο προαγωγός απαίτησε από την εκδιδόμενη να «

ξεπληρώσει » και το χρέος της φίλης της, με αποτέλεσμα να εκδίδεται για 6 μήνες χωρίς καμία αμοιβή.

ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ

Στο κεφάλαιο αυτό θα μας απασχολήσουν όλα τα προβλήματα που προκύπτουν από το εργασιακό περιβάλλον των εκδιδόμενων ατόμων και από τις συναναστροφές τους με τους προαγωγούς αλλά και τους πελάτες. Ειδικότερα, θα προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε τον τρόπο συμπεριφοράς των πελατών απέναντι στους εκδιδόμενους και την σχέση μαστροπού-εκδιδόμενου. Στο σημείο αυτό θα προσπαθήσουμε να δούμε αν η χώρα προέλευσης του εκδιδόμενου επηρεάζει τον τρόπο αντιμετώπισής του τόσο από τους πελάτες όσο και από τους μαστροπούς αλλά πιο συγκεκριμένα η διάκριση θα γίνει μεταξύ μη εξαναγκαστικά και εξαναγκαστικά εκδιδόμενης. Θα προσπαθήσουμε να ερευνήσουμε τις σχέσεις που υπάρχουν ανάμεσα στα άτομα που εργάζονται στο ίδιο εργασιακό περιβάλλον. Τέλος, θα διερευνήσουμε την επικινδυνότητα του επαγγέλματος της πορνείας τόσο μέσω πιθανών εκβιασμών και απειλών που δέχονται οι εκδιδόμενοι, όσο και μέσω του κινδύνου μεταδοτικών ασθενειών.

ΣΧΕΣΗ ΠΕΛΑΤΗ – ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΥ

Σύμφωνα με τον Λάζο, (2002, σ.20), οι προσεγγίσεις για τον πελάτη στη διεθνή βιβλιογραφία, κατά κανόνα εστιάζουν σε ψυχικές, σωματικές ή ηθικές ιδιαιτερότητες, αδυναμίες, γούστα, ανάγκες λιμπιντικής εκτόνωσης που υποτίθεται ότι είναι ισχυρότερες στον άνδρα. Όμως ο πελάτης δεν είναι ψυχική ιδιαιτερότητα, προδιάθεση ή ό,τι άλλο ανάλογο. Πρώτα απ' όλα, ο πελάτης είναι κοινωνικο-οικονομική σχέση με ιστορικό χαρακτήρα. Κατά δεύτερο αλλά όχι και δευτερεύοντα λόγο, η σχέση εκδιδόμενης-πελάτη είναι και φυλική σχέση, σχέση φύλων, θέση που ισχύει και όταν το εκδιδόμενο άτομο

είναι άνδρας, εφόσον αποτελεί μέρος της συνολικής σεξουαλικής οικονομίας των φύλων. Έτσι, π.χ. η αύξηση των πορνικών επαφών από τους άνδρες οδηγεί σε μείωση ή/και έκπτωση της ποιότητας στις σεξουαλικές σχέσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών γενικά. Επομένως, η μείωση ή/και έκπτωση αυτή δεν οφείλεται στην εκδιδόμενη ως ιστορικό πρόσωπο αλλά στην εκδιδόμενη ως οικονομική και φυλική θέση που προβλέπεται-επιβάλλεται δομικά από την ιστορική κοινωνία να υπάρχει ως συστατικό της στοιχείο.

Άρα, οι λόγοι που οδηγούν έναν άνδρα στην πορνεία είναι οι ίδιοι με τους λόγους που συντηρούν και διαιωνίζουν τη σχέση εκδιδόμενης-πελάτη, που είναι μια από τις πιο επικρατούσες μορφές που μπορεί να πάρει η σχέση των φύλων και, ευρύτερα, η οργάνωση της σεξουαλικότητας στην ιστορική κοινωνία, την κοινωνία των τάξεων και του ανδρισμού. Εντείνεται δε και τελειοποιείται σε μια κοινωνία που έχει επιδοθεί στην εντατική αναγωγή κάθε ανθρώπου και σχέσης σε εμπόρευμα (Λάζος, 2002, σ.21).

Σκεφτήκαμε να διακρίνουμε πώς συμπεριφέρονται οι πελάτες στα εξαναγκαστικά και τα μη εξαναγκαστικά εκδιδόμενα άτομα, αν και όλα τα εκδιδόμενα άτομα του δείγματός μας για διαφορετικό λόγο ο καθένας αναγκάστηκε να εκπορνευθεί. Επίσης, ένα άλλο κριτήριο που χρησιμοποιήσαμε ήταν το μέρος που εκπορνεύονταν τα άτομα, στην Αθήνα ή στην επαρχία, αλλά και τον χώρο, νυχτερινό μαγαζί, οίκος ανοχής ή κατ' οίκον πορνεία την συχνότητα των πορνικών επαφών που είχαν οι εκδιδόμενοι αλλά και το κόστος της πορνικής μίσθωσης.

Ξεκινώντας, την διερεύνηση αυτής της σχέσης πελάτη-εκδιδόμενου ατόμου θα χωρίσουμε τα 11 άτομα του δείματός μας σε 4 κατηγορίες. Στην πρώτη κατηγορία θα εντάξουμε τις 4 εξαναγκαστικά εκδιδόμενες αλλοδαπές που εργάζονταν σε νυχτερινό μαγαζί επαρχιακής πόλης στη Βόρεια Ελλάδα. Οι ερωτήσεις που κάναμε στις κοπέλες

ήταν οι εξής : ποιός ήταν κατά μέσο όρο ο αριθμός των πελατών που είχαν την ημέρα, αν είχαν το δικαίωμα της επιλογής στους πελάτες, αν δεχόταν βία (οποιασδήποτε μορφής από τους πελάτες), αν οι απαιτήσεις των πελατών έφταναν στα όρια της σεξουαλικής απόκλισης. Με τον όρο αυτό ορίζεται η σεξουαλική συμπεριφορά ενός ατόμου, οι ορμές του οποίου βρίσκουν ικανοποίηση όχι στην συνουσία με έναν σεξουαλικό σύντροφο αντίθετου φύλου και σχετικά συμβατής ηλικίας, αλλά έξω από αυτήν (π.χ. βιασμός, διασεξουαλισμός [παρενδυσία], ηδονοβλεψία, κοπρολαγνεία, κτηνοβασία, μαζοχισμός, νεκροφιλία, ποδολαγνεία, σαδισμός, φετιχισμός κ.τ.λ.). Σε καμία περίπτωση δεν θέλαμε να κατατάξουμε τους πελάτες σε κατηγορίες ανάλογα με τις προτιμήσεις τους, ο λόγος που έγινε αυτή η ερώτηση ήταν ότι, μια τέτοιου είδους απαίτηση από την εξαναγκαστικά εκδιδόμενη πιθανόν να αποτελούσε μια μορφή ψυχολογικής βίας.

Έτσι, από το δείγμα των 4 εξαναγκαστικά εκδιδόμενων προέκυψαν τα εξής συμπεράσματα, οι κοπέλες είχαν 10-15 πορνικές μισθώσεις κάθε βράδυ. Σύμφωνα με τον Λάζο (2002 σ.27) η πορνική μίσθωση αποτελεί το σημείο συνάντησης του εκδιδόμενου ατόμου με τον πορνοπελάτη γενικά. Η εκδιδόμενη παρέχει δυο διαφορετικά συστατικά : καταρχήν μισθώνει το σώμα (όλο ή μέρος του, ενεργό ή ανενεργό, ενεργητικό ή παθητικό) και κατά δεύτερο λόγο μισθώνει τον πορνικό της χρόνο, το χρόνο που είναι αναγκαίος για την προσφορά της συγκεκριμένης υπηρεσίας. Ο πορνοπελάτης αγοράζει σεξουαλική απόλαυση με κάποιο, κατά κανόνα, χρηματικό αντάλλαγμα. Στην περίπτωση του αυτοδιαχειριζόμενου εκδιδόμενου ατόμου, όταν η πορνική επαφή ολοκληρώνεται, έχει στα χέρια του το χρηματικό ισοδύναμο της υπηρεσίας που πρόσφερε. Στην περίπτωση του εξαναγκαστικά εκδιδόμενου ατόμου, όταν η πορνική επαφή ολοκληρώνεται, είναι ο σωματέμπορος που έχει στα χέρια του το χρηματικό ισοδύναμο

της υπηρεσίας που το εκδιδόμενο άτομο πρόσφερε. Και στις δυο περιπτώσεις ο πορνοπελάτης αποχωρεί πληρωμένος (ικανοποιημένος).

Στην δικιά μας περίπτωση, οι εκδιδόμενες δεν έπαιρναν στα χέρια τους το χρηματικό ισοδύναμο των υπηρεσιών που πρόσφεραν, αλλά ένα πολύ μικρό μερίδιο αυτού, από τον προαγωγό. Επίσης, δεν είχαν το δικαίωμα να αρνηθούν σε κάποιον πελάτη, ήταν υποχρεωμένες να έχουν πορνικές επαφές με τους πελάτες που τους υποδύκνει ο προαγωγός. Κάποιοι πελάτες, αν και γνώριζαν ότι οι εξαναγκαστικά εκδιδόμενες θα υπάκουαν σε κάθε σεξουαλική επιθυμία τους, χρησιμοποιούσαν σωματική βία. Υπάρχουν μαρτυρίες από 3 άτομα από τα 4, ότι κάποιοι πελάτες συστηματικά έπαιρναν κάποια εκδιδόμενη στο αυτοκίνητό τους, την οδηγούσαν σε ερημική τοποθεσία, είχαν πορνική επαφή μαζί της, στην συνέχεια την κακοποιούσαν και την πέταγαν έξω από το αυτοκίνητο, αφήνοντάς την αβοήθητη συνήθως μέσα σε κάποιο χωράφι που απείχε πολλά χιλιόμετρα (10-15χλμ) από το πιο κοντινό χωριό. Οι κοπέλες αυτές δεν είχαν την προστασία του προαγωγού τους κατά την διάρκεια των πορνικών επαφών. Απλά ο πελάτης έπαιρνε την εκδιδόμενη από τον προαγωγό για κάποιο χρονικό διάστημα που είχαν συμφωνήσει και μετά έπρεπε να την επιστρέψει. Όταν περνούσε το χρονικό διάστημα και η εκδιδόμενη δεν επέστρεφε, ο προαγωγός άρχιζε να ψάχνει από τα πιο κοντινά πιθανά σημεία ως τα πιο μακρινά μέχρι να την βρει.

Επίσης, και οι 4 εκδιδόμενες κατά την διάρκεια της εργασίας τους στο νυχτερινό κέντρο, όταν κρατούσαν « συντροφιά » στους πελάτες, μας δήλωσαν ότι, όλοι οι πελάτες τους μιλούσαν για τα προσωπικά και οικογενειακά τους προβλήματα. Συχνά κάποιοι πελάτες πήγαιναν μόνο και μόνο για να μιλήσουν μαζί τους χωρίς να αποσκοπούν στην πορνική επαφή. Κάποιοι από αυτούς, τους είχαν εξομολογηθεί τον έρωτά τους και

δήλωναν ότι ήταν έτοιμοι να διαλύσουν τον γάμο τους προκειμένου να ζήσουν μαζί τους, συχνά τους έπαιρναν ακριβά δώρα προσπαθώντας να τις πείσουν ότι ήταν οικονομικά ευκατάστατοι.

Στα μπαρ και νυχτερινά κέντρα που δεν αποτελούσαν γνήσιες και αποκλειστικές πορνικές εγκαταστάσεις υπήρχαν και άλλες εργαζόμενες γυναίκες, η κατάσταση αυτή περιλάμβανε ένα στοιχείο σύγχυσης και έδινε στον πελάτη που το επιθυμούσε ένα χαρακτήρα φλερτ και περιπέτειας στην πορνική μίσθωση (Λάζος, 2002, σ.259).

Εκείνο όμως το οποίο μας εντυπωσίασε ιδιαίτερα, ήταν το γεγονός ότι, αν τις συναντούσαν τυχαία στο δρόμο την επόμενη μέρα προσποιούνταν ότι δεν τις είχαν ξαναδεί και τις προσπερνούσαν χωρίς καν να τις χαιρετήσουν.

Σύμφωνα με τον Λάζο (2002, σ.263), από την πλευρά του πορνοπελάτη, η εξαναγκαστική πορνεία των μπαρ και των νυχτερινών κέντρων στην Ελλάδα της περιόδου 1990-2000 είχε δυο κύρια χαρακτηριστικά : 1) ήταν πορνεία της έμφασης στα φυσικά χαρακτηριστικά παρά στην πορνική τεχνική της γυναίκας εκδιδόμενης, ο πελάτης καλυπτόταν με παθητική παρουσία και μηχανική συμμετοχή από μέρους της και 2) ήταν πορνεία όπου ο πελάτης μετέβαινε στο εμπόρευμα, στον τόπο της προσφοράς των υπηρεσιών, και όχι το εμπόρευμα στον πελάτη. Δεν ήταν πορνεία της αποστολής του πορνικού εμπορεύματος στο σπίτι.

Στην συγκεκριμένη επαρχιακή πόλη που έγινε η έρευνα υπήρχαν τρία νυχτερινά κέντρα τα οποία δούλευαν με αλλοδαπές, κυρίως από την Ρωσία, την Βουλγαρία, την Ρουμανία και την Βουλγαρία. Επειδή η κοινωνία ήταν κλειστή και όλοι οι κάτοικοι ήταν γνωστοί μεταξύ τους, τα μαγαζιά αυτά είχαν την μορφή μπαρ και δεν ήταν σε κάποιο κεντρικό δρόμο ή κάποιο άλλο κεντρικό σημείο. Μάλιστα το ένα από αυτά, στο οποίο

μας απαγορεύτηκε και η πρόσβαση, ήταν μέσα σε χωράφια και ο ιδιοκτήτης είχε ανοίξει ένα μικρό δρομάκι που ένωνε τον κεντρικό δρόμο με την είσοδο του μαγαζιού, για να διασχίσει κάποιος αυτό τον δρόμο ήταν απαραίτητο κάποιο αγροτικό αυτοκίνητο, αλλιώς δεν υπήρχε πρόσβαση ούτε με τα πόδια. Το μαγαζί αυτό ήταν διώροφο, ο κάτω όροφος λειτουργούσε ως μπαρ και χώρος που οι εκδιδόμενες έκαναν στριπτίζ, ενώ ο πάνω όροφος είχε δωμάτια στα οποία έμεναν οι κοπέλες αλλά και εκδίδονταν.

Σύμφωνα με τον Λάζο (2002, σ.194), τα δίκτυα των διεθνοσωματεμπόρων πέτυχαν την αποκέντρωση της πορνείας, επιδυνκνείοντας αξιόλογη ευελιξία , ευκινησία και προσαρμοστικότητα στις τοπικές συνθήκες. Η εκδιδόμενη και οι πορνικές υπηρεσίες βρέθηκαν σε κομβικά σημεία, λίγα χιλιόμετρα έξω από δεκάδες πόλεις και εκατοντάδες χωριά της περιφέρειας. Ιδιαίτερη σημασία είχε η προώθηση των πορνικών υπηρεσιών σε νέες, φιλικές στον πελάτη μορφές. Ειδικότερα μια μορφή, η μορφή του μπαρ, αποτέλεσε την κεντρική μορφή προώθησης της πορνείας στην περιφέρεια της Ελλάδας. Ήταν ευέλικτη, ευπροσάρμοστη, χαμηλού κόστους, με δυνατότητα να φιλοξενηθεί σε υπάρχον μπαρ ή να κατασκευάσει το οίκημα που θα τη φιλοξενήσει σε ελάχιστο χρονικό διάστημα, ίσως και σε 24 ώρες.

Ένα άλλο σημαντικό πρόβλημα που είχαν να αντιμετωπίσουν οι κοπέλες ήταν οι μεθυσμένοι πελάτες, οι οποίοι συχνά έχαναν τον έλεγχο και τους συμπεριφερόταν με πολύ άσχημο τρόπο (τους μιλούσαν άσχημα και τους φερόταν βίαια). Εξάλλου, στα περισσότερα μπαράκια της επαρχίας η ποιότητα των ποτών δεν είναι πάντα πολύ καλή, συχνά σερβίρονται ποτά « μπόμπες », τα οποία είναι ικανά να προκαλέσουν πολύ περισσότερες παρενέργειες στα άτομα που τα καταναλώνουν από κάποιο σφραγισμένο και αυθεντικό ποτό.

Ο κίνδυνος για τις εξαναγκαστικά εκδιδόμενες μεγάλωνε, όταν οι πελάτες που ήταν κάτω από την επήρεια αλκοόλ, έπαιρναν τις κοπέλες στο αυτοκίνητό τους για να έχουν πορνική επαφή μαζί τους. Τα αποτελέσματα τις περισσότερες φορές ήταν επικίνδυνη οδήγηση και άσκηση σωματικής βίας κατά την διάρκεια της σεξουαλικής πράξης.

Στην δεύτερη κατηγορία θα εντάξουμε τα 2 άτομα ελληνικής καταγωγής (τον άνδρα εκδιδόμενο και την « πόρνη πολυτελείας », για τρεις βασικούς λόγους. Ο ένας είναι η συχνότητα των πορνικών επαφών που είχαν με τους πελάτες, ο δεύτερος λόγος είναι το πορνικό μίσθωμα, το οποίο επειδή προέρχεται από μια συγκεκριμένη « πελατεία », που αποτελείται από τα ανώτερα κοινωνικά στρώματα, είναι αρκετά υψηλό. Και ο τρίτος λόγος είναι η δυνατότητα επιλογής των πελατών.

Αν και το ένα άτομο του δείγματός μας εκδιδόταν στην επαρχία και το άλλο στην Αθήνα, δεν εντοπίστηκαν ουσιαστικές διαφορές στην σχέση τους με τους πελάτες/πελάτισσες. Το κοινό χαρακτηριστικό ανάμεσα στις δυο περιπτώσεις του δείγματός μας ήταν ότι τα άτομα αυτά δεν έκλειναν πάνω από 10 ραντεβού τον μήνα, όχι πάνω από 2 ραντεβού την εβδομάδα. Λειτουργούσαν με κάποιον « ατζέντη », ο οποίος είχε κάποιες φωτογραφίες τους και τις έδειχνε στους πορνοπελάτες για να επιλέξουν το άτομο που ήθελαν. Η πορνική επαφή γινόταν τις περισσότερες φορές στο δωμάτιο κάποιου ξενοδοχείου και πιο σπάνια στο σπίτι του πελάτη ή της πελάτισσας. Υπήρχε όμως και η περίπτωση τα εκδιδόμενα άτομα να εργαστούν και σε κάποιο *prive party*, κάνοντας στριπτίζ αρχικά και στην συνέχεια σεξ με τους παρευρισκόμενους, και συχνά με όλους. Στις περιπτώσεις αυτές το πορνικό μίσθωμα έφτανε μέχρι και τα 1200-1500ευρώ για ένα βράδυ.

Στην περίπτωση της γυναίκας εκδιδόμενης υπήρχε πάντα μια πρώτη γνωριμία με τους πελάτες σε κάποιο εστιατόριο όπου γευμάτιζαν μαζί και κανόνιζαν όλα τα διαδικαστικά θέματα. Στο στάδιο αυτό, αν η εκδιδόμενη δεν επιθυμούσε να έχει πορνική επαφή με κάποιον πελάτη, για οποιονδήποτε λόγο, μπορούσε να αρνηθεί. Σύμφωνα μάλιστα με την προσωπική της μαρτυρία, μια άρνηση ανέβαζε το prestige της. Στην αντίθετη περίπτωση, εάν υπήρχε συμφωνία και από τις δυο πλευρές (για το ποσό της πορνικής μίσθωσης, για τις απαιτήσεις του πορνοπελάτη και για την εξωτερική εμφάνιση της εκδιδόμενης) κανονιζόταν κάποιο ραντεβού στο δωμάτιο κάποιου ξενοδοχείου. Η εκδιδόμενη όμως, δεν έπαιρνε ποτέ χρήματα χέρι με χέρι, αλλά πιο συχνά με την μορφή κάποιας επιταγής. Υπήρχαν και οι περιπτώσεις όπου κάποιοι πελάτες της ζητούσαν να προσφέρει τις πορνικές της υπηρεσίες για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα π.χ. για ένα Σαββατοκύριακο. Στην περίπτωση του άνδρα εκδιδόμενου η πρώτη γνωριμία γινόταν ήδη στο δωμάτιο κάποιου ξενοδοχείου, εκεί έβλεπε για πρώτη φορά την πελάτισσα και είχε την επιλογή να προσφέρει τις πορνικές του υπηρεσίες ή να φύγει. Οι περιπτώσεις, που σύμφωνα με την μαρτυρία του, επέλεξε να φύγει ήταν όταν οι πελάτισσες ήταν μεγάλης ηλικίας (60-70 ετών) ή όταν οι απαιτήσεις των πελατισσών ξεπερνούσαν κάποιους ηθικούς φραγμούς του εκδιδόμενου (πολλές πελάτισσες απαιτούσαν κατά την διάρκεια της πορνικής επαφής να παρευρίσκεται και ο σύζυγός τους), αλλά υπήρχαν και περιπτώσεις που κάποιες πελάτισσες απαιτούσαν από τον εκδιδόμενο να προσφέρει τις πορνικές του υπηρεσίες σε σχέσεις αιμομιξίας (μητέρας-κόρης).

Στις περιπτώσεις που ο άνδρας εκδιδόμενος συμφωνούσε με την πορνοπελάτισσα να της προσφέρει τις πορνικές του υπηρεσίες για ορισμένο χρονικό διάστημα, έπαιρνε την πορνική μίσθωση μετά την τέλεση της σεξουαλικής πράξης.

Ένα άλλο κοινό σημείο που υπήρχε ανάμεσα στους δυο εκδιδόμενους ήταν ότι κανόνιζαν πάντα τα πορνικά ραντεβού τους μέσω ενός κινητού τηλεφώνου που είχαν στην κατοχή τους ειδικά γι' αυτόν τον λόγο. Το κινητό αυτό τηλέφωνο δεν ήταν ανιχνεύσιμο, δεν μπορούσε ποτέ να συνδεθεί άμεσα με τους εκδιδόμενους, δηλαδή ήταν καρτοκινητό.

Επίσης, οι πελάτες/πελάτισσες και από τους δυο εκδιδόμενους ήταν άτομα που ήταν οικονομικά ευκατάστατα, συχνά κατείχαν υψηλή κοινωνική θέση λόγω του επαγγέλματος ή της περιουσίας τους και ανήκαν τις περισσότερες φορές στην ελίτ της κοινωνίας (πολιτικά πρόσωπα, επιχειρηματίες, δημοσιογράφοι, καλλιτέχνες κ.τ.λ.). Φυσικά, η συναναστροφή και οι πορνικές επαφές των εκδιδόμενων μ' αυτά τα πρόσωπα απαιτούσαν απόλυτη εχεμύθεια και σχέσεις εμπιστοσύνης, χωρίς όμως να λείπουν και οι εκβιασμοί και οι απειλές απ' την πλευρά των πορνοπελατών προς τους εκδιδόμενους, υπήρχε δηλαδή έντονο το στοιχείο της ψυχολογικής βίας

Υπήρχε η περίπτωση σε έναν από τους δυο εκδιδόμενους να προσφέρει τις πορνικές του υπηρεσίες ταυτόχρονα σε μεγάλο αριθμό πορνοπελατών (10-15 άτομα) και να υπάρχουν άτομα στον ίδιο χώρο που να έχουν στην κατοχή τους όπλα, ενώ ταυτόχρονα στον ίδιο ιδιωτικό χώρο υπήρχαν μεγάλες ποσότητες ναρκωτικών (κοκαΐνης, χασίς, χαπιών). Για τον εκδιδόμενο δεν ήταν υποχρεωτική η χρήση ναρκωτικών ουσιών, αλλά οι πορνοπελάτες τον παρακινούσαν και του ασκούσαν έντονη ψυχολογική βία.

Η γνώμη που είχαν οι δυο εκδιδόμενοι για την πορνική τους πελατεία, ήταν κοινή σε γενικές γραμμές. Και οι δυο χαρακτήριζαν τους πελάτες τους ως άτομα τα οποία δεν είχαν ικανοποιητική ή δεν είχαν καθόλου σεξουαλική ζωή και χρησιμοποιούσαν την οικονομική τους επιφάνεια για να καλύψουν αυτές τις ανάγκες και επιθυμίες τους. Η

σχέση που είχαν με τους εκδιδόμενους ήταν σχέση εξουσιαστή-εξουσιαζόμενου και οι περισσότεροι πορνοπελάτες θεωρούσαν ότι με τα χρήματά τους μπορούσαν « να αγοράσουν » τα πάντα ακόμη και την ψυχή του εκδιδόμενου. Αυτή είναι η θέση που υιοθέτησαν οι δυο εκδιδόμενοι.

Πολλά από αυτά που αναφέρθηκαν παραπάνω σχετικά με τις απόψεις των εκδιδόμενων για το πλαίσιο της εργασίας τους, σύμφωνα με τον Λάζο (2002, σ.288), αποτελούν ψευδαισθήσεις. Πιο συγκεκριμένα, υπάρχουν πέντε ψευδαισθήσεις : 1) η ψευδαίσθηση περί απόλυτης ελευθερίας κινήσεων (αποτελεί ζήτημα προσωπικής απόφασης το αν και πότε θα λάβει χώρα μίσθωση για παροχή πορνικών υπηρεσιών), 2) η ψευδαίσθηση της επιλογής των πελατών (το εκδιδόμενο άτομο έχει τη δυνατότητα να αρνηθεί την προσφορά πορνικών υπηρεσιών σε οποιονδήποτε πελάτη για οποιονδήποτε λόγο), 3) η ψευδαίσθηση της επιλογής των πορνικών υπηρεσιών (το εκδιδόμενο άτομο έχει τη δυνατότητα να θέσει αδιαπραγμάτευτα όρια ως προς τον τύπο των πορνικών υπηρεσιών που θα προσφέρει και συνεπώς να αρνηθεί οριακές πορνικές υπηρεσίες [σαδομαζοχισμό, ουρολαγνεία, κοπρολαγνεία κ.α] ή πορνικές υπηρεσίες που δεν επιθυμεί να προσφέρει [πρωκτική επαφή κ.α], 4) η ψευδαίσθηση του καθορισμού των τιμών της πορνικής μίσθωσης [illusion of pornic hiring price setting] κατά την οποία το εκδιδόμενο άτομο ορίζει την τιμή της πορνικής μίσθωσης. Ο πελάτης τη δέχεται ή αποσύρεται και 5) η ψευδαίσθηση του αδιαπραγμάτευτου της φυσικής και ψυχικής υγείας (η χρήση προφυλακτικού είναι δεδομένη, ο πελάτης οφείλει να είναι ευγενικός, να τηρεί ετικέτα, να είναι καθαρός κ.τ.λ.). Όμως, στην πορνική αγορά τα πάντα ήταν υπό διαπραγμάτευση και βρίσκονταν σε κατάσταση αιώρησης. Οι πελάτες δεν επιλέγονταν

αλλά επιβάλλονταν από τους νόμους της πορνικής αγοράς, το ίδιο και οι προσφερόμενες πορνικές υπηρεσίες και οι ώρες απασχόλησης (Λάζος, 2002, σ.289,290).

Στην τρίτη κατηγορία θα εντάξουμε την εκδιδόμενη που έχει δικό της οίκο ανοχής, την ηλικιωμένη εκδιδόμενη και την εκδιδόμενη που έχει κάνει αλλαγή φύλου. Όσο κι αν τα άτομα αυτά προέρχονται από διαφορετικό χώρο (οίκο ανοχής, κατ' οίκον πορνεία, πορνεία πεζοδρομίου), έχουν ένα κοινό σημείο. Οι πελάτες που αναζητούν να καλύψουν τις σεξουαλικές τους επιθυμίες με τα τρία αυτά άτομα, είναι πορνοπελάτες που έχουν κάποιες ιδιαίτερες σεξουαλικές επιθυμίες και προτιμήσεις. Επίσης, τα εκδιδόμενα άτομα έχουν συγκεκριμένη πορνοπελατεία που παραμένει σταθερή ακόμα και για μια δεκαετία. Έτσι, έχει δημιουργηθεί μία σχέση πελάτη-εκδιδόμενου που κάποιες φορές είναι σχέση φιλίας ανάμεσα στις δυο πλευρές. Αυτοί οι σταθεροί πελάτες, περισσότερο μοναχικά άτομα, αναζητούν πέρα από μια πορνική επαφή και μια επικοινωνία με τους εκδιδόμενους, συχνά συζητάνε τα προσωπικά τους προβλήματα και αναζητούν την συντροφιά των εκδιδόμενων. Οι εκδιδόμενοι αρκούνται σ' αυτήν την « συγκεκριμένη » και σταθερή πελατεία και δεν ρισκινδυνεύουν να προσεγγίσουν καινούριους πελάτες. Οι πορνικές επαφές δεν είναι σε καθημερινή βάση, κάποιες φορές αρκούν 2 πορνικά ραντεβού την εβδομάδα.

Οι πορνικές μισθώσεις είναι μεγαλύτερες ιδίως στην ηλικιωμένη εκδιδόμενη και στην εκδιδόμενη που έχει κάνει αλλαγή φύλου.

Στην τέταρτη κατηγορία κατατάσσουμε τις δυο μη καταναγκαστικά εκδιδόμενες (μια Ελληνίδα και μια αλλοδαπή) που εκπορνεύονται σε συνοικιακό μαγαζί της Αθήνας. Οι πελάτες και σ' αυτήν την κατηγορία είναι σε γενικές γραμμές σταθεροί, περισσότερο γιατί το μαγαζί είναι συνοικιακό, αλλά οι λόγοι που δεν εντάξαμε αυτά τα δυο άτομα

στην προηγούμενη κατηγορία είναι δυο. Ο πρώτος είναι ότι οι πορνικές μισθώσεις δεν ξεπερνούν τις συνηθισμένες που ισχύουν στην πορνική αγορά και ο δεύτερος είναι ότι οι συγκεκριμένοι πορνοπελάτες έχουν μια σχέση φλερτ με τις εκδιδόμενες, κάτι που ήταν εμφανές και στην επιτόπια έρευνά μας. Προσπαθούσαν δηλαδή να κερδίσουν την συμπάθεια των εκδιδόμενων, χρησιμοποιώντας διάφορα μέσα όπως ακριβά δώρα, αλλά και κανόνιζαν και κάποιες εξόδους με τις εκδιδόμενες εκτός του χώρου εργασίας τους με σκοπό όχι αποκλειστικά την σεξουαλική επαφή αλλά απλά και μόνο την διασκέδαση (π.χ. σε κάποιο εστιατόριο, σε κάποιο νυχτερινό κέντρο κ.τ.λ.).

Οι εκδιδόμενες μας δήλωσαν ότι δεν είχαν υποστεί κάποια μορφή βίας (σωματικής, ψυχολογικής ή σεξουαλικής) από τους πελάτες, ακόμη κι όταν ήταν σε κατάσταση μέθης κι αυτό γιατί υπήρχε προστασία στο μαγαζί που απομάκρυνε τους πελάτες όταν υπήρχε η πιθανότητα να τους προξενήσουν οποιοδήποτε πρόβλημα.

Επιπλέον, οι πορνικές επαφές ήταν σε καθημερινή βάση και δεν είχαν την δυνατότητα να επιλέξουν τους πελάτες.

Οι πελάτες χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες σύμφωνα με τον Λάζο (2002, σ.206 -211), είναι οι «¹ πυρηνικοί » πελάτες (ενέταξαν την πορνεία στον ευρύτερο τρόπο ζωής τους, αναδιοργανώνοντας τη δομή της εβδομάδας ή του μήνα με τρόπο ώστε η μίσθωση πορνικών υπηρεσιών να είναι προγραμματισμένη, να αποτελεί κανονικότητα ανάλογη της εργασίας, της εξόδου με σκοπό τη διασκέδαση, η σχέση τους με την πορνεία χαρακτηριζόταν από σταθερή συχνότητα και τακτικότητα προσφυγής στην πορνική αγορά, έκαναν χρήση των πορνικών υπηρεσιών από τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα ως και μία φορά τον μήνα), οι «² περιφερειακοί » πελάτες (άνδρες που είχαν ενταγμένη την πορνεία στη σεξουαλική τους ζωή αλλά όχι και στην κοινωνική). Οι περιφερειακοί

πελάτες αποτέλεσαν τον κύριο όγκο της πορνικής πελατείας κατά την περίοδο 1990-2000. Η τρίτη κατηγορία περιλαμβάνει τους « δорυφορικούς » πελάτες (άνδρες που για χρονικές περιόδους ετών προσφεύγουν στην πορνεία σπάνια και άτακτα, ευκαιριακά, καθώς και άνδρες που βρίσκονται σε κάποιο πρώτο στάδιο επαφής και γνωριμίας με τον χώρο και τις προσφερόμενες υπηρεσίες του).

Όποια και να είναι η κατηγορία στην οποία εντάσσεται ο πελάτης, το μερίδιο ευθύνης του για την ύπαρξη του θεσμού της πορνείας είναι το ίδιο. Ο πελάτης είναι εκείνος που δίνει το οικονομικό κίνητρο στους προαγωγούς, με τις πορνικές μισθώσεις, αλλά και στα διεθνή κυκλώματα σωματεμπορίας να διατηρούν, να ανανεώνουν και να αυξάνουν το ανθρώπινο εμπόρευσμά τους.

Αξιίζει να αναφέρουμε ότι ανάμεσα στα μέτρα που προτείνονται και μελετούν οι αρμόδιες επιτροπές των υπουργείων Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης είναι ακόμη και η τιμωρία των πελατών που πληρώνουν για αγοραίο έρωτα με ενήλικες αλλοδαπές που βρίσκονται παράνομα στη χώρα. Έτσι, προτείνεται η επέκταση των ποινικών κυρώσεων και σ' εκείνους που γνωρίζουν ότι η εκδιδόμενη γυναίκα ή άνδρας, είναι θύμα παράνομης εμπορίας και διακίνησης. Υποστηρίζεται η άποψη ότι ο πελάτης ασκεί βία στο θύμα, αναγκάζοντάς το με προσβλητική συμπεριφορά, να προβεί σε μία πράξη που δεν επιθυμεί και επομένως εκτιμάται ότι είναι απαραίτητη η δίωξή του για την αποτελεσματικότερη καταστολή της δράσης των διακινητών.

ΣΧΕΣΗ ΠΡΟΑΓΩΓΟΥ – ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΥ

Η βασική διάκριση που θα γίνει στο σημείο αυτό είναι ανάμεσα στον προαγωγό και το εξαναγκαστικά εκδιδόμενο άτομο και τον προαγωγό και το μη εξαναγκαστικά εκδιδόμενο άτομο. Αν και η προσωπική μας άποψη είναι ότι σε όλες τις περιπτώσεις μια

τέτοια σχέση δεν μπορεί παρά να είναι σχέση εξουσιαστή και εξουσιαζόμενου, από την στιγμή που ο προαγωγός εκμεταλλεύεται το σώμα και την πορνική τεχνική του εκδιδόμενου ατόμου για προσωπικό του όφελος. Η μόνη διαφορά ίσως να εντοπίζεται στις συνθήκες διαβίωσης του εκδιδόμενου ατόμου, αν είναι επαρκείς ή αν βρίσκονται κάτω από τα όρια της επιβίωσης και αγγίζουν την εξαθλίωση αλλά και αν παίρνει το ίδιο το εκδιδόμενο άτομο τις πορνικές μισθώσεις ή ποσοστά από αυτές ή και τίποτα. Επίσης, άλλο ένα κριτήριο που θα χρησιμοποιήσουμε είναι ο τρόπος διαμονής των εκδιδόμενων, δηλαδή αν βρίσκονται επί 24ωρου βάσης κάτω από την εποπτεία του προαγωγού ή αν « εποπτεύονται » μόνο κατά την διάρκεια των πορνικών τους υποχρεώσεων.

Το δείγμα της έρευνάς μας αποτελείται από 4 αλλοδαπές εξαναγκαστικά εκδιδόμενες και από άλλα 7 άτομα μη εξαναγκαστικά εκδιδόμενα. Αρχικά, θα αναφερθούμε στην σχέση του προαγωγού με τις εξαναγκαστικά εκδιδόμενες.

Τα άτομα αυτά είχαν έρθει παράνομα στην Ελλάδα με σκοπό να εργαστούν σε διάφορους κλάδους αλλά σε καμία περίπτωση στην πορνική αγορά. Το κοινό χαρακτηριστικό ανάμεσα στα 4 άτομα ήταν ότι άλλαζαν προαγωγό κάθε 2-3 μήνες, γεγονός που τους άφηνε ελάχιστα περιθώρια να προσαρμοστούν στις απαιτήσεις του καθένα. Αν σκεφτεί κανείς ότι τις κοπέλες αυτές τις πουλούσε ο ένας προαγωγός στον άλλο, από μαγαζί σε μαγαζί και από πόλη σε πόλη, εύκολα μπορεί να γίνει ο συνειρμός ότι τις εκδιδόμενες τις αντιμετώπιζαν ως εμπόρευμα το οποίο έπρεπε να « ενοικιασθεί » σε καλή τιμή, να διατηρείται σε καλή κατάσταση για να έχει αυξημένη ζήτηση από την πορνοπελατεία και να έχει την μέγιστη αποδοτικότητα.

Οι προσωπικές αφηγήσεις και μαρτυρίες αυτών των 4 ατόμων ξεπερνούν τα όρια της φαντασίας. Δύσκολα μπορεί κάποιος να πιστέψει, όσο κι αν το υποπτεύεται, την

προσωπική ιστορία που κρύβεται πίσω από μια καλλίγραμη και προκλητικά όμορφη εκδιδόμενη κοπέλα. Ακριβώς επειδή οι συγκεκριμένες εκδιδόμενες είχαν περάσει από πολλούς προαγωγούς, εκμεταλλευτήκαμε αυτή τους την εμπειρία, όσο δυσάρεστη κι αν ήταν, για να έχουμε μια συνολικότερη εικόνα της σχέσης εκδιδόμενης-προαγωγού και δεν αρκεστήκαμε στον συγκεκριμένο προαγωγό που είχαν εκείνο το χρονικό διάστημα.

Έχουμε αναφερθεί σε άλλο σημείο για το θέμα της διατροφής τους, το οποίο πολλές φορές έφτανε στα όρια της εξαθλίωσης. Αυτό που θα μας απασχολήσει στην παρούσα φάση είναι το θέμα της βίας, κάθε μορφής που δέχονταν καθημερινά από τους προαγωγούς. Οι συγκεκριμένες εκδιδόμενες έμεναν σε έναν κοινό χώρο και δεν είχαν το δικαίωμα εξόδου έστω και για πολύ περιορισμένο χρονικό διάστημα, χωρίς την άδεια του προαγωγού. Ο φόβος ήταν τόσο μεγάλος που αν και στο σπίτι που έμεναν δεν υπήρχε φύλαξη, οι εκδιδόμενες δεν τολμούσαν να βγουν χωρίς να έχουν ενημερώσει πριν τον προαγωγό (δεν μπορούσαν να πάνε ούτε μέχρι το περίπτερο να πάρουν τσιγάρα). Πάντα υπήρχε η απειλή ότι η ανυπακοή μπορεί να τους στοίχιζε την ζωή τους. Είχαμε μαρτυρίες για βασανισμούς (κάψιμο στο σώμα με τσιγάρο της εκδιδόμενης από τον προαγωγό και έντονους ξυλοδαρμούς) που είχαν γίνει όταν μία από τις 4 εκδιδόμενες βρισκόταν στην Θεσσαλονίκη. Αυτό που μας έκανε εντύπωση ήταν ότι οι εκδιδόμενες είχαν άποψη για κάθε πόλη που είχαν εκπορνευθεί κατά πόσο οι προαγωγοί ήταν καλύτεροι ή χειρότεροι ως προς την συμπεριφορά απέναντί τους. Οι δυο πόλεις της Βόρειας Ελλάδας, που τις θεωρούσαν χειρότερες από θέμα προαγωγών οι εκδιδόμενες, ήταν η Θεσσαλονίκη και η Κατερίνη. Για τις δυο αυτές πόλεις είχαν ξετυλιχθεί απίστευτες ιστορίες φρίκης, όπως π.χ. διακοπή ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης, που προερχόταν από πορνική επαφή με ανεπαρκή μέτρα προφύλαξης, με συρμάτινη κρεμάστρα την οποία τοποθετούσαν στα

γεννητικά όργανα της εκδιδόμενης, δεν πρέπει να παραλείψουμε ότι μια τέτοια μέθοδος ήταν ικανή και υπεύθυνη να προκαλέσει ανεπανόρθωτες βλάβες και σοβαρά προβλήματα υγείας, ακόμη και θάνατο από την προερχόμενη αιμοραγία. Συχνό τρόπος διακοπής ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης αποτελούσε και ο έντονος ξυλοδαρμός στην κοιλιακή χώρα. Αλλά ακόμα και στις περιπτώσεις που ο προαγωγός μεριμνούσε για την εκδιδόμενη και η άμβλωση γινόταν από κάποιον γιατρό γυναικολόγο, η εκδιδόμενη επέστρεφε πολύ σύντομα στα « πορνικά της καθήκοντα », ακόμη και μετά από μία ή δυο μέρες.

Οι εξαναγκαστικά εκδιδόμενες είχαν τον φόβο ότι θα χάσουν την ζωή τους αν προσπαθούσαν να αποδράσουν, για τους εξής λόγους : βρίσκονταν παράνομα στην χώρα μας γεγονός που τις εμπόδιζε να καταγγείλουν στην αστυνομία τους βασανισμούς που είχαν υποστεί, η κράτησή, η φυλάκιση, ή η απέλασή τους ήταν πολύ πιθανή. Το κυριότερο πρόβλημά τους ήταν ότι αν κάποια στιγμή επέστρεφαν στη χώρα τους θα γινόταν γνωστό στην οικογένειά τους και το ευρύτερο κοινωνικό τους περιβάλλον η πορνική τους « σταδιοδρομία », επίσης δεν είχαν χρήματα για να περάσουν τα σύνορα και να επιστρέψουν, δεν γνώριζαν την γλώσσα της χώρας στην οποία βρίσκονταν παράνομα αλλά ούτε και τον τρόπο λειτουργίας του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης.

Οι προαγωγοί συχνά τις απειλούσαν ότι θα τις πάνε στην αστυνομία. Σύμφωνα με μία καταγγελία που επιβεβαιώνεται από 2 εκδιδόμενες, ένα συγγενικό τους ανήλικο πρόσωπο (α βαθμού συγγένεια), όπου εκδιδόταν εξαναγκαστικά στην περιοχή της Θεσσαλονίκης, ύστερα από συνεχόμενους βασανισμούς και απάνθρωπη μεταχείριση από τον προαγωγό κατάφερε να φτάσει στην αστυνομία, κατά την διάρκεια της προσωρινής κράτησης της σε κάποιο κρατητήριο, έπεσε θύμα ομαδικού βιασμού από κάποιους αστυνομικούς, στην συνέχεια δολοφονήθηκε από υπερβολικό ξυλοδαρμό και

σεξουαλική βία που προκάλεσε τον θάνατο και υπάρχουν οι υπόνοιες ότι το πτώμα της άτυχης κοπέλας ρίχτηκε στην θάλασσα. Το συγκεκριμένο περιστατικό οφείλαμε να το αναφέρουμε γνωρίζοντας ότι, αν είναι πραγματικό, δεν θα υπήρχε άλλη δυνατότητα να γίνει γνωστό στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.

Όλα αυτά τα περιστατικά λειτουργούσαν αποτρεπτικά στο να αντισταθούν τα εκδιδόμενα άτομα στις απαιτήσεις των προαγωγών. Στις πιο ακραίες της μορφές η άσκηση βίας των προαγωγών γίνεται και για λόγους παραδειγματισμού, πιο συγκεκριμένα μπορεί να βασανισθεί ένα άτομο ή ακόμα και να βρει φρικτό θάνατο προκειμένου να υπάρχει απόλυτη υπακοή από τα υπόλοιπα εκδιδόμενα άτομα της ομάδας που ηγείται ο εκάστοτε προαγωγός. Τα εγκλήματα αυτά έχουν πολύ μεγάλο σκοτεινό αριθμό, πολύ μικρή θεατότητα και ελάχιστες πιθανότητες να γίνει κάποια καταγγελία. Ένας από τους πιο φρικτούς και αποτελεσματικούς τρόπους για να εκτελεστεί ένα συμβόλαιο θανάτου είναι το « τσιμέντωμα », για την δουλειά απαιτείται ένα 25κιλο σακί τσιμέντο ταχείας πήξεως, ένας κουβάς χαλίκι και νερό. Το θύμα πρέπει να μη φορά παπούτσια και να είναι δεμένο σε καρέκλα ώστε να μην κουνιέται, αν κουνηθεί δεν πήζει το υλικό. Τοποθετούνται τα πόδια του σ' ένα πλαστικό καφάσι ή μια μεγάλη πλαστική λεκάνη στα οποία χύνεται το τσιμέντο, σε μια ώρα έχει πραγματοποιηθεί το καλούπωμα. Το θύμα ρίχνεται συνήθως στη θάλασσα. Ειδική παραγγελία είναι το « μπλόκι », στην περίπτωση αυτή το θύμα τσιμεντώνεται ολόκληρο και γι' αυτό χρησιμοποιείται ένα βαρέλι πετρελαίου για καλούπωμα, απαιτείται να τοποθετηθεί σωληνάκι στο στόμα του τσιμεντωμένου και να βγαίνει από το βαρέλι μόνο και μόνο για να μη σκάσει το βαρέλι από τα αέρια του σαπίσματος! Ο σκοπός της περιγραφής αυτών των βασανιστηρίων και των δολοφονιών δεν είναι άλλος από την

συνειδητοποίηση ότι η σχέση προαγωγού και εξαναγκαστικά εκδιδόμενου έχει μια ιδιαιτερότητα, η ζωή του εξαναγκαστικά εκδιδόμενου για τον προαγωγό δεν έχει καμία αξία και ότι κανένας εκδιδόμενος δεν είναι αναντικατάστατος.

Δεν πρέπει να παραλείψουμε ότι από την στιγμή που κάποιος είναι αποφασισμένος να γίνει προαγωγός και να πλουτίζει εις βάρος των εκδιδόμενων, είναι αποφασισμένος για όλα και δεν έχει ηθικούς φραγμούς. Πρωταχικό του μέλημα είναι η ατομική του προστασία αλλά και η διαφύλαξη των πορνικών του επιχειρήσεων από την αστυνομία και από την δικαιοσύνη.

Στην περίπτωση των μη εξαναγκαστικά εκδιδόμενων, η σχέση εκδιδόμενου-προαγωγού, σύμφωνα πάντα με τις προσωπικές τους μαρτυρίες, στις 5 περιπτώσεις έχει ένα κοινό χαρακτηριστικό, είναι περισσότερο σχέση προστασίας από κάποιους « επικίνδυνους » πελάτες, αλλά και σχέση οικονομικής συναλλαγής, αφού ένα ποσοστό των πορνικών μισθώσεων καταλήγουν στον προαγωγό.

Η σχέση αυτού του είδους αναπτύχθηκε περισσότερο από τις ανάγκες των εκδιδόμενων γυναικών που παρέμεναν στην πορνεία (ιδιαίτερα στην κατ'οίκον πορνεία). Σύμφωνα με τον Λάζο (2002, σ.290), έπρεπε να αντιμετωπιστεί από τις εκδιδόμενες η εξασφάλιση ελάχιστης προστασίας από τους πελάτες καθώς και η εξασφάλιση ότι θα πληρώσουν. Έτσι, η ανάγκη για γενική διεύθυνση (μανατζάρισμα) γεννήθηκε εντός της πορνείας, στο πλαίσιο του ανταγωνισμού με τα δίκτυα της διεθνosoματεμπορίας και τις άλλες εκδιδόμενες στον τομέα. Η ανάγκη για προστασία γεννήθηκε από την πορνική πελατεία. Σταδιακά οι μάνατζερ άρχιζαν να διαθέτουν λίστες πελατών και εκδιδόμενων, να μοιράζουν δουλειά ακόμη και να ενημερώνονται για παράπονα πελατών. Από κατά φαντασίαν, απόλυτος κυρίαρχος, η εκδιδόμενη μεταβλήθηκε σε αμυνόμενη ως προς

κάποια ελάχιστα. Παράλληλα, η φροντίδα για την σωματική και την ψυχική υγεία άρχισε να περιλαμβάνει έναν ολοένα αυξανόμενο συντελεστή ρίσκου.

Συμπληρωματικά, θα θέλαμε να παρατηρήσουμε ότι σε παλαιότερες εποχές, κάποιες φορές ο προαγωγός είχε και τον ρόλο του « αγαπητικού », τον οποίο συντηρούσε οικονομικά η εκδιδόμενη. Αυτή τη σχέση προαγωγού- εκδιδόμενης την συναντήσαμε στο δείγμα μας από την ηλικιωμένη εκδιδόμενη αλλά και στην περίπτωση της εκδιδόμενης που είχε κάνει αλλαγή φύλου, η οποία συζούσε με τον προαγωγό της και διατηρούσαν ερωτικό δεσμό.

Τέλος, θα αναφερθούμε στις σχέσεις που είχαν τα δυο εκδιδόμενα άτομα (η « πόρνη πολυτελείας » και ο άνδρας εκδιδόμενος) με τους προαγωγούς τους αντίστοιχα. Η ιδιαιτερότητα αυτών των ατόμων, που τους έκανε να ξεχωρίζουν από τις υπόλοιπες περιπτώσεις ήταν ότι, οι πελάτες τους κατά ένα πολύ μεγάλο ποσοστό ήταν επώνυμα πρόσωπα που προέρχονταν από τα ανώτερα κοινωνικοοικονομικά στρώματα. Οι εκδιδόμενοι έπρεπε να είναι πολύ προσεκτικοί στις κινήσεις τους, έτσι οι προαγωγοί τους ασκούσαν έντονη ψυχολογική πίεση. Ιδιαίτερα στην περίπτωση του άνδρα εκδιδόμενου, υπήρχε μια γυναίκα (σύζυγος πολιτικού προσώπου σε γνωστή επαρχιακή πόλη της νότιας Ελλάδας) που είχε τον ρόλο του μάνατζερ, κανόνιζε τα ραντεβού με τις πελάτισσες, έστελνε τους εκδιδόμενους σε πάρτυ που γινόταν και σε άλλες πόλεις (Αθήνα, Θεσσαλονίκη), κανόνιζε τις πορνικές μισθώσεις και συχνά « δοκίμαζε » ως πελάτισσα το ανθρώπινο εμπόρευμα που είχε στη διάθεσή της (10-15 άτομα). Χωρίς φυσικά να λείπουν και οι απειλές ότι, σε περίπτωση αποκάλυψης προσωπικών στοιχείων της προαγωγού ή των πελατών, το εκδιδόμενο άτομο θα έχανε την ζωή του. Όσα ισχύουν για τον άνδρα εκδιδόμενο, ισχύουν και για την γυναίκα με την μόνη διαφορά ότι ο

προαγωγός ήταν άνδρας. Οι προαγωγοί χρησιμοποιούσαν και κάποια τρίτα άτομα που παρακολουθούσαν τους εκδιδόμενους στις μη πορνικές συναναστροφές τους, και τους « ψάρευαν » πληροφορίες σχετικά με το επάγγελμά τους. Τα άτομα αυτά ήταν υπεράνω πάσης υποψίας, μπορεί να ήταν ο barman σε ένα νυχτερινό μαγαζί που σύχναζε το εκδιδόμενο άτομο. Έτσι, αν ο εκδιδόμενος/η αποκάλυπτε το επάγγελμά του/της οι συνέπειες θα έθεταν σε κίνδυνο την σωματική τους ακεραιότητα.

ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΥΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΟΙΝΟ

ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Στην κατηγορία αυτή δεν υπάρχει κάποια διάκριση ανάμεσα στα άτομα που αποτελούν το δείγμα της έρευνάς μας. Οι απόψεις και των 11 ατόμων για τις σχέσεις τους με τους άλλους εκδιδόμενους είναι σε γενικές γραμμές κοινές.

(Εκείνο που ίσως να περίμενε κανείς είναι ότι, ανάμεσα σε άτομα που έχουν κοινές εμπειρίες και αντιμετωπίζουν τα ίδια προβλήματα, να υπάρχει αλληλεγγύη και συνεργασία. Ιδιαίτερα στις περιπτώσεις των εξαναγκαστικά εκδιδόμενων που οι μορφές βίας είναι πολύ περισσότερες και πολύ πιο έντονες. Παρόλα αυτά πολύ σπάνια συναντάμε ουσιαστικές φιλίες ανάμεσα σε εκδιδόμενους που εργάζονται στο ίδιο εργασιακό περιβάλλον.

Σύμφωνα με τις απόψεις και των 11 εκδιδόμενων υπάρχει έλλειψη εμπιστοσύνης στις σχέσεις τους με τους ανθρώπους γενικότερα και η αντίληψη αυτή, σε αρκετά μεγάλο βαθμό επεκτείνεται και στις σχέσεις τους με τους άλλους εκδιδόμενους.

Ένα άλλο στοιχείο που επικρατεί, ιδιαίτερα σε οίκους ανοχής αλλά και σε μπαράκια και νυχτερινά κέντρα, είναι ο ανταγωνισμός. Ας μην ξεχνάμε ότι οι εκδιδόμενοι εργάζονται με ποσοστά στους χώρους αυτούς και ότι οι βασικοί λόγοι έλξης του πελάτη

είναι η εξωτερική εμφάνιση και η πορνική τεχνική. Σε έναν οίκο ανοχής ή σε κάποιο νυχτερινό μαγαζί η πορνική μίσθωση είναι κοινή για τον πελάτη ανεξάρτητα από το ποιά εκδιδόμενη θα επιλέξει για την ικανοποίηση των σεξουαλικών του απολαύσεων, όμως για την εκδιδόμενη ο αριθμός των πελατών καθορίζει το εισόδημά της.

Οι εκδιδόμενοι από το δείγμα μας, 7 άτομα από τα 11, που εκδίδονταν σ' αυτούς τους χώρους μας δήλωσαν ότι οι τσακωμοί ανάμεσα στους εκδιδόμενους γινόταν σε καθημερινή βάση γιατί υπήρχαν έντονα τα στοιχεία της ζήλειας και του ανταγωνισμού.

Σε καμία περίπτωση δεν έχουμε σκοπό να προβάλλουμε την άποψη και την εμπειρία αυτών των 7 ατόμων ως συμπέρασμα γενικευτικό του συνόλου των εκδιδόμενων ατόμων.

ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΤΗΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ – ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΜΕΤΑΔΟΤΙΚΩΝ ΑΣΘΕΝΕΙΩΝ

Από τον 16^ο αιώνα και μετά, δηλαδή μετά από την μετασυφιλιδική εποχή, που εφαρμόστηκε η οργάνωση της πορνείας σε ειδικό νομοθετικό σύστημα στη Γαλλία και συγκεκριμένα το 1742, ο Mandeville, πρόδρομος του διακανονιστικού συστήματος, υποστήριξε την καταδίωξη της κρυφής πορνείας και την ενθάρρυνση των υγειονομικώς εποπτευόμενων πορνείων, στο πλαίσιο των οποίων η πορνεία λειτουργεί με ωφέλιμο για την κοινωνία τρόπο (Λάζος, 2002, σ.57). Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά του συστήματος αυτού ήταν ότι υπέβαλλε σε υποχρεωτική ιατρική εξέταση τις αναγνωρισμένες πόρνες και σε υποχρεωτική θεραπεία και κράτηση σε νοσοκομείο γι' αυτές που ήταν μολυσματικές.

Κοινός στόχος αλλά και επιδίωξη όλων των εποχών που υπήρχε το κοινωνικό φαινόμενο της πορνείας, ήταν ο έλεγχος των αφροδίσιων νοσημάτων και ο περιορισμός

τους. Έτσι, πρωταρχική σημασία είχε και έχει μέχρι σήμερα η τακτική και επαρκής υγειονομική εξέταση των εκδιδομένων. Ο τρόπος με τον οποίο γινόταν στο παρελθόν ο υγειονομικός έλεγχος, είναι καταδικαστέος, γιατί τις περισσότερες φορές καταπατούσε τα ανθρώπινα δικαιώματα του εκδιδόμενου ατόμου και την αξιοπρέπειά του.

Στην εποχή μας, με την χρήση του προφυλακτικού, η προστασία από τις σεξουαλικά μεταδιδόμενες ασθένειες είναι επαρκέστερη από το παρελθόν και σε συνδυασμό με συχνές αιματολογικές και άλλες εξετάσεις, μπορεί να προστατέψει τους εκδιδόμενους από αυτόν τον κίνδυνο. Το ουσιαστικό πρόβλημα εντοπίζεται στα εξαναγκαστικά εκδιδόμενα άτομα, τα οποία εκδίδονται παράνομα, δεν είναι δηλωμένα και δεν βρίσκονται υπό ιατρική παρακολούθηση και έλεγχο για AIDS και για τις σεξουαλικά μεταδιδόμενες νόσους.

Σύμφωνα με μια έρευνα πεδίου για τους παράγοντες που συμβάλλουν στην εξάπλωση του AIDS στην πορνεία, η αδήλωτη πορνεία που συντίθεται κυρίως από αλλοδαπές, χαρακτηρίζεται και από την ελάχιστων προδιαγραφών τήρηση κανόνων προστασίας ως προς τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα. Σε συνδυασμό με τις συνολικές συνθήκες ζωής που χαρακτηρίζουν τις αδήλωτες εκδιδόμενες, τις ασταθείς προφυλάξεις της πορνικής πελατείας αλλά και τη σχετικά υψηλή κινητικότητά τους σε εθνική και διεθνή κλίμακα, οι συγκεκριμένες αδήλωτες εκδιδόμενες αποτελούν αξιόλογο παθητικό φορέα για τη μετάδοση του ιού του AIDS και των άλλων σεξουαλικά μεταδιδόμενων νόσων (Λάζος, Κορνάρου, Ρουμελιώτου, 1997, 5(4):386-393).

Επίσης, σύμφωνα με τον Λάζο (2002, σ.131), οι συνθήκες εργασίας των αλλοδαπών εκδιδομένων στην πορνική αγορά της Ελλάδας, πέρα από την πορνική τους απασχόληση, ήταν συγκριτικά χειρότερες, αφού συχνά απασχολούνταν ασταμάτητα για πολλές ώρες,

και σε συνθήκες φθοροποιούς για την υγεία αλλά και την προσωπικότητα. Έκαναν περιορισμένη χρήση του προφυλακτικού, με αποτέλεσμα πολλές από αυτές να έχουν χρόνια προβλήματα υγείας, σχετιζόμενα με σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, όταν αποσύρθηκαν ή που τις ανάγκασαν να αποσυρθούν από την πορνεία.

Από τα 11 εκδιδόμενα άτομα του δείγματός μας, οι 7 που ήταν μη εξαναγκαστικά εκδιδόμενοι, δήλωσαν ότι δεν είχαν ποτέ πορνικές επαφές χωρίς προφυλακτικό και στις περιπτώσεις που κάποιοι πελάτες επιθυμούσαν πορνική επαφή χωρίς προφυλακτικό δεν το δέχονταν. Από αυτά τα 7 άτομα, τα 4 έκαναν προληπτικές ιατρικές εξετάσεις μια φορά στους 2-3 μήνες, τα άλλα δυο εκδιδόμενα άτομα μια φορά το εξάμηνο και υπήρχε και ένα άτομο που έκανε μια φορά τον μήνα.

Σχετικά με τα άλλα 4 άτομα του δείγματός μας, που ήταν εξαναγκαστικά εκδιδόμενα, υποστήριξαν ότι τις περισσότερες φορές έκαναν χρήση προφυλακτικού, αλλά υπήρχαν και κάποιες φορές στο παρελθόν που δεν είχαν πάρει μέτρα προφύλαξης, όχι γιατί δεν το ήθελαν αλλά γιατί δεν το επέτρεπαν οι συνθήκες (π.χ. επαναλαμβανόμενοι βιασμοί, κάποιες φορές ομαδικοί, συνήθως από κάποιους προαγωγούς). Το γεγονός ότι αυτές οι 4 εκδιδόμενες εργάζονταν παράνομα στην κλειστή κοινωνία μιας μικρής επαρχιακής πόλης, της απέτρεπε απ' το να επισκεφτούν κάποιο γυναικολόγο (οι μόνοι γυναικολόγοι ήταν ιδιώτες, αφού στο κέντρο υγείας υπήρχε μόνο ένας αγροτικός γιατρός) εφόσον όλοι οι κάτοικοι ήταν γνωστοί μεταξύ τους και οι εκδιδόμενες ήταν κοινωνικά περιθωριοποιημένες. Εξάλλου, όπως προαναφέραμε δεν είχαν ελευθερία κινήσεων, οπότε αν υπήρχε κάποιος ο οποίος μπορούσε να τις πάει σε έναν γιατρό, αυτός ήταν μόνο ο προαγωγός. Οπότε, κατά κάποιο τρόπο ο προαγωγός ήταν υπεύθυνος για την τήρηση

κάποιων βασικών κανόνων προστασίας αλλά και για την απαιτούμενη ιατρική παρακολούθηση των αλλοδαπών εκδιδομένων.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΣΤΙΓΜΑ

Στο κεφάλαιο αυτό θα προσπαθήσουμε να διερευνήσουμε τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζει η κοινωνία τα εκδιδόμενα άτομα (εξαναγκαστικά και μη εξαναγκαστικά εκδιδόμενα). Μας ενδιαφέρει να εξετάσουμε αν οι εκδιδόμενοι εισπράττουν τις συνέπειες του κοινωνικού αποκλεισμού, αν αισθάνονται περιθωριοποιημένοι και στιγματισμένοι. Στην συνέχεια θα δούμε πως αντιμετωπίζονται τα εκδιδόμενα άτομα από το Σύστημα Απονομής Ποινικής Δικαιοσύνης, και θα αναφερθούμε πιο συγκεκριμένα στο νέο νομοσχέδιο για το trafficking. Επίσης, θα κάνουμε κάποιες προτάσεις σχετικά με το νομοσχέδιο 2734/1999.

Θεωρούμε ότι η κοινωνική ομάδα των εκδιδομένων ατόμων αποτελεί ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα μειονοτικής ομάδας στο οποίο θα μπορούσε να αναφερθεί η θεωρία του στιγματισμού, της αλληλεπίδρασης ή ετικέτας (labeling approach). Θα αναφέρουμε κάποιες από τις σημαντικότερες θέσεις των εκπροσώπων αυτής της θεωρίας, πολύ περιγραφικά και στην συνέχεια θα προσπαθήσουμε να συνδέσουμε το θεωρητικό αυτό πλαίσιο με τα εμπειρικά μας ευρήματα μέσα από το δείγμα των 11 εκδιδομένων ατόμων.

Έτσι, η διαδικασία εγκληματοποίησης του ατόμου είναι μια διαδικασία τοποθέτησης ετικέτας (tanging), προσδιορισμού, αναγνώρισης, απομόνωσης, περιγραφής, έμφασης, απόκτησης συνείδησης και αυτοσυνείδησης. Αποβαίνει ένας τρόπος παρακίνησης, υπαινιγμού, έμφασης και ανάπτυξης των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών για τα οποία

κατηγορείται. Το άτομο καταλήγει να γίνει το πράγμα που περιγράφεται ότι είναι (Tannenbaum, 1938, 19 επ., που αναφέρεται στην Χάϊδου, 1996, σ.240).

Επίσης, σύμφωνα με τον Kitsuse (1964, 87 επ., που αναφέρεται στην Χάϊδου, 1996, σ.240), η παρέκκλιση μπορεί να εκληφθεί ως μια διαδικασία κατά την οποία τα μέλη μιας ομάδας, κοινότητας ή κοινωνίας ερμηνεύουν τη συμπεριφορά ως παρεκκλίνουσα, προσδιορίζουν τα άτομα που συμπεριφέρονται κατ' αυτόν τον τρόπο ως ένα συγκεκριμένο είδος παρέκκλισης και τους παρέχουν τη μεταχείριση που θεωρούν κατάλληλη για τέτοια παρεκκλίνοντα άτομα.

Αλλά ο πρώτος που διατύπωσε τη θεωρία της αλληλεπίδρασης ή ετικέτας είναι ο Becker, ο οποίος διακρίνει μεταξύ της παράβασης του κανόνα και του γεγονότος του χαρακτηρισμού κάποιου ως παρεκκλίνοντος, υπογραμμίζοντας πως « ορισμένα πρόσωπα μπορούν να χαρακτηριστούν ως παρεκκλίνοντα, ενώ δεν έχουν παραβεί κανένα κανόνα », ενώ « πολλοί παραβάτες μπορεί να μην επισημανθούν και αποφεύγουν, έτσι, να περιληφθούν στην κατηγορία των παρεκκλινόντων », έτσι, χαρακτηρίζει τον παρεκκλίνοντα ως « εκείνον στον οποίο έχει τεθεί με επιτυχία αυτή η ετικέτα », (Becker, 1963, σ.9,14, που αναφέρεται στον Φαρσεδάκη, 1996, σ.52).

Στο σημείο αυτό, από τα 11 άτομα του δείγματος μας θα διακρίνουμε την πρώτη κατηγορία, στην οποία θα συμπεριλάβουμε 2 άτομα τα οποία δεν στιγματίστηκαν και δεν περιθωριοποιήθηκαν, ακριβώς επειδή δεν έγινε αντιληπτή από τον κοινωνικό τους περίγυρο, η ενασχόλησή τους με την πορνεία. Ως στιγματισμό θα ορίσουμε την διαδικασία εγκαθίδρυσης αρνητικής κοινωνικής ταυτότητας (Δασκαλάκης, 1985, σ.146). Τα εκδιδόμενα αυτά άτομα (ο άνδρας εκδιδόμενος και η πόρνη πολυτελείας) δεν εργάζονταν σε κάποιο οίκο ανοχής ή σε κάποιο νυχτερινό κέντρο, αντίθετα είχαν

προκαθορισμένα ραντεβού που παρείχαν τις πορνικές τους υπηρεσίες, συνήθως στο δωμάτιο κάποιου ξενοδοχείου όχι πάνω από 10 φορές τον μήνα και όχι σε καθημερινή βάση. Θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι αυτή η μυστική πορνική τους απασχόληση όχι απλά δεν έγινε αντιληπτή στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, αλλά ούτε και στην ίδια την οικογένειά τους. Ίσως, ένας παράγοντας που βοήθησε στην μια περίπτωση να μην αποκαλυφθεί η πορνική ιδιότητα του ενός εκδιδόμενου, να ήταν και το σχετικά μικρό χρονικό διάστημα που εκπορνεύθηκε (6 μήνες). Όμως, θεωρούμε ότι αυτός ο παράγοντας ίσως να παίζει κάποιο ρόλο, αλλά δεν είναι αποφασιστικής σημασίας αφού στην δεύτερη περίπτωση η εκδιδόμενη βρισκόταν στην πορνική αγορά για μεγαλύτερο διάστημα (4 χρόνια). Στα δυο αυτά άτομα δεν είχε τεθεί με επιτυχία το στίγμα.

Στην δεύτερη κατηγορία θα εντάξουμε μόνο ένα άτομο, την πρόεδρο του Κ.Ε.Γ.Ε., για τον εξής λόγο : ήταν το μοναδικό άτομο που συναντήσαμε (από τα υπόλοιπα 10 εκδιδόμενα άτομα) το οποίο έχει βγει δημόσια στα ΜΜΕ για να μιλήσει για τα προβλήματα του χώρου της πορνείας. Μπορούμε να πούμε ότι είναι ένα δημόσιο πρόσωπο, οικονομικά ευκατάστατο, αλλά όπως μας είπε η ίδια, η δημοσιότητα είχε στρέψει πολύ κόσμο εναντίον της, ακόμη και συγγενικά της πρόσωπα με τα οποία είχε στο παρελθόν πολύ καλές σχέσεις. Έτσι, η στάση πολλών ατόμων, γνωστών της και άγνωστων άλλαξε από την πρώτη στιγμή που εμφανίστηκε δημόσια και υπερασπίστηκε το επάγγελμά της. Θέλουμε να αναφέρουμε την άποψή της σχετικά την στερεότυπη εικόνα που υποστηρίζει ότι έχει η κοινωνία για την εκδιδόμενη. Ορίζοντας ως στερεότυπο την ποιοτική κρίση για κάποιο πρόσωπο, αντικείμενο ή έννοια, η οποία δημιουργείται έξω από την προσωπική εμπειρία του υποκειμένου (Δασκαλάκης, 1985, σ.148). Μεταφέροντας τα λόγια της εκδιδόμενης θα λέγαμε ότι : « Ο κόσμος έχει μια

στερεότυπη εικόνα στο μυαλό του για την εκδιδόμενη, νομίζει ότι είναι όλη την ώρα με ένα φθαρμένο τακούνι, με ένα κόκκινο νύχι μακρύ, με την ρίζα των μαλλιών άβαφτη, ότι δεν ξέρει να μιλήσει κι ότι δεν έχει κανένα επίπεδο. Όχι, δεν είναι έτσι, μπορεί να γίνει κι έτσι αν χρειαστεί, αλλά δεν διαφέρει σε τίποτα από μια μη εκδιδόμενη γυναίκα ».

Στην τρίτη κατηγορία θα εντάξουμε τα υπόλοιπα 8 άτομα (5 αλλοδαπές, 3 Ελληνίδες). Η άποψη που υπήρχε σ' αυτά τα εκδιδόμενα άτομα για τον τρόπο που τους αντιμετώπιζε η κοινωνία ήταν κοινή, ένιωθαν έντονο το στίγμα στην καθημερινότητά τους. Οι κοινωνικές αντιδράσεις μάλιστα ήταν ακόμη πιο έντονες στις περιπτώσεις που οι εκδιδόμενες εργάζονταν σε κάποια επαρχιακή πόλη με λίγους κατοίκους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί, η στάση των παντρεμένων μη εκδιδόμενων γυναικών (για τις 4 εκδιδόμενες που εργάζονταν σε νυχτερινό μπαράκι στην επαρχία) όταν τις συναντούσαν τυχαία στον δρόμο. Οι εκφράσεις αποδοκιμασίας απέναντί τους ήταν πολύ έντονες και υβριστικές, τις θεωρούσαν υπεύθυνες για την διάλυση της συζυγικής τους ζωής και δεν ήταν λίγες οι φορές που τους είχαν επιτεθεί και τις είχαν απειλείσει με ξυλοδαρμό. Οι συμπεριφορές αυτές χαρακτηρίζονται περισσότερο άδικες και αρνητικές όταν προορίζονται για εξαναγκαστικά εκδιδόμενα άτομα. Σε παρόμοια επίπεδα, ίσως λίγο πιο ήπια, κυμαινόταν και η στάση των υπόλοιπων κατοίκων της επαρχιακής πόλης. Αξίζει να αναφέρουμε ότι υπήρχαν εκδηλώσεις αποδοκιμασίας ακόμη και από άνδρες που ήταν πυρηνικοί πελάτες και απολάμβαναν τις πορνικές υπηρεσίες πολύ τακτικά.

Όμως, και για τα υπόλοιπα 4 άτομα που εργάζονταν στην Αθήνα η εικόνα δεν ήταν πολύ διαφορετική. Μπορεί η ανωνυμία της Αθήνας να τους είχε βοηθήσει στο ξεκίνημα της πορνικής τους απασχόλησης, όμως με τον καιρό η ιδιότητά τους έγινε γνωστή,

αρχικά στα πλαίσια του χώρου εργασίας (γειτονιά, δήμος) και στη συνέχεια επεκτάθηκε. Η αντιμετώπιση που είχαν από το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο τους είχε αφήσει τραυματικές εμπειρίες, π.χ. η εκδιδόμενη που εκδιδόταν στο πεζοδρόμιο μας ανέφερε περιστατικά υποτιθέμενων υποψήφιων πελατών που την είχαν προσεγγίσει και την είχαν ληστέψει σε συνδυασμό με σωματική ή σεξουαλική κακοποίηση, ή περιστατικά υποψήφιων και πάλι πελατών οι οποίοι την είχαν προσεγγίσει με μοναδικό σκοπό να την χλευάσουν.

Η αντίληψη που είχαν τα άτομα για τον τρόπο που τους αντιμετώπιζε η κοινωνία μπορεί να χωρέσει μέσα σε μία φράση που προέκυψε από κάποια εκδιδόμενη κατά την πορεία της συνέντευξης : « αν αύριο το πρωί με συναντήσεις τυχαία στο δρόμο, θέλω να με κοιτάξεις στα μάτια χωρίς να ντραπείς και να μου πεις ένα γειά, τίποτα άλλο, κι εγώ θα μείνω ευχαριστημένη ». Μέσα σ' αυτές τις λίγες λέξεις κρύβεται όλη η αλήθεια του κοινωνικού ρατσισμού απέναντι στα εκδιδόμενα άτομα και σύμφωνα με τον W. I. Thomas, αν οι άνθρωποι ορίζουν καταστάσεις ως πραγματικές, αυτές είναι πραγματικές στις συνέπειές τους.

Έτσι, στους 9 εκδιδόμενους της έρευνάς μας, είχαν αφαιρεθεί όλοι οι κοινωνικοί ρόλοι που τους αναγνωρίζονταν πριν την ενασχόλησή τους με την πορνεία και είχαν αποκτήσει έναν και μοναδικό ρόλο, εκείνον του εκδιδόμενου ατόμου. Αυτή η ταύτισή τους από την κοινωνία, με το στερεότυπο των εκδιδόμενων ατόμων, δεν προκαλούσε μόνο την εχθρότητα της κοινωνίας απέναντι στις πορνικές πράξεις τους, αλλά οδηγούσε και στην αναδρομική ανατροπή ολόκληρης της κοινωνικής τους ταυτότητας και στην ολική αναθεώρησή τους. Σύμφωνα με τον Δασκαλάκη (1985, σ.149, 153), το στερεότυπο και οι στάσεις εχθρότητας και αποστροφής που προκαλεί προσδιορίζουν την ανεπίσημη

κοινωνική αντίδραση κατά του εγκλήματος και του εγκληματία. Το στίγμα και οι αντιδράσεις που προκαλεί από μέρους των τρίτων στενεύει σημαντικά τις δυνατότητες προσαρμογής του στιγματισμένου στο κοινωνικό περιβάλλον, οι ανάγκες του για κοινωνικές σχέσεις, για προσωπική ζωή, για εργασία, δεν μπορούν να ικανοποιηθούν παρά σε περιβάλλοντα στιγματισμένων. Έτσι, ακόμα κι αν τα εκδιδόμενα άτομα καταφέρουν να ξεφύγουν από τον χώρο της πορνείας, θα είναι πολύ δύσκολη η ένταξή τους σε κάποιον άλλο χώρο και συχνά θα συναντήσουν την κοινωνική απόρριψη.

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΙ ΚΑΙ Σ.Α.Π.Α. (ν.2734/1999)

Ασχοληθήκαμε με την άτυπη κοινωνική αντίδραση και τώρα θα διερευνήσουμε το ρόλο και τη λειτουργία του τυπικού συστήματος άσκησης κοινωνικού ελέγχου. Στην βάση των επιχειρημάτων του Durkheim, μεγάλο υπήρξε το ενδιαφέρον για τη συντήρηση της κοινωνικής ευταξίας και της κοινωνικής συνοχής, για τον ρόλο δυο κυρίαρχων λειτουργιών : των όρων της κοινωνικής ενσωμάτωσης (integration) αφενός και της κοινωνικής ρύθμισης – διακανονισμού της κοινωνικής ευταξίας και ομαλής κοινωνικής συμβίωσης (regulation). Η κοινωνική ενσωμάτωση κατά Durkheim είναι μια κοινωνική κατάσταση συνοχής που συνεπάγεται ένα κοινό όραμα και υποστηρίζεται από ένα συλλογικό σύστημα αξιών και στάσεων που δημιουργεί ισχυρούς κοινωνικούς δεσμούς και την υποταγή του ατόμου στην κοινωνία. Όταν οι μηχανισμοί κοινωνικής ενσωμάτωσης αποτυγχάνουν, η συλλογική δύναμη της κοινωνίας εξασθενεί, η κοινωνική αλληλεγγύη αμβλύνεται, η ηθική υποστήριξη διαγράφεται και διαπιστώνεται η χαλάρωση των κοινωνικών δεσμών που οδηγεί αναπόφευκτα στην απελευθέρωση του ατόμου, δηλαδή σε έξαρση του ατομικισμού (Durkheim, 1951, σ.169,209-214, που αναφέρεται στην Τσίγκανου, 2001, σ.32).

Θεωρούμε σκόπιμο να αναφερθούμε στο τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζει το Σύστημα Απονομής Ποινικής Δικαιοσύνης τα εκδιδόμενα άτομα σήμερα (2734/1999), αν προστατεύει κάποια βασικά ανθρώπινα δικαιώματά τους, αν έχει μεριμνήσει ώστε να περιοριστεί η εξαναγκαστική πορνεία και τα κυκλώματα διεθνικής σωματεμπορίας και κατά πόσο συνεισφέρει στην κοινωνική ενσωμάτωση των εκδιδόμενων και αν υπάρχουν οι προϋποθέσεις για να δωθεί αρωγή στα θύματα των πράξεων αυτών.

Οι αντιθέσεις μας σχετικά με το νομοσχέδιο για το trafficking, που ταυτίζονται με τις αντιθέσεις πολλών μη Κυβερνητικών οργανώσεων, στοχεύουν ειδικότερα σε τρεις κατευθύνσεις :

- (1) Οι γυναίκες πρέπει να αντιμετωπίζονται ως θύματα άρα να τους προσφέρεται κάθε δυνατή βοήθεια και αυτό να αποτυπώνεται στα άρθρα του νομοσχεδίου.
- (2) Να τιμωρούνται και οι πελάτες γιατί ο ρόλος τους είναι καθοριστικός στη συντήρηση και ανάπτυξη του φαινομένου.
- (3) Να ποινικοποιηθεί η σωματεμπορία όλων των γυναικών ανεξαρτήτου ηλικίας.

Αντίθετα, στο συγκεκριμένο νομοσχέδιο οι αλλοδαπές γυναίκες που εκπορνεύονται καταναγκαστικά δεν αντιμετωπίζονται ως θύματα απέναντι στα οποία απαιτούνται συγκεκριμένα μέτρα προστασίας. Η αντίληψη αυτή αποτυπώνεται κυρίως στο δεύτερο μέρος του νομοσχεδίου που αφορά την αρωγή (άρθρο 12). Ενώ η αρωγή θυμάτων αποτελεί το σημαντικότερο κεφάλαιο για την αντιμετώπιση του διεθνούς εγκλήματος trafficking, όπως προκύπτει και από την Εισηγητική Έκθεση του νομοσχεδίου και τα διεθνή κείμενα που αναφέρονται σ' αυτήν, στο νομοσχέδιο δεν θεσμοθετείται κανένα συγκεκριμένο μέτρο, κανένας μηχανισμός αρωγής των θυμάτων, ούτε προβλέπονται οι πηγές των σχετικών πόρων.

Ένα δεύτερο σημείο που μας απασχολεί αναφέρεται στην ηλικία των θυμάτων της καταναγκαστικής πορνείας. Αν και είναι γνωστό ότι τα θύματα της καταναγκαστικής πορνείας είναι στην πλειοψηφία τους ενήλικες (20-30 ετών) το νομοσχέδιο αφορά αποκλειστικά τις ανήλικες και μάλιστα μέχρι 15 ετών. Η απροθυμία να ενταχθούν στις σχετικές διατάξεις και οι ενήλικες καταγράφει την ατολμία απέναντι στους σωματέμπορους αλλά κυρίως προδικάζει την ανενόχλητη συνέχιση της δράσης τους.

Αρκετά επίμαχο είναι και το θέμα της ποινικοποίησης των πελατών. Οι πελάτες, χωρίς την συμμετοχή των οποίων θα ήταν αδύνατο να λειτουργήσουν τα δίκτυα της εξαναγκαστικής πορνείας, μένουν στο απυρόβλητο και δεν προβλέπεται η δίωξή τους. Είναι όμως εκείνοι που χρησιμοποιούν τα θύματα του σύγχρονου δουλεμπορίου για τη σεξουαλική τους απόλαυση και είναι σε θέση να γνωρίζουν ότι το « εμπόρευμα » που τους προσφέρεται υφίσταται καθημερινή βία και βασανιστήρια. Έτσι, είναι αρκετά υποκριτικό να μην αναγνωρίζει ο νόμος τους πελάτες ως υπεύθυνους κατά ένα μεγάλο μέρος για την εξάπλωση του εγκλήματος στις σημερινές τραγικές του διαστάσεις και ηθικά απαράδεκτο να τιμωρούνται τα θύματα για παράνομη πορνεία, παράνομη είσοδο ή παραμονή στη χώρα και να μη τιμωρούνται οι κυρίως συνένοχοι της παρανομίας των θυμάτων.

Ακόμη, αν και οι περιοριστικές μεταναστευτικές πολιτικές θεωρούνται ως μια από τις αιτίες εξάπλωσης του trafficking, στο παρόν νομοσχέδιο δεν προτείνεται ειδικό καθεστώς νόμιμης παραμονής για τα θύματα καταναγκαστικής πορνείας κατ' εξαίρεση των διατάξεων του ν.2910/2001.

Γενικότερα, θα μπορούσαμε να πούμε ότι προβλέπονται ελαφρές ποινές στους σωματέμπορους και εκμεταλλευτές και σκληρότητα απέναντι στα θύματα, τις

εκδιδόμενες, που συχνά οι διαδικασίες σε βάρος τους εξελίσσονται σε διαπόμπευση και καταλήγουν στην απέλαση. Αυτή η χαλαρή κατασταλτική δράση προς την πλευρά των ισχυρών και η σκληρότητα προς τους πραγματικούς ή δυνητικούς μικροπαραβάτες μπορεί να χαρακτηριστεί ένα πάγιο χαρακτηριστικό μιας διεθνούς πολιτικής.

Συγκεκριμένα, οι ποινικές κυρώσεις σε βάρος των δραστών μαστροπείας, εκμετάλλευσης πόρνης ή σωματεμπορίας είναι ελαφρές και τιμωρούνται ως πλημμελήματα. Στις περισσότερες μάλιστα περιπτώσεις τα ανώτατα όρια της απειλούμενης φυλάκισης δεν φτάνουν καν στο ανώτατο όριο της ποινής φυλάκισης, έστω κι αν τα θύματα είναι ανήλικα και συντρέχει εξαναγκασμός τους. Σε κάθε περίπτωση, διαθέσιμοι θεσμοί μετατροπής της φυλάκισης σε χρηματική ποινή και απόλυση με όρους, καθιστούν αναμενόμενη μια πολύ ήπια μεταχείριση.

Από την άλλη πλευρά, ο νόμος 2734/1999 θέτει τόσες προϋποθέσεις για την άσκηση της πορνείας, ώστε η τήρησή τους να είναι πρακτικά ανέφικτη. Στη συνέχεια ποινικοποιεί τη χωρίς κατοχή σχετικού πιστοποιητικού άσκηση πορνείας με ποινή φυλάκισης έως δυο ετών και μερικές φορές οι ίδιες οι εκδιδόμενες παραπέμπονται για διευκόλυνση ακολασίας άλλων, παρά το γεγονός ότι η σχετική διάταξη (348 του Ποινικού Κώδικα) προφανώς δεν αφορά τη δική τους συμπεριφορά. Το παραπάνω κυρωτικό πλαίσιο επιβαρύνεται λόγω της ξενικής υπηκοότητας των εκδιδόμενων, αφού η εφαρμογή της απόλυσης υπό όρους και η έφεση σ' αυτές τις περιπτώσεις είναι σπάνια.

Χρειάζεται να υπογραμμιστεί ότι όλη αυτή η κατάσταση ευνοεί τα δίκτυα του οργανωμένου εγκλήματος. Οι σωματέμποροι απειλούν και εκβιάζουν τις εξαναγκαστικά εκδιδόμενες, κατακρατώντας ή καταστρέφοντας διαβατήρια, πιστοποιητικά ταυτότητας ή νόμιμης διαμονής στη χώρα. Αν κάποια κοπέλα θελήσει να ξεφύγει από το κύκλωμα

πρώτα απειλείται και στη συνέχεια « καρφώνεται » στην αστυνομία. Ακολουθεί η διαδικασία της απέλασης, η επιστροφή στη φτώχεια, στις κακουχίες και τις περισσότερες φορές η κοπέλα επιστρέφει με νέα ταυτότητα, εκείνη της εκδιδόμενης, οπότε έχει να αντιμετωπίσει όλες τις δυσκολίες που είχε πριν μαζί με το στίγμα της πορνικής της θητείας. Καταλήγουμε δηλαδή στο συμπέρασμα ότι, η αστυνομία και η Ποινική Δικαιοσύνη, άθελά τους, εμφανίζονται να λειτουργούν ως διεκπεραιωτές των συμφερόντων του οργανωμένου εγκλήματος. Κι αυτό γιατί η υπάρχουσα νομοθεσία διευκολύνει τους εκμεταλλευτές να εκβιάζουν και να εξαναγκάζουν στη σιωπή τα θύματά τους.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Το ίδρυμα Μαραγκοπούλου προτείνει μεταξύ άλλων την αποτελεσματικότερη προστασία των θυμάτων, την αύξηση του ορίου ενηλικίωσης των θυμάτων στα 18 χρόνια, την επέκταση των ποινικών κυρώσεων και στον πελάτη της καταναγκαστικής πορνείας και τη σκληρότερη τιμωρία των αστυνομικών που καλύπτουν τα παράνομα κυκλώματα. Κατά την άποψη του ιδρύματος, το νομοσχέδιο οφείλει να συμπεριλάβει την αναγκαστική εργασία (παιδιά των φαναριών) και την αφαίρεση οργάνων.

Κατά το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ο « περικομμένος » ορισμός της εμπορίας ανθρώπων που περιλαμβάνεται στο νομοσχέδιο αποκλείει πολλά θύματα από την προστασία του νόμου, μη παρέχοντάς τους την απαραίτητη κάλυψη.

Για το λόγο αυτό, το Παρατηρητήριο προτείνει να υιοθετηθεί ένας ορισμός σύμφωνος με εκείνον του Πρωτοκόλλου για την Εμπορία Ανθρώπων, επομένως να ποινικοποιηθεί και η εμπορία ανθρώπων με σκοπό την εξαναγκαστική εργασία όλων των μορφών. Ζητεί

ακόμα να συμπεριληφθεί ο εξαναγκαστικός γάμος στον ορισμό της δουλείας και να θεωρηθεί μορφή απάτης ή υποδούλωσης για χρέη.

Ακόμα προτείνει, να καταστεί άσχετη η συναίνεση του θύματος στην παράνομη πράξη, να περιοριστεί ο ορισμός της « γενετήσιας εκμετάλλευσης » στις καταστάσεις που συνεπάγονται απατηλές και εξαναγκαστικές πρακτικές, να δημιουργηθεί ξεχωριστή ποινική διάταξη για τη ποινικοποίηση της εμπορίας παιδιών και να ποινικοποιηθεί η συνέργεια και η διαφθορά κρατικών υπαλλήλων, αστυνομικών και τελωνειακών υπαλλήλων.

Οι προτάσεις σχετικά με την αρωγή των θυμάτων είναι οι εξής :

- Απαγόρευση κράτησης αλλά και απέλασης αλλοδαπών θυμάτων καταναγκαστικής πορνείας που βρίσκονται παράνομα στη χώρα.
- Η ίδρυση και οι αρχές λειτουργίας ειδικών χώρων υποδοχής και παραμονής (καταφυγίων) για τα θύματα διακίνησης και για όσο χρονικό διάστημα απαιτηθεί. Στα καταφύγια αυτά θα καλύπτονται οι ανάγκες διαβίωσης των θυμάτων, θα τους παρέχεται η απαραίτητη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και ψυχολογική στήριξη από εξειδικευμένο και ειδικά εκπαιδευμένο ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό και θα εξασφαλίζεται η πλήρης ενημέρωση για τα δικαιώματά τους και νομική αρωγή, εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση των θυμάτων.
- Η δημιουργία ειδικού οργάνου για τη θέσπιση των αρχών λειτουργίας των παραπάνω καταφυγίων και την εποπτεία για τη τήρησή τους. Στο όργανο αυτό αποφασιστικού χαρακτήρα συμμετοχή να έχουν όλοι εκείνοι οι φορείς που ασχολούνται και δραστηριοποιούνται γύρω από το ζήτημα της διακίνησης.

- Λειτουργία τηλεφωνικών γραμμών SOS σε γλώσσες των βασικών χωρών προέλευσης των θυμάτων και ενημερωτικών-συμβουλευτικών γραφείων. (Ήδη, στην Ιταλία υπάρχει ένας οδηγός « Agenda Legale. Guida facile alla legge italiana », εύκολος στη χρήση, που εξηγεί στις αλλοδαπές πόρνες την ιταλική νομοθεσία και τις συμβουλεύει για θέματα που σχετίζονται με την άδεια παραμονής, τις απελάσεις, τα θέματα υγείας κ.α. Ο οδηγός είναι γραμμένος σε τέσσερις γλώσσες { ιταλικά, αγγλικά, ρώσικα και αλβανικά } και στην έκδοσή του έχουν συμμετάσχει ευρωπαϊκοί και ιταλικοί φορείς, καθώς και η Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Πορνών).
- Η δημιουργία πάγιου ειδικού κονδυλίου στον προϋπολογισμό για την αντιμετώπιση των αναγκών λειτουργίας του μηχανισμού αρωγής θυμάτων και μαρτύρων, όπως ισχύει σε άλλα κράτη-μέλη της Ε.Ε.
- Κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων των δραστών και διάθεσή τους στο ειδικό κονδύλι αρωγής στα θύματα.
- Χρηματοδότηση ειδικών προγραμμάτων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης για τη διακίνηση και εμπορία ανθρώπων και ιδιαίτερα των γυναικών.
- Πλαίσιο προστασίας μαρτύρων στη δίωξη των δραστών.
- Η καταγγελία ή κατάθεση των θυμάτων ως μαρτύρων να μην αποτελεί προϋπόθεση για την αρωγή και περίθαλψή τους.
- Επαγγελματική αναβάθμιση και ευαισθητοποίηση/ εκπαίδευση, σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αρωγής θυμάτων, των αστυνομικών, γιατρών και των υπαλλήλων παραμεθόριων, τελωνειακών και δημοτικών αρχών.

Επίσης, σχετικά με τον επαναπατρισμό ενηλίκων (άρθρο 13), να είναι μόνο εκούσιος, δεδομένων των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών που επικρατούν στις χώρες προέλευσης των θυμάτων και των σοβαρών κινδύνων που αντιμετωπίζουν σε περίπτωση επαναπατρισμού. Ακόμη, θέσπιση διατάξεων που να επιτρέπουν την άμεση νομιμοποίηση των αλλοδαπών θυμάτων και να προστατεύουν το δικαίωμα ασύλου. Το μέτρο αυτό εφαρμόζεται στις Η.Π.Α (Trafficking Victims Protection Act of 2000), σύμφωνα με το οποίο ένα θύμα διακίνησης για σεξουαλική εκμετάλλευση δικαιούται ειδική βίζα παραμονής στις Η.Π.Α, εάν ο επαναπατρισμός του θα συνεπαγόταν ουσιαστική δοκιμασία, με εξαιρετικά σοβαρή βλάβη για το θύμα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

(Τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την έρευνά μας είναι ότι, ενώ στην αρχαιότητα η πορνεία ήταν ενταγμένη μέσα στην κοινωνική ζωή και οι εκδιδόμενες ήταν καλοδεχούμενες από τις νόμιμες συζύγους, στις μέρες μας οι εκδιδόμενοι είναι άτομα κοινωνικά αποκλεισμένα. Κάτι όμως που έμεινε διαχρονικό, είναι ο τρόπος με τον οποίο προμηθεύονται οι προαγωγοί το ανθρώπινο εμπόρευσμά τους με μεθόδους εξαπάτησης και άσκηση κάθε μορφής βίας. Οι νόμοι από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα ευνοούσαν και εξακολουθούν να συμβάλλουν στον στιγματισμό των εκδιδόμενων και τον αποκλεισμό τους από πολλούς κοινωνικούς ρόλους.)

Παρατηρήσαμε ότι, τα άτομα του δείγματός μας είχαν « χαλαρές » σχέσεις με την οικογένειά τους (πολλές από τις οικογένειες ήταν μονογονεϊκές) αλλά υπήρχε και άγνοια της οικογένειας για το επάγγελμα του ατόμου. Αν και σε μεγάλο ποσοστό του δείγματος υπήρχε μεγάλο ποσοστό ενδοοικογενειακής βίας κατά την διάρκεια των

παιδικών χρόνων του εκδιδόμενου, το γεγονός αυτό δεν αποτέλεσε παράγοντα ώθησης του ατόμου στην πορνεία, αλλά κίνητρο φυγής απο την οικογενειακή εστία αλλά και επιθυμία για οικονομική ανεξαρτησία.)

Σχετικά με το φιλικό τους περιβάλλον, οι 11 εκδιδόμενοι μας δήλωσαν ότι δύσκολα μπορούν να εμπιστευτούν κάποιο άτομο, έχουν ελάχιστες φιλίες και περισσότερο με άτομα από τον ίδιο επαγγελματικό χώρο. (Οι φιλίες που είχαν πριν την ενασχόλησή τους με την πορνεία δεν είχαν κρατήσει, ή οι ίδιοι είχαν επιδιώξει την διάλυσή τους προκειμένου να μην αποκαλυφθεί το πραγματικό τους επάγγελμα αλλά κι επειδή πίστευαν ότι δεν υφίσταται φιλία χωρίς ειλικρίνεια. Τα άτομα αυτά είχαν επανακοινωνικοποιηθεί σε ένα πορνικό περιβάλλον, που μόνο σ' αυτό το περιβάλλον η συμπεριφορά τους βρισκόταν σε απόλυτη αρμονία με τις αξίες και τους κανόνες του χώρου αυτού.)

Το βιοτικό επίπεδο των εκδιδομένων σε γενικές γραμμές δεν ήταν ικανοποιητικό, τα προσωπικά έξοδα (για ρούχα, εσώρουχα, καλλυντικά) πολλές φορές ξεπερνούσαν τα προσωπικά έσοδα. Η διαφορά ήταν εμφανής στις αλλοδαπές εξαναγκαστικά εκδιδόμενες, οι οποίες δεν είχαν σταθερό τόπο κατοικίας, περνούσαν μεγάλα διαστήματα χωρίς καθόλου τροφή και εκδίδονταν χωρίς να αμοιβονται ή αμοιβόμενες ελάχιστα για τις πορνικές υπηρεσίες που πρόσφεραν.

Τα εκδιδόμενα άτομα του δείγματός μας είχαν πολύ περιορισμένο ελεύθερο χρόνο τον οποίο διέθεταν περισσότερο για ύπνο και ξεκούραση, ενώ οι ελληνικής καταγωγής εκδιδόμενοι που δεν εκδίδονταν σε καθημερινή βάση και για διασκέδαση.

Η σχέση των εκδιδομένων με το κάπνισμα και το αλκοόλ ξεκίνησε με την πορνική τους ενασχόληση και στις περιπτώσεις που προϋπήρχε αυξήθηκε σημαντικά. Ενώ οι

σχέση τους με τις υπόλοιπες εξαρτησιογόνες ουσίες, στις περιπτώσεις που παρατηρήθηκε, ήταν αποτέλεσμα της συναναστροφής του εκδιδόμενου με τον πελάτη ή με τον προαγωγό.

(Τα περισσότερα εκδιδόμενα άτομα 8 από τα 11 επιθυμούν να διακόψουν να εκπορνεύονται σε 2-3 χρόνια, χρονικό διάστημα που θεωρούν ικανό να τους εξασφαλίσει την αγορά κατοικίας και την αποταμίευση κάποιου ικανοποιητικού χρηματικού ποσού, ενώ υπάρχουν και 3 περιπτώσεις κατά τις οποίες η πορνεία αποτελεί τρόπο ζωής. Σε γενικές γραμμές υπάρχει μια αποστροφή για τον γάμο περισσότερο παρά για την τεκνοποίηση για δυο βασικούς λόγους : έλλειψη εμπιστοσύνης στο ανδρικό φύλο και φόβος ότι ο σύζυγος θα διαχειρίζεται τα οικονομικά της οικογένειας.)

Ως κίνητρο ενασχόλησης με την πορνεία για τους Έλληνες εκδιδόμενους ήταν η συναναστροφή με άτομα του πορνικού περιβάλλοντος, ενώ για τις αλλοδαπές που είχαν πέσει θύματα εξαναγκαστικής πορνείας ήταν η εξαπάτηση από τα κυκλώματα των διεθνοσωματεμπόρων σε συνδυασμό με την οικονομική τους εξαθλίωση. Οι βασικότεροι λόγοι οι οποίοι κρατούσαν τα άτομα στο πορνικό περιβάλλον ήταν οι οικονομικές απολαβές αλλά και ο φόβος αποχώρησης λόγω των κυκλωμάτων των προαγωγών για τους Έλληνες, ενώ για τις αλλοδαπές ο φόβος ότι θα χάσουν την ζωή τους.

(Στις περισσότερες περιπτώσεις οι εκδιδόμενοι δεν έχουν την δυνατότητα να επιλέξουν τους πελάτες τους αλλά ούτε και τον αριθμό των πορνικών μισθώσεων. Επίσης, ανεξάρτητα αν εκδίδονται εξαναγκαστικά ή όχι, είναι δέκτες ψυχολογικής βίας από τους προαγωγούς, σωματικής και σεξουαλικής από τους πελάτες. Ιδιαίτερα, στις περιπτώσεις των εξαναγκαστικά εκδιδόμενων η συμπεριφορά των προαγωγών συμπεριλαμβάνει πολλές φορές βασανισμούς και απάνθρωπη μεταχείριση)

Τα εκδιδόμενα άτομα του δείγματός μας, δύσκολα είχαν σχέσεις εμπιστοσύνης με τους άλλους εκδιδόμενους που εργάζονταν στο ίδιο εργασιακό περιβάλλον, αντίθετα τις περισσότερες φορές υπήρχε μεγάλος ανταγωνισμός.

Ο κίνδυνος μεταδοτικών ασθενειών (AIDS και αφροδίσιων νόσων) ήταν μεγαλύτερος για τις εξαναγκαστικά εκδιδόμενες αλλοδαπές, οι οποίες κάποιες φορές δεν είχαν την δυνατότητα να πάρουν κάποια μέτρα προφύλαξης.

Επίσης, το κοινωνικό στίγμα υπήρχε μόνο στα άτομα που ήταν γνωστή η ενασχόλησή τους με την πορνεία. Ακόμη παρατηρήθηκαν περισσότερο έντονες κοινωνικές αντιδράσεις απέναντι στους εκδιδόμενους σε επαρχιακές πόλεις παρά στην Αθήνα. Την συντήρηση της κοινωνικής απομόνωσης των εκδιδόμενων ατόμων ευνοεί η σημερινή νομοθεσία, ενώ παράλληλα ευνοεί την ύπαρξη της παραπορνείας και την καταπάτηση βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

[Ανακεφαλαιώνοντας, η πορνεία πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ένα κοινωνικό φαινόμενο και όχι ως ένα φαινόμενο που οφείλεται στους εκδιδόμενους. Οι λόγοι που ωθούν ένα άτομο στην ενασχόλησή του με την πορνεία θα μπορούσαμε να πούμε ότι οφείλονται περισσότερο στο συνδυασμό κοινωνικών παραγόντων και ύπαρξης κυκλωμάτων σωματεμπορίας παρά στην προσωπική επιλογή. Η διαδικασία περιθωριοποίησης των εκδιδόμενων ατόμων και η επιτυχής τοποθέτηση του στίγματος σ' αυτούς, εξυπηρετεί πολλά πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα, αλλά δηλώνει και την αδυναμία της κοινωνίας και της πολιτείας όχι μόνο στην αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού αλλά και την πρόληψή του.

Την αντίληψη ότι όλοι οι εκδιδόμενοι ανήκουν σε μια υποπολιτισμική ομάδα με κοινά χαρακτηριστικά και στερεότυπες πεποιθήσεις έρχεται να διαψεύσει αυτή η έρευνα.

Αντίθετα, έρχεται να επιβεβαιώσει ότι οι εκδιδόμενοι αντιμετωπίζονται έτσι από την κοινωνία. Κάθε προσωπικότητα από το δείγμα μας είναι ξεχωριστή, η προσωπική επαφή στάθηκε πολύτιμη και συναρπαστική εμπειρία και η έρευνα αυτή δεν θα είχε πραγματοποιηθεί χωρίς την πολύτιμη συνδρομή και των 11 εκδιδόμενων.]

Πολύτιμη συνδρομή
Ευχαριστώ
Ε. Β. Βασιλείου

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- **Αλεξιάδης Στ.** (1999), *Κείμενα Αντεγκληματικής Πολιτικής*, Σάκκουλας, Αθήνα – Θεσσαλονίκη
- **Αρτινοπούλου Β. – Μαγγανάς Α.** (1996), *Θυματολογία και Όψεις Θυματοποίησης*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα
- **Αρχιμανδρίτου Μ.** (1996), *Η διαχρονική εξέλιξη της προσέγγισης της ετικέτας*, Σάκκουλας, Θεσσαλονίκη
- **Vanoueke V.** (1996) *Η πορνεία στην Ελλάδα και στην Ρώμη*, Παπαδήμας, Αθήνα, (Μετάφραση : Παλλαντίου Λ.)
- **Βασιλείου Θ.Α. – Σταματάκης Ν.** (1992), *Λεξικό Επιστημών του Ανθρώπου. Κοινωνιολογία – Οικονομία – Φιλοσοφία*, Gutenberg, Αθήνα
- **Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου** (1984), *Εγχειρίδιο Εγκληματολογίας*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα
- **Wolfrang M. – Ferracuti Fr.** (1995), *Η Υποκουλτούρα της Βίας*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, (Μετάφραση : Μηλιώνη Φ.)
- **Δασκαλάκης Η.** (1985), *Η εγκληματολογία της κοινωνικής αντίδρασης*, Σάκκουλας, Αθήνα – Κομοτηνή
- **Ζαραφονίτου Χρ.** (1995), *Εμπειρική Εγκληματολογία*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα
- **Καράγιωργας Σ. – Γεωργακόπουλος Θ. – Καραντινός Δ. – Λοϊζίδης Γ. – Μπούζας Ν. – Υφαντόπουλος Γ. – Χρυσάκης Μ.** (1999), *Διαστάσεις της φτώχειας στην Ελλάδα, Τόμος Α*, ΕΚΚΕ, Αθήνα

- **Κυριαζή Ν.** (1999), *Η Κοινωνιολογική Έρευνα. Κριτική Επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
- **Λάζος Γρ.** (1998), *Το Πρόβλημα της Ποιοτικής Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες, Θεωρία και Πράξη*, Παπαζήσης, Αθήνα
- **Λάζος Γρ.** (2002), *Πορνεία και διεθνική σωματεμπορία στη σύγχρονη Ελλάδα. 1. Η εκδιδόμενη, Καστανιώτης, Αθήνα*
- **Λάζος Γρ.** (2002), *Πορνεία και διεθνική σωματεμπορία στη σύγχρονη Ελλάδα. 2. Ο πελάτης, Καστανιώτης, Αθήνα*
- ✓ • **Μαγγανάς Α.** (1994), *Τα εκδιδόμενα άτομα. Πορνεία : Παρέκκλιση ή Παράβαση*, Παπαζήσης, Αθήνα
- **Μαγγανάς Α.** (1996), *Ειδικά Θέματα που αφορούν την κακοποίηση παιδιών. Η περίπτωση του Καναδά και των Η.Π.Α., Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή*
- **Μαγγανάς Α. – Λάζος Γρ.** (1998), *Ο Ποινικός Κώδικας για τον Πολίτη. Μία επιλογή παραδειγμάτων*, Παπαζήσης, Αθήνα
- **Μαγγανάς Α.** (1999), *Θέματα Εγκληματολογικά και Ποινικού Δικαίου*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα

- **Παπαγεωργίου Γ.** (1998), *Μέθοδοι στην Κοινωνιολογική Έρευνα*, Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδάνος, Αθήνα

- **Ρουμελιώτου Α. – Λάζος Γρ. – Κορνάρου Ε.** (1997), *Μη δηλωμένες εκδιδόμενες γυναίκες : Δεδομένα από την έρευνα πεδίου -- Παράγοντες που συμβάλλουν στην εξάπλωση του AIDS στην πορνεία*, Ελληνικά Αρχεία AIDS, τομ.5, τχ4, σ.386-393

- **Salles Cath.** (1998), *Η άλλη όψη της αρχαιότητας, ο Υπόκοσμος*, Παπαδήμα, Αθήνα (Μετάφραση : Τσιταράκης Κ.)

- **Στεφάνου Γρ.** (1994), *Αι εταίραι κατά την ελληνική αρχαιότητα*, Δημιουργία, Αθήνα

- **Τσαλίκογλου Φ.** (1996), *Μυθολογίες βίας και καταστολής*, Παπαζήσης, Αθήνα

- **Τσιγκρής Αγγ.** (1997), *Εμπορία και Σεξουαλική Εκμετάλλευση της Γυναίκας. Τα αποτελέσματα μιας Έρευνας*, Σάκκουλας, Αθήνα – Κομοτηνή

- **Τσιγκρής Αγγ.** (2000), *Τα Σεξουαλικά Εγκλήματα. Εγκληματολογικές Προσεγγίσεις της Σεξουαλικής Βίας*, Σάκκουλας, Αθήνα – Κομοτηνή

- **Φαρσεδάκης Ιακ.** (1991), *Η κοινωνική αντίδραση στο έγκλημα και τα όριά της*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα
- **Φαρσεδάκης Ιακ.** (1996), *Στοιχεία Εγκληματολογίας*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα
- **Χάιδου Α.** (1996), *Θετικιστική Εγκληματολογία. Αιτιολογικές Προσεγγίσεις του Εγκληματικού φαινομένου*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα
- **Howard K. – Sharp J.** (1998), *Η επιστημονική μελέτη. Οδηγός σχεδιασμού και διαχείρισης πανεπιστημιακών ερευνητικών εργασιών*, Gutenberg, Αθήνα, (Μετάφραση : Νταλάκου Β.)

ΑΡΘΡΑ

- **Act –up – Δίκτυο Κοινωνικής Υποστήριξης Προσφύγων και Μεταναστών – Ένωση Ελληνίδων Νομικών – Κίνηση Δημοκρατικών Γυναικών – Φεμινιστική Πρωτοβουλία κατά της καταναγκαστικής πορνείας των Αλλοδαπών Γυναικών – Φεμινιστικό Κέντρο Αθήνας – Info Femina** (2003), “ Άτολμο και με σοβαρές ελλείψεις το νομοσχέδιο για το trafficking”, *Info Femina*
- **Βαλλιανάτος Γρ.** (2001), “Είναι η ανδρική πορνεία ένα ιδιώνυμο έγκλημα”, *εφημερίδα Ελευθεροτυπία*

- **Βαρδούλιας Γ.** (2003), “ Πόρνες”, *Περιοδικό για την αναπηρία*
- **Βατικιώτης Λ. – Ιωαννίδου Α.** (2003), “Το δικαίωμα στην πορνεία”, *Εφημερίδα ΠΡΙΝ*, σ. 10-11
- **Δήμτσα Σ. – Κτενάς Χ.** (2003), “ Συμβόλαια Θανάτου στην Ελλάδα ”, *περιοδικό MAX*, τεύχος Οκτωβρίου
- **Διαμαντάκου Π.** (2003), “ Τα Μονοπάτια της Ντροπής”, *εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ*
- **ΕΚΤΕΠΝ** (2002), “ Έρευνα για τη Νυχτερινή Διασκέδαση και την Ψυχαγωγική Χρήση”, *Ετήσια Έκθεση του ΕΚΤΕΠΝ 2001*
- **Ζέρβας Χρ.** (2002), “ Κυρώσεις και στους πελάτες ”, *εφημερίδα Ελευθεροτυπία*
- **Καραμάνου Α.** (2003), “ Δελτίο Τύπου Αθήνα (13/6/2003), (Πρόεδρος της Επιτροπής Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ίσων Ευκαιριών)
- **Κίνημα Εκδιδομένων Γυναικών Ελλάδος** (2003), “Προκήρυξη”, *περιοδικό MAX*, τεύχος Οκτωβρίου
- **Κουκουλές Φ.** (2003), “ Η πορνεία στο Βυζάντιο”, *ηλεκτρονική διεύθυνση [www. Prasino.gr](http://www.Prasino.gr)*
- **Κουκουτσάκη Αφρ.** (1996-1997), “ Μορφές Εγκληματικότητας και Παρεκκλίνουσας Συμπεριφοράς”, *σημειώσεις μαθημάτων*
- **Κουκουτσάκη Αφρ.** (1996-1997), “ Παραδόσεις Κριτικής Εγκληματολογίας”, *σημειώσεις μαθημάτων*
- **Liappas J. – Peppas E. – Pomini V. – Papavasiliou P.- Christodoulou G.** (1998), “ Alcohol abuse and deviant social behavior”, *XIth Congress of the European College of Neuropsychopharmacology*

- **Μαρτίδου Μ.** (2000), “ Αστυνομικοί σε υπόθεση μαστροπείας κατ’ επάγγελμα, μεταφορά, προώθηση αλλοδαπών, πλαστογραφία ταξιδιωτικών εγγράφων και άλλα”, ηλεκτρονική διεύθυνση [www,xronos.gr](http://www.xronos.gr)
- **Μπαλάφας Κ.** (2003), “ Stay On The Sin...Like A Sex Mashine”, ηλεκτρονική διεύθυνση [www. Ampitheatro.gr](http://www.Ampitheatro.gr).
- **Μπικατζίκ Χρ.** (2000), “ Βρώμικο Σταυροδρόμι”, ηλεκτρονική διεύθυνση [http: // archive.enet.gr](http://archive.enet.gr)
- **Μπουφίδης Στ.** (2002), “ Παράνομη Διακίνηση Γυναικών : Καταναγκαστική ή Θεληματική Πορνεία ;”, *Κέντρο αποκατάστασης θυμάτων βασανιστηρίων και άλλων μορφών κακομεταχείρισης*
- **Νικολόπουλος Γ.** (1997), “ Εγκληματολογικοί προβληματισμοί γύρω απ’ την έννοια του κοινωνικού αποκλεισμού”, *Εισήγηση στο Επιστημονικό Συμπόσιο που οργάνωσε στη μνήμη του Ηλία Δασκαλάκη το Ε.Κ.Κ.Ε. με το Πάντειο Πανεπιστήμιο*
- **Παλαμίδης Ν.** (2003), “ Εκσυγχρονισμός Πορνείας”, *ηλεκτρονική εφημερίδα APN*
- **Παρασκευόπουλος Ν.** (2003), “ Η πορνεία και οι προστάτες της”, *εφημερίδα Ελευθεροτυπία*
- **Roberts B.** (2001), “ Surrogate Sex Therapy”, *περιοδικό για την αναπηρία*
- **Τζιώνας Κ.** (2003), “ Η εκμετάλλευση της τρυφερής ηλικίας”, *ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.teikoz.gr>*

- Τσίγκανου Ιωαν. (2001), “ Οι Εγκληματολογικές Όψεις του Κοινωνικού Αποκλεισμού”, σημειώσεις του μαθήματος : Κοινωνικός Αποκλεισμός και Μειονότητες : Η Εγκληματολογική Θεωρία
- Χριστοδουλόπουλος Γ. (2002), “ Η Γυναίκα στην Πορνεία”, εφημερίδα ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

[http : // groups.yahoo.com](http://groups.yahoo.com)

[http : // transnet.exclusion.net](http://transnet.exclusion.net)

www.unic.gr

www.teikoz.gr

www.forthnet.gr

www.luccioleonline.org

www.papagnh.gr

www.xronos.gr

www.iospress.gr

www.prin.gr

www.e-aris.gr

www.e-net.gr

www.genderissues.org.gr

www.archive.enet.gr

www.apn.gr

www.e-go.gr

www.kethi.gr

www.filodimos.gr

www.disabled.gr

www.prasino.gr

www.mednet.gr

www.lookup.gr

www.tokleidi.gr

www.greeceflash.gr

www.isotita.gr

www.istoseides.gr

www.mpa.gr

www.dotteam.gr

